

เอกสารประกอบการบรรยาย

๔๐๑ ๓๑๑

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครอง
(BUDDHISM AND POLITICAL DEVELOPMENT)

๒ (๒ - ๐ - ๔)

หน่วยวิทยบริการ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราชมหา
วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำนำ

เอกสารประกอบการสอนชุดนี้ได้จากการรวบรวมองค์ความรู้จากตำราวิชาการต่าง ๆ โดยเน้นรวบรวมบทความองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับขอบข่ายของวิชาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครอง(BUDDHISM AND POLITICAL DEVELOPMENT) ทั้งนี้เพื่อเป็นการง่ายต่อการบรรยายและการศึกษาค้นคว้าของนิสิต ตลอดทั้งผู้สนใจทั่วไป

อย่างไรก็ตามบทความที่ได้รวบรวมไว้ในเอกสารประกอบการสอนเล่มนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครอง (BUDDHISM AND POLITICAL DEVELOPMENT) ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการประยุกต์องค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนากับศาสตร์ด้านการเมืองการปกครอง ที่นิสิตสามารถนำไปขยายผลด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพัฒนาสังคมได้ หากนิสิตตลอดทั้งผู้สนใจจะพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ ให้เป็นการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ควรต้องศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากแหล่งศึกษาอื่น ๆ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทความคิด ปัญญา วิชาการต่าง ๆ จนได้นำความคิด ปัญญา วิชาการต่าง ๆ มาขยายผลสู่การจัดการศึกษาแก่นิสิตและผู้สนใจ และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การจัดการศึกษาครั้งนี้สำเร็จประโยชน์แก่ทุกฝ่าย หากในเอกสารเล่มนี้มีข้อบกพร่องอยู่บ้างก็ขอน้อมรับเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

แผนการสอนรายวิชา
พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครอง

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	คณะสังคมศาสตร์
รหัสและชื่อรายวิชา	๔๐๑ ๓๐๑ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครอง Buddhism and Political Development
จำนวนหน่วยกิต	๒ หน่วยกิต (๒-๐-๔)
อาจารย์ผู้สอน	พระมหาจักรพันธ์ จุกกวโร
ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน	ภาคการศึกษาที่ ๓ ชั้นปีที่ ๓
แนวสังเขปรายวิชา	

ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมา พุทธธรรมที่มีส่วนเสริมสร้างคุณธรรมให้แก่การเมือง องค์กรทางคณะสงฆ์ต่อการเมืองไทย บทบาทของพระสงฆ์กับการปกครองของไทย เช่น บทบาทของพระสงฆ์กับการปกครองประชาธิปไตย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจบทบาทของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการพัฒนา การเมืองการปกครองของไทย
๒. เพื่อให้สามารถอธิบายหลักพุทธธรรมที่มีต่อการเสริมสร้างคุณธรรมให้แก่วงการเมือง การปกครองของไทย
๓. เพื่อให้สามารถวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองของไทย

จุดประสงค์เชิงคุณธรรม

๑. เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครอง ของไทย อันจะทำให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางในการนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในทางการเมืองการปกครอง
๒. เพื่อให้ตระหนักถึงการพัฒนาทางการเมืองที่ดี ที่ต้องอาศัยพระพุทธศาสนาเป็นปัจจัย สำคัญ

รายละเอียดของวิชา

๑. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครอง
๒. พระพุทธศาสนากับการพัฒนา
๓. พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองอดีตถึงปัจจุบัน
๔. พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองของไทย
๕. พุทธธรรมกับการเสริมสร้างคุณธรรมทางการเมือง
๖. พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมการพัฒนาทางการเมือง
๗. บทบาทของพระสงฆ์กับการปกครองระบบประชาธิปไตย
๘. ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรและอาณาจักร

๙. สถานะของพระพุทธศาสนาในกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน

๑๐. แนวโน้มของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทย

กิจกรรมการเรียนการสอน

๑. ฟังบรรยายในชั้นเรียน สัปดาห์ละ ๓ คาบ (๑๕๐ นาที)

๒. มอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำรา หนังสือที่เกี่ยวข้องหรือจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ สัปดาห์ละไม่น้อยกว่า ๖ ชั่วโมง แล้วสรุปเสนอในชั้นเรียนหรือรายงาน เป็นเอกสารเพิ่มเติม

๓. จัดให้มีการวัดและประเมินผลตามที่กำหนด

การประเมินผล

๑ การฟังบรรยายและการร่วมกิจกรรม	๑๐	คะแนน
๒. งานมอบหมายและรายงาน	๑๐	คะแนน
๓. การทดสอบระหว่างภาคเรียน	๒๐	คะแนน
๔ สอบปลายภาค	๖๐	คะแนน
รวม	๑๐๐	คะแนน

แผนการศึกษารายวิชา
พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครอง

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	บทที่ ๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครอง - บทนำ - ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในสังคม - หน้าที่ของพระพุทธศาสนาในสังคม - องค์ประกอบของพระพุทธศาสนา	๒	บรรยาย ยกตัวอย่างประกอบ	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๒	บทที่ ๒ พระพุทธศาสนากับการพัฒนา - ความหมายและความสำคัญของการพัฒนา - การพัฒนาตามทัศนะของพระพุทธศาสนา - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาด้านสังคม	๒	บรรยาย ยกตัวอย่างประกอบ	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๓	บทที่ ๒ พระพุทธศาสนากับการพัฒนา (ต่อ) - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาด้านการเมือง	๒	บรรยาย ยกตัวอย่างประกอบ	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๔	บทที่ ๓ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองอดีตถึงปัจจุบัน - พระพุทธศาสนากับการพัฒนา	๒	บรรยาย ยกตัวอย่างประกอบ	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร

	<p>การเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองสมัยธนบุรี 			
๕	<p>ทดสอบย่อย</p> <p>บทที่ ๓ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองอดีตถึงปัจจุบัน (ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองสมัยปัจจุบัน 	๒	<p>ทดสอบย่อย</p> <p>บรรยาย</p> <p>ยกตัวอย่างศึกษ</p> <p>กรณีศึกษา</p>	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๖	<p>บทที่ ๔ พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> -พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองแบบพ่อปกครองลูก -พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ -พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย 	๒	<p>บรรยาย ยกตัวอย่าง</p> <p>ศึกษากรณีศึกษา</p>	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๗	<p>บทที่ ๕ พุทธธรรมกับการเสริมสร้างคุณธรรมทางการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของพุทธธรรม - ความสำคัญของพุทธธรรมต่อการเสริมสร้างคุณธรรม 	๒	<p>บรรยาย ยกตัวอย่าง</p> <p>ศึกษากรณีศึกษา</p>	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร

	<p>ทางการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - คุณธรรมและจริยธรรม <p>ทางการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักพุทธธรรมสำหรับผู้ปกครอง - แนวทางการประยุกต์ใช้พุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางการเมือง 			
๘	สอบกลางภาค	๒		คณะกรรมการคุมสอบ
๙	<p>บทที่ ๖ พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมการพัฒนาทางการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาล - การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองของพระสงฆ์ในประเทศไทย - บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาการเมืองด้านต่าง ๆ 	๒	บรรยาย ยกตัวอย่าง ศึกษากรณีศึกษา	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๑๐	<p>บทที่ ๗ บทบาทของพระสงฆ์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทบาทของพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย - บทบาทของพระสงฆ์ต่อสังคมไทย 	๒	บรรยาย ยกตัวอย่าง ศึกษากรณีศึกษา	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๑๑	<p>บทที่ ๗ บทบาทของพระสงฆ์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทบาทของพระสงฆ์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย 	๒	บรรยาย ยกตัวอย่าง ศึกษากรณีศึกษา	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร

	- ประชาธิปไตยกับ ธรรมาธิปไตย			
๑๒	ทดสอบย่อย บทที่ ๘ ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรและอาณาจักร - ความหมายของศาสนจักรและอาณาจักร - ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรและอาณาจักรในสมัยพุทธกาล	๒	บรรยาย ยกตัวอย่าง ศึกษาคณิศศึกษา	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๑๓	บทที่ ๘ ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรและอาณาจักร (ต่อ) - ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรและอาณาจักรในประเทศไทย - รู้จักการให้ความคุ้มครองและอุปถัมภ์พระพุทธรูปศาสนา	๒	บรรยาย ยกตัวอย่าง ศึกษาคณิศศึกษา	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๑๔	บทที่ ๙ สถานะของพระพุทธรูปศาสนาในกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน - สถานภาพของพระพุทธรูปศาสนาในประเทศไทย - การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อพระพุทธรูปศาสนา - สถานะของพระพุทธรูปศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์		บรรยาย ยกตัวอย่าง ศึกษาคณิศศึกษา	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร
๑๕	บทที่ ๑๐ แนวโน้มของพระพุทธรูปศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทย	๒	บรรยาย ยกตัวอย่าง ศึกษาคณิศศึกษา	พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร

	<ul style="list-style-type: none"> - แนวโน้มบทบาทที่พึงประสงค์ของพระสงฆ์กับการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทย - แนวโน้มพระพุทธศาสนา กับสังคมไทย - แนวโน้มพระพุทธศาสนา กับการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทย 			
๑๖	สอบปลายภาค	๒		คณะกรรมการคุมสอบ

เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

จำนงค์ ทองประเสริฐ. พระพุทธศาสนากับสังคมและการเมือง. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, ๒๕๒๐.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

ธานินทร์ กรีชัยวิเชียร. ศาสนากับความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๐.

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และประมวล เพ็งจันทร์. การปฏิรูปพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัมไพ, ๒๕๔๔.

ประเวศ วะสี, และคณะ. พระพุทธศาสนากับจิตวิญญาณสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธศาสนากับชาติไทย. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). โลกทัศน์ชาวพุทธ. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๗.

สมบูรณ์ สุขสำราญ, การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา : กรณีศึกษาพระสงฆ์กับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๓๐.

_____. พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

สุภาพรรณ ณ บางช้าง และเพื่อน. การประยุกต์หลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาชาวนบพ ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

สิริภพ เหล่าลาภะ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

สิริวัฒน์ คำวันสา. สงฆ์ไทยในรอบ ๒๐๐ ปี (เล่ม ๑-๒). กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองศาสน์การพิมพ์, ๒๕๒๕.

แสวง อุดมศรี. การปกครองสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

ประเด็นการศึกษาที่ ๑

พระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครอง

BUDDHISM AND POLITICAL ADMINISTRATION

กำเนิดมหาบุรุษ

(เจ้าชายสิทธัตถะ)

จากประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาลประมาณ ๓๐๐๐ ปีมาแล้วเจ้าชายสิทธัตถะ มกุฎราชกุมารแห่งศากยวงศ์ กรุงกบิลพัสดุ์ ทรงมีพระประสูติกาลภายในร่มเงาของพระประยูรญาติแห่งศากยตระกูล ทรงเป็นพระราชโอรสแห่งกษัตริย์สุทโธทนะและพระนางเจ้าสิมมามายาเทวี ทรงเป็นชาติชายชาติสูงที่สุดในบรรดาบรรณ ๔ ของอินเดีย อันประกอบด้วย

๑. บรรณกษัตริย์ ได้แก่ ขนชั้นนักปกครอง นักบริหาร
๒. บรรณพราหมณ์ ได้แก่ ขนชั้นนักการศาสนา นักวิชาการ บัณฑิต
๓. บรรณแพศย์ ได้แก่ ขนชั้นพ่อค้า นายพานิชย์ นักธุรกิจ
๔. บรรณศูทร ได้แก่ ขนชั้นกรรมกร ผู้ใช้แรงงาน

บรรณกษัตริย์ได้รับการยกย่องว่า “ประเสริฐที่สุดในมวลหมู่มนุษย์” (ราชา เสฏโฐ มนสเสสุ) เจ้าชายสิทธัตถะ มกุฎราชกุมารทรงได้รับการพยากรณ์จากพราหมณ์ผู้เฒ่าอายุในมหาบุริสลักขณพยากรณ์ศาสตร์เป็น ๒ คติ คือ

๑. หากทรงครองฆราวาสสมบัติ จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ของโลก เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่แห่งกษัตริย์ เป็นพระราชกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่แห่งราชา มีมหาสมุทรสาครทั้ง ๔ ทวีปเป็นรัฐสีมาเป็นอาณาจักร (ชมพูทวีป อุตฺรกุฑทวีป อมรโคยานทวีป อาโปทวีป)

๒. หากทรงเสด็จออกจากเคหาสถานบำเพ็ญพระโพธิญาณครองเพศพรหมจรรย์ จักได้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นพระบรมศาสดาเอกของโลก เป็นศาสดาในไตรภูมิทั้งของเทวดา มนุษย์และเปรตอสุรกายทั้งหลาย สิทธัตถะราชกุมารได้รับการเลี้ยงดูจากพระราชวงศ์ตามคตินี้ ๑ เพื่อให้ทรงครองสิราชสมบัติสืบต่อจากพระราชบิดา ทรงได้รับการศึกษาศิลปวิทยาการเพื่อเป็นนักปกครองตามครรลองของบรรณกษัตริย์ ครบ ๑๘ สาขาวิชา แต่ด้วยบุญญาบารมีหรืออิทธิฤทธิ์บันดาลให้พระมหาบุรุษอย่างพระองค์ทรงละคตินี้ ๑ ออกจากกองกิเลสอย่างสิ้นเชิง ทรงดำเนินสู่อคติที่ ๒ เพื่อเป็นพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์เอกอัครมหาบุรุษของโลก

การกำเนิดพระพุทธศาสนา

สิทธัตถะราชกุมารเสด็จออกผนวช บำเพ็ญเพียรเป็นผู้ปราศจากเรื่อนบำเพ็ญทุกรกิริยาอยู่เป็นเวลา ๖ ปี จึงได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณสมดังพระราชปณิธาน ทรงดำเนินการสถาปนาพระพุทธศาสนาขึ้นในโลก เมื่อพระชนมายุได้ ๓๕ พรรษา และทรงเสด็จพระพุทธดำเนินจาริกไปประกาศพระพุทธศาสนา พร้อมด้วยเหล่าพระพุทธานุสาวิตตลอดพระชนมายุเป็นเวลาทั้งสิ้น ๔๕ ปี ตลอดเวลา ๔๕ ปี ที่พระพุทธองค์ทรงจาริกไปประกาศพระพุทธศาสนายังดินแดนแคว้นรัฐต่างๆ ทรงประกาศหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมนำวิถีชีวิตของเหล่าชนชั้นทุกวรรณะ ดังจำแนกตามกลุ่มวรรณะ ๔ ได้ดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มวรรณะกษัตริย์

พระพุทธองค์ทรงประกาศหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมในการปกครองบ้านเมืองแก่สถาบันพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรต่างๆเป็นประจำสม่ำเสมอ ทั้งในชีวิตส่วนพระองค์และในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจของ

พระมหากษัตริย์ เช่น แก่พระเจ้าพิมพิสารแห่งมครรัฐ พระเจ้าปเสนทิโกศลแห่งโกศลรัฐ พระเจ้าสุทโธทนะพระราชบิดา เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมต่างๆดังต่อไปนี้

- ๑) **ทศพิธราชธรรม** คือ “หลักธรรมในการปกครองตนของนักปกครอง”
- ๒) **ราชสังคหัตถุ** คือ “หลักวิชาในการครองคนของนักปกครอง”
- ๓) **ราชพละ** คือ “หลักการในการครองงานของนักปกครอง”
- ๔) **จกักวัตติธรรม** คือ “รัฐธรรมนูญแห่งการบริหารราชการแผ่นดินของนักปกครอง”

ดังนั้น จึงสรุปได้โดยไม่ต้องสงสัยเลยว่า พระพุทธองค์และพุทธศาสนาได้เอื้อเพื่อ เกื้อกูลการเมืองการปกครองอย่างใกล้ชิดสนิทแนบแน่นมาตลอดและการเมืองการปกครองก็เอื้อเพื่อเกื้อกูลพระพุทธศาสนาเสมอเช่นเดียวกันทั้งสองต่างก็มีปฏิสัมพันธ์เกื้อกูลซึ่งกันและกันมาโดยตลอด

๒. กลุ่มวรรณะพราหมณ์

พระพุทธองค์ทรงประกาศหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมในการแสวงหาและบรรลุถึงซึ่งความรู้ ความงาม ความดี และความจริง แก่นักการศาสนา นักการศึกษา นักวิชาการ นักปราชญ์ ราชบัณฑิตทั้งหลาย เป็นประจำสม่ำเสมอตลอดมา เช่น แก่พระปัญจวัคคีย์ พระชฎิล ๓ พี่น้องและพระพุทธสาวก ดังจะเห็นได้จากพระสูตรต่างๆอย่างปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตร อนัตตลักขณสูตร อาทิตตปริยายสูตร กาลามสูตร เป็นต้น

๓. กลุ่มวรรณะแพศย์

พระพุทธองค์ทรงประกาศหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมในการดำเนินงานด้านการค้า การลงทุน การออมทรัพย์ การจัดสรรงบประมาณ การประกอบอาชีพต่างๆแก่พ่อค้า นายพณิชย นักธุรกิจ เศรษฐี มหาเศรษฐี เจ้าของทรัพย์สมบัติ มหาศาลทั้งหลาย เป็นประจำสม่ำเสมอตลอดมา เช่น แก่อนาถบดินทิกเศรษฐี นางวิสาขามหาอุบาสิกา ดังจะเห็นได้จากหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมต่างๆ เช่น ทิฐฐธัมมิกัตถประโยชน์ หรือที่เรียกว่า “หัวใจเศรษฐี” หลักการจัดสรรงบประมาณที่เรียกว่า “โภควิภาค” และหลักการสร้างความสุขของผู้ครองเรือน คิทธิปฏิบัติ เป็นต้น

๔. กลุ่มวรรณะศูทร

พระพุทธองค์ทรงประกาศหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกรรมกร ผู้ใช้แรงงานให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันกับวรรณะอื่นๆได้อย่างแยบยล แบบว่าทุกชั้นชนยอมรับนับถือด้วยความเลื่อมใสศรัทธาและเคารพทั่วกัน เมื่อมาสู่พระพุทธศาสนาของพระองค์ อย่างทรงประกาศหลักกฏแห่งกรรม และทรงให้ยึดถือธรรมเป็นใหญ่ เคารพในธรรมเป็นสำคัญ แม้แต่พระราชหากว่าไร้อธรรมเสียแล้วก็ต่อต่อด้อยค่ากว่ากระยาจกผู้ประพฤติธรรมเสียอีก คนเราจะชั่วหรือดี “**วัดกันที่คุณธรรม**” เป็นสำคัญ หาใช่จะชั่วหรือดีเพราะชาติโคตร ตระกูล ทุนทรัพย์ไม่

กล่าวโดยสรุปอย่างชัดเจนเห็นแจ้งเลยทีเดียวนว่า พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือน “ดวงอาทิตย์” หรือ “ประทีปส่องทาง” ให้แสงสว่างแก่คนทุกกลุ่ม ทุกสาขา ทุกอาชีพ ไม่มียกเว้น ไม่เลือกว่าราชาหรือยาจก ดีหรือเลวด้วยกันทั้งนั้น สำคัญแต่เพียงว่า...

“บัณฑิตเป็นผู้จุดประทีปโคมไฟ -แต่คนพาลจัญไรเป็นผู้ดับไฟที่ส่องทาง”

พระพุทธศาสนากับสถาบันสูงสุดของประเทศ

สถาบันสูงสุดของประเทศมี ๓ สถาบัน คือ

๑. **สถาบันชาติ** ประกอบด้วย ดินแดน รัฐบาล นักการเมือง อำนาจอธิปไตย ประชาชน เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

๒. **สถาบันศาสนา** ประกอบด้วย ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน ศาสนพิธี ศาสนบุคคล และศาสนธรรม

๓. **สถาบันพระมหากษัตริย์** ประกอบด้วย พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ พระบรมวงศานุวงศ์ ราชสมบัติ ราชสันตติวงศ์ ราชบัลลังก์ รัชทายาท ราชองคมนตรี และราชสำนัก

สถาบันสูงสุดของประเทศไทย ทั้ง ๓ สถาบัน ในอดีตที่ผ่านมาสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง พุทธศักราช ๒๕๗๕ นั้น เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนว่า เอื้อเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่าง “กัลยาณมิตร” ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

๑. **อุปการะกันและกัน (อุปการี)** ได้แก่ ตักเตือนกันและกันยามสถาบันใดอยู่ในความประมาท เมื่อมีภัยเกิดขึ้นก็ช่วยกันป้องกันกำจัด ช่วยเหลือกันยามมีกิจจำเป็น สมดังพระบรมราชปณิธานของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ว่า

“ตั้งใจจะอุปถัมภ์
ป้องกันรอบชิดทูลีมา

ยอยกพระพุทธศาสนา
รักษาประชาชนแลมนตรี”

๒. ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันและกัน (สมานสุขทุกข์) ได้แก่ มีสุขร่วมเสพ มีทุกข์ร่วมรับ ไม่ปล่อยปละละทิ้งกันและกัน ยามที่สถาบันใดมีทุกข์ และไม่เสพสุขเพียงลำพัง ยามที่มีภัยมารุกรานก็ร่วมกันต่อต้าน เปิดเผยจริงใจต่อกันและกัน แม้ชีวิตก็สละให้ได้ สมดังพระบรมราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ว่า

อันตัวพ่อชื่อว่าพระยาตาก	ทนทุกข์ยากกู้ชาติพระศาสนา
ถวายแผ่นดินให้เป็นพุทธบูชา	แต่พระศาสนาสมณะพระพุทฺธโคดม
ให้ยีนยงคงถ้วนห้าพันปี	สมณะพราหมณ์ชีปฏิบัติให้พอสม
เจริญสมณะวิปัสสนาพ่อชื่นชม	ถวายบังคมรอยบาทพระศาสนา

คิดถึงพ่อพ่ออยู่คู่กับเจ้า ชาติของเราคงอยู่คู่พระศาสนา
พระพุทฺธศาสนาอยู่ยงคู่องค์กษัตรา พระศาสดาฝากไว้ให้คู่กัน

๓. แนะนำประโยชน์สุขแก่กันและกัน (อัตถักขาเย) ได้แก่ เมื่อสถาบันใดจะทำชั่วเสียหายก็คอยห้ามปรามไว้ แนะนำส่งเสริมสนับสนุนให้ตั้งอยู่ในความดีงาม ให้ได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และชี้แนะนำทางสร้างความสุขแก่กันและกันอยู่เสมอ สมดังพระบรมราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการของสมเด็จพระภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลที่ ๙ ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

๔. รักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน (อนุกัมปิ) ได้แก่ ยามสถาบันใดมีทุกข์ก็ไม่นิ่งดูตาย ยามมีอันตรายก็ช่วยกันกำจัดปิดเป่า ยามมีสุขก็ร่วมแสดงความชื่นชมยินดีด้วย ยามสถาบันใดถูกตำหนิติเตียนให้ร้ายป้ายสี ก็ช่วยกันยับยั้งระงับให้ เมื่อถูกสรรเสริญเยินยอก็ช่วยกันส่งเสริมเพิ่มพูน สมดังพระบรมราชาโองการ เรื่อง “เทศนาเสือป่า” ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ ตอนหนึ่งว่า

พระพุทฺธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา
ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้
เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย
จะต้องมั่นอยู่ในศาสนาพระพุทฺธ
ซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา
เป็นหน้าที่ของเราทั้งหลายที่จะช่วยกันบำรุงรักษาพระพุทฺธศาสนา อย่าให้เสื่อมสูญไป

เราจะต้องรักษาพระพุทฺธศาสนาให้ถาวรวัฒนา อย่างเป็นมาแล้วหลายชั่วโคตรของเราทั้งหลาย
ความเป็นกัลยาณมิตรของสถาบันสูงสุดของประเทศ ทั้ง ๓ สถาบันดังกล่าว ได้หล่อหลอมรวมกันเข้าเป็นหนึ่งใน “ธงไตรรงค์” อันเป็นธงประจำชาติไทย สมดังพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าที่ว่า

ขอรำรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ หมายถึงพระไตรรัตน์
และธรรมคัมภีร์ไทย แดงคือโลหิตเราไซ้ ซึ่งยอมสละได้ เพื่อรักษาชาติ ศาสนา
น้ำเงินคือสีโสภณ อันจอมประชา ๘ โปรตเป็นของส่วนองค์
จัดริ้วเป็นทิวไตรรงค์ จึงเป็นสีธง ที่รักแห่งเราชาวไทย
ทหารอวดตราบไป กียงยุทธวิชัย วิชิตก็ชูเกียรติสยาม

สารัตถะดั่งที่ยกมากล่าวอ้างอิงนี้ ย่อมชี้ชัดถนัดใจเป็นอย่างยิ่งว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้ว ก็คือ “สถาบันการเมืองการปกครอง” ในอดีตนั่นเอง กับสถาบันศาสนาโดยเฉพาะในประเทศไทยคือ พระพุทฺธศาสนานั้น เป็นสถาบันสูงสุดที่เกื้อกูลส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดสนิทแนบแน่น แผ่นดินไทยนี้จึงเป็น “แผ่นดิน

พระพุทธานุภาพ” อย่างไม่อาจปฏิเสธได้โดยเหตุผลประการใดละ เพราะ “พระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นพุทธมามกะ” ฉะนั้น แผ่นดินที่พระองค์ทรงเป็นประมุขปกครองย่อมต้องเป็นแผ่นดินของชาวพุทธโดยแท้ เพียงแต่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ จุนเจืออุปถัมภ์ศาสนาอื่นด้วย โดยไม่รังเกียจและกีดกันแต่ประการใด

พระพุทธานุภาพกับการเมืองการปกครอง

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมาสถาบันพระมหากษัตริย์ถูกถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ทางตรงไป เป็นทางอ้อม ด้วยระบบการเมืองการปกครองที่เรียกว่า “เสรีประชาธิปไตย” โดยกลุ่มบุคคลที่เรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” ซึ่งก็คือกลุ่มบุคคลที่มาจาก “สถาบันชาติ” ในปัจจุบันนี้เอง เป็นผู้ครองอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองใน พระปรมาภิไธยแห่งองค์พระมหากษัตริย์

ในเมื่อประชาชนเข้าครองอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองโดยตรงแทนองค์พระมหากษัตริย์แล้ว ก็น่าที่จะ “ตั้งใจจะอุปถัมภ์ ยอยกพระพุทธานุภาพ” และ “ครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เฉกเช่นเดียวกันกับองค์พระมหากษัตริย์ แต่กลับประพฤติปฏิบัติไปจากพระบรมราชปณิธานด้วยการกีดกัน “สถาบันศาสนา” คือ พระพุทธานุภาพให้ถอยห่างไปจากการเมืองการปกครอง โดยไร้หิริและโอตตปัปะ ขาดจิตสำนึกที่ถูกต้องเที่ยงธรรม โดยไม่รู้สำนึกเพียงสักนิดว่า “ได้แยกทำลายสถาบันสูงสุดของประเทศ ทั้ง ๓ สถาบัน ออกจากกันเด็ดขาด ถึงกาลพิณาศยับเยินไปหมดแล้ว” ในสมัยเสรีประชาธิปไตยนี้ ความเป็น “กัลยาณมิตร” ของสถาบันสูงสุดทั้ง ๓ สถาบัน กลายเป็นเพียงตำนานที่เล่าขานปลอบประโลมใจกัน เมื่อยามหวนรำลึกถึงอดีตเท่านั้น

รัฐบาล นักการเมืองการปกครองทุกวันนี้ สามารถชี้หน้าว่ากล่าวได้อย่างไม่เกรงเลินเลวาทีเดียวว่าเป็น “กลุ่มบุคคลผู้ ออกตัญญู” ต่อสถาบันพระพุทธานุภาพและสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างชัดแจ้งที่สุด เช่น **เก้าอี้การเมือง**

เก้าอี้ใครเข้าเป็นเจ้าของ

มีความรู้คู่ความดีที่งดงาม

ขึ้นเป็นใหญ่แต่ไร้ธรรมครองอำนาจ

ตัวเป็นใหญ่แต่ใจกลับสับตน

(กลอนสดขณะเลศโล่รางวัลพระราชทาน)

คนนั่งต้องเป็นใหญ่ในสยาม

ให้สมนาม “ผู้อาสาประชาชน”

ยอมพาศาติยอัยยักทุกข์สับสน

อย่าหย่อนกันนั่งเก้าอี้...ขี้เมือง !

กำเนิดการเมืองการปกครอง ตามหลักพระพุทธศาสนา

กำเนิดมนุษย์

ในอัครคัมภีร์สุตตร พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค พระพุทธองค์ทรงกล่าวถึงความเป็นมาของมนุษย์ในยุคกำเนิดโลกดังต่อไปนี้

๑. ปารณาอะไรก็สำเร็จด้วยใจ (มโนมยา)
๒. มีความอึดใจเป็นรักษาหาร (ปีติรักษา)
๓. มีแสงสว่างในตัวเอง (สยมปภา)
๔. เหาะเห็นดินอากาศได้ (อันตรลิกขจรา)
๕. อยู่อาศัยในวิมานอันสวยงาม (สุภฏฐายิโน)

มนุษย์ในยุคกำเนิดโลกแรกเริ่มเดิมทีคือ อุปัตติเทพ หรือ โอปปาติกเทวดา มาจากชั้น อาภัสสรพรหม ซึ่งปารณาอะไรก็ได้ตั้งปารณา สามารถเนรมิตเพียงคิดเองเท่านั้นมีความอึดใจในรักษาหาร มีแสงสว่างในตัวเอง คือ มีรัศมีแสงสว่างแผ่พุ่งออกจากร่างกาย เหาะเห็นดินอากาศได้ และอยู่อาศัยในวิมานอันสวยงาม เมื่อมาสู่โลกนี้ซึ่งขณะนั้นเต็มไปด้วยน้ำ มีแต่ความมืดมิดไม่มีแสงสว่างจากดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ไม่มีกลางวันและกลางคืน และไม่มีเพศหญิงเพศชายปรากฏขึ้น

ต่อมามีวันดินเกิดขึ้นลอยอยู่บนดิน งามดินนั้นเหมือนน้ำนมสด พร้อมด้วยสีกลิ่นหอมและรสอร่อย อาภัสสรพรหมเหล่านั้น เกิดจากความอยากกิน จึงเอานิ้วจุ่มง้วนดินกิน พวกกันติดใจในรสชาตินั้น ต่อมาก็เกิดผิวดินและแผ่นดินตามลำดับ พร้อมด้วยสี กลิ่นหอมและรสอร่อยก็ยิ่งพากันกินและติดใจในรสมากขึ้น จนร่างกายหยาบกระด้างมากขึ้นตามลำดับ ต่อมาก็เกิดเถาไม้ก็พากันกินเถาไม้ พอเถาไม้หมดไปก็กินข้าวสาลีไม่เปลือก เป็นเมล็ดข้าวสาลีมีกลิ่นหอมก็พากันกินเป็นอาหารอย่างอร่อยจนร่างกายหยาบกระด้าง ปรากฏเป็นเพศหญิงและเพศชายขึ้น ในที่สุดก็ประสบความสำเร็จดังต่อไปนี้

๑. ปารณาอะไรก็ไม่สำเร็จด้วยใจ
๒. ไม่มีความอึดใจในรักษาหาร
๓. ไม่มีแสงสว่างในตัวเอง
๔. เหาะเห็นดินอากาศไม่ได้
๕. ไม่ได้อยู่ในวิมานอันสวยงาม

จากอุปัตติเทพจึงกลับกลายเป็น “มนุษย์เดินดิน กินเมล็ดข้าว” トラบเท่าทุกวันนี้!

รูปแบบบุคคล

เมื่ออุปถัมภ์ถึงความเสื่อมทรามกลายเป็นมนุษย์เดินดินธรรมดาเคยมีผิวพรรณผ่องใสเปล่งประกายแสงสว่างในตัวก็ไม่มี ร่างกายมีแต่หยาบกระด้างมากขึ้นจนเกิดเป็นเพศหญิงและเพศชาย เหาะเหินเดินอากาศก็ไม่ได้ เคยอยู่อาศัยในวิมานก็ต้องมาอยู่กับพื้นดิน หากินพืชผักผลไม้แทนความอิจฉาทำให้เกิดการดูถูกดูหมิ่นเหยียดผิวกันและกันว่า ตัวเองมีผิวพรรณงดงามส่วนคนอื่นมีผิวพรรณเลวทราม

รูปแบบครอบครัว

เมื่อผู้หญิงกับผู้ชายมองกันไปมองกันมา ก็เกิดความกำหนัดเสน่หาพากันจับคู่สมสู่เสพเมถุนธรรมต่อหน้ากันและกัน ถูกตำหนิติเตียน แสดงอาการรังเกียจด้วยการขว้างปาฝุ่นใส่ ขว้างขี้วัวขี้ควายใส่ จึงพากันสร้างบ้านเรือนที่มุงที่บังเพื่อปกปิดการมีเพศสัมพันธ์ เพราะสมัยนั้น หากใครเสพเมถุนธรรมถือว่าเป็นบุคคลน่ารังเกียจของสังคม จะถูกห้ามเข้าสังคมเป็นเวลา ๒ - ๓ เดือนเลยทีเดียว

รูปแบบสังคม

เมื่อมีการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเป็นของใครของมัน ก็เกิดการปักปันเขตแดนเป็นของครอบครัวตัวเองโดยเฉพาะกลายเป็นเขตหวงห้ามสำหรับคนอื่นและครอบครัวอื่น จึงทำให้เกิดการล่งล้าละเมียดเขตแดนของกันและกันเป็นประจำ นำมาซึ่งการทะเลาะวิวาทบาดหมาง สร้างความวุ่นวายเกิดขึ้นไปทั่วทั้งสังคม

รูปแบบเศรษฐกิจ

แรกเริ่มเดิมที มนุษย์พากันหากินตามธรรมชาติ เก็บพืชผักผลไม้ตามแต่จะหาได้มากินอิมท้องเป็นมี้อๆไปก็พอ ต่อมาเกิดความโลภและเกียจคร้านพากันเก็บกักตุนไว้เป็นของตัวเองของครอบครัวตนเอง กินเข้าแล้วก็เก็บกักตุนไว้กินตอนเย็น กินวันนี้แล้วก็เก็บกักตุนไว้เผื่อกินวันต่อไปล่วงหน้าเป็นเวลา ๒ วันบ้าง ๔ วันบ้าง ๘ วันบ้าง จนอาหารพืชผักผลไม้ขาดแคลน เกิดไม่ทันคนกิน ทำให้อาหารการกินหมดไปที่ละอย่างสองอย่าง จนเกิดการลักขโมยแย่งชิงของกันและกันมากินถูกจับได้ก็ไม่ยอมรับ พุดจาโกหก ด่าทอทะเลาะตบตีกันและกันเป็นการใหญ่

รูปแบบการเมืองการปกครอง

เมื่อเกิดความเดือดร้อนร้ายแรงขึ้นเรื่อยๆทั้งในด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจเช่นนี้ ก็พากันปริวิตกจัดประชุมระดมสมองลงมติเป็นเอกฉันท์ว่า ควรสรรหาใครสักคนให้มาใช้อำนาจและหน้าที่ตัดสินชี้ขาดระงับกรณีพิพาทต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมเหล่านี้ เมื่อประชุมตกลงกันดังนี้แล้ว ก็พากันกำหนดคุณสมบัติบุคคลดังกล่าวว่า ควรเป็นบุคคลที่มี “คุณสมบัติพิเศษ ๔ ประการ” ที่เหนือกว่าใครในสังคม ดังต่อไปนี้

๑. ต้องเป็นบุคคลผู้มีรูปร่างสวยงามยิ่งกว่าใคร (อภิรูปตโร)
๒. ต้องเป็นบุคคลผู้ที่นำดูน่ามองดูดียิ่งกว่าใคร (ทสสนียตโร)
๓. ต้องเป็นบุคคลที่น่าเลื่อมใสศรัทธายิ่งกว่าใคร (ปาสาทรทิกตโร)
๔. ต้องเป็นบุคคลผู้มีความสามารถมากกว่าใคร (มเหสกุขตโร)

คุณสมบัติโดยสรุปก็คือ...รูปร่างดี ทำที่สง่า น่าเลื่อมใส ยิ่งใหญ่ด้วยความสามารถ

หลักเกณฑ์การเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติพิเศษ ๔ ประการดังกล่าวมีหลักเกณฑ์การเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

๑. **วิธีมหาสมมติ** คือ ได้รับเลือกตั้งโดยมหาชนลงมติพร้อมเพรียงกันเห็นชอบ บุคคลที่ได้รับเลือกตั้ง จึงเรียกว่า “มหาสมมติ” มาจากบทวิเคราะห์ว่ามหาชนเนน สมมโตติ มหาสมมโต (บุคคลโล) แปลว่า บุคคลผู้ที่มีมหาชนเห็นดีงามโดยพร้อมเพรียงกันแล้ว หมายความว่า ได้รับการเลือกจากมหาชนหรือเสียงส่วนใหญ่ (Majority Vote) นั่นเอง

๒. เลือกตั้งบุคคลพวกเดียวกัน คือ สรรหามาจากคนพวกเดียวกันไม่ใช่จากคนพวกอื่น (เตสส์เยว สตุตตาน โน ญ์ญูส์) หมายความว่า ไม่เลือกตั้งบุคคลพวกอื่นมาปกครองพวกตนเอง

๓. เลือกตั้งบุคคลที่เหมือนกัน คือ สรรหามาจากคนที่เหมือนกัน กลุ่มเดียวกัน เท่าเทียมกัน ไม่ใช่มาจากคนที่ไม่เหมือนกัน (สทิสานัน เยาวโน อสทิสานัน) หมายความว่าไม่เลือกตั้งคนต่างกลุ่ม ต่างถิ่น ต่างเชื้อชาติ มาเป็นผู้ปกครองตนเอง

๔. เลือกตั้งโดยธรรม คือ เลือกตั้งโดยยึดถือหลักธรรม ความถูกต้องเป็นใหญ่ ไม่ใช่เลือกตั้งโดยอธรรม คือ ความไม่ถูกต้อง (ธมเมเนว โน อธมเมเนว) หมายความว่า ใช้หลักธรรมาธิปไตยในการปกครอง ดังนั้น บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้ง จึงเรียกว่า “**ธรรมิกราช**” แปลว่า ผู้ปกครองโดยธรรม

อำนาจและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้ง

บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้ง ให้เป็นผู้ปกครองบ้านเมืองมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- ๑.ปราบปราม คนที่ต้องปราบปรามโดยชอบ (สมมาซียิตัพพะ ซียิ)
- ๒.ลงโทษคนที่ต้องลงโทษโดยชอบ (สมมาครหิตัพพะ ครหิ)
- ๓.ขับไล่คนที่ต้องขับไล่โดยธรรม (สมมาปพพาเขตัพพะ ปพพาเซหิ)

สิทธิของบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้ง

เมื่อบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งมีอำนาจและหน้าที่ดังกล่าว เขาย่อมได้รับสิทธิพิเศษจากมหาชน ดังนี้

๑. ได้รับการอุปถัมภ์บำรุงเลี้ยงดูจากมหาชน
๒. ได้รับส่วนแบ่งทรัพย์สินจากมหาชน

ตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง

เมื่อบุคคลได้รับการเลือกตั้งครองอำนาจและหน้าที่ในการปกครองบ้านเมืองแล้วเขาย่อมได้รับ “**ตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง**” ๒ ตำแหน่งคือ

๑. **ขัตติยะ** ได้แก่ เป็นเจ้าแผ่นดิน หรือเป็นเจ้าของเขตแดน มีบทวิเคราะห์ ว่า “**เขตตาน อธิปตติ ขตติโย (ปุคฺคโล)**” แปลว่า บุคคลใดเป็นเจ้าของเขตแดนหรือที่ดิน บุคคลนั้นเรียกว่า **กษัตริย์** มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรปันส่วนและระงับกรณีพิพาทเรื่องเขตแดนหรือที่ดิน หมายความว่า เป็นผู้ปกครองแผ่นดินนั่นเอง
๒. **ราชา** ได้แก่ เป็นบุคคลผู้เป็นที่รักใคร่พอใจของมหาชนโดยธรรมมีบทวิเคราะห์ว่า **ธมเมเนว ปเรส ธมฺเชตตี** ราชา แปลว่า บุคคลใดสร้างความรักใคร่พอใจแก่คนอื่นจำนวนมากโดยธรรมได้ บุคคลนั้น เรียกว่า **ราชา** มีอำนาจและหน้าที่ในการสร้างประโยชน์สุขแก่มหาชนจนเป็นที่รักใคร่พอใจ

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว คำว่า **กษัตริย์** กับคำว่า **ราชา** เป็นคำเรียกขานบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้ปกครองบ้านเมือง ตามบทบาท อำนาจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากมหาชน ๒ บทบาทด้วยกัน คือ

๑. **กษัตริย์** คือ **นักรบ** มีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองแผ่นดินและบำบัดทุกข์กำจัดความเสื่อม เรียกว่า **หานิณิคหะ**

๒. **ราชา** คือ **นักรัก** มีบทบาท อำนาจและหน้าที่ในการปกครองแผ่นดินโดยธรรมและบำรุงสุขสร้างความเจริญ เรียกว่า **วุฒิปัคคหะ**

บำบัดทุกข์และบำรุงสุข คือรัฐกิจในการเมืองการปกครอง

บทที่ ๒
นิติบัญญัติ
ตามหลักพระพุทธศาสนา

นิติบัญญัติคืออะไร

นิติ หรือ นิตี คือ ระเบียบ แบบแผน แบบอย่าง ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี วิธีการปกครอง เครื่องแนะนำ อุบายที่ดี รวมเรียกว่า กฎหมายบัญญัติ คือ การประกาศออกไปให้รู้ทั่วกันนิติบัญญัติ คือ การประกาศระเบียบ แบบแผน แบบอย่าง ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี วิธีการปกครอง เครื่องแนะนำ อุบายที่ดี ออกไปให้รู้ทั่วกัน รวมเรียกว่า การออกกฎหมาย เรียกเป็นทางการว่า การตราพระราชบัญญัติตามหลักพระพุทธศาสนา ระเบียบแบบแผนในการปกครองพระภิกษุสงฆ์ได้แก่ วินัยบัญญัติ พระพุทธองค์ทรงเป็นผู้ประชุมสงฆ์บัญญัติขึ้น จึงเรียกว่า พระพุทธบัญญัติ

กำเนิดนิติบัญญัติการบัญญัติพระวินัยในพระพุทธศาสนา มีความเป็นมาดังนี้

พระสารีบุตรเถระมหาอัครสาวกมือขวาของพระพุทธองค์ ซึ่งเป็นพระมหาสาวกผู้ได้รับเอตทัคคะหรือได้รับการประกาศยกย่องว่ามีความเป็นเลิศด้านปัญญา ได้คำนึงถึงความมั่นคงของพระพุทธศาสนา จึงเข้าไปเฝ้าพระพุทธองค์กราบทูลถามว่า อะไรคือเหตุปัจจัยที่ทำให้พระภิกษุสงฆ์หรือพระพุทธศาสนาดังมั่นและไม่ตั้งมั่น พระพุทธองค์ทรงตรัสตอบว่า การบัญญัติพระวินัยหรือสิกขาบทและการสวดพระปาฏิโมกข์ คือเหตุผลปัจจัยให้พระภิกษุสงฆ์หรือพระพุทธศาสนาดังมั่น และการไม่ทำเช่นนั้นจะเป็นเหตุปัจจัยให้พระภิกษุสงฆ์หรือพระพุทธศาสนาไม่ตั้งมั่นเสื่อมสูญไปพระสารีบุตรเถระจึงกราบทูลให้พระพุทธองค์ทรงบัญญัติสิกขาบทพระพุทธองค์ตรัสว่า ยังไม่ถึงเวลา ให้รอก่อน ด้วยทรงปรารภว่า

๑. พระสงฆ์ยังมีไม่มาก
๒. ลากสักการะยังมีไม่มาก
๓. ธรรมเป็นที่ตั้งที่เกิดแห่งอาสวะยังไม่ปรากฏในหมู่สงฆ์

เหตุที่พระพุทธองค์ทรงปรารภเช่นนั้นก็เพราะว่า ขณะนั้นพระสงฆ์สาวกล้วนเป็นพระอริยบุคคลอย่างต่ำก็เป็นพระโสดาบัน จึงย่อมไม่มีการประพฤติดีเสียหายนแก่พระพุทธศาสนา เพราะพระอริยบุคคลระดับพระโสดาบันเป็นผู้ทำลายอาสวะกิเลสที่เรียกว่า สังโยชน์ ขึ้นต่ำได้ ๓ อย่างแล้ว คือ

๑. สักกายทิฐิ ได้แก่ ความเห็นแก่ตัว หรือยึดมั่นในตัวตน
๒. วิจิกิจฉา ได้แก่ ความลังเลสงสัยในพระรัตนตรัย
๓. สีลัพพตปรามาส ได้แก่ การหมกมุ่นงมงายในศีลวัตรต่าง ๆ

บุคคลระดับที่ไม่มีความเห็นแก่ตัว ไม่ยึดมั่นในตัวตน ย่อมไม่มีความโลภในลากสักการะ ย่อมไม่ศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อเห็นแก่ได้ ทั้งยังไม่มี ความลังเลสงสัยในพระรัตนตรัย ก็ย่อมไม่เกิดความหมกมุ่นงมงายในศีลวัตรต่าง ๆ ที่ขัดขวางโลกุตรธรรม พระพุทธองค์จึงทรงยังไม่บัญญัติพระวินัยหรือสิกขาบท

ต่อมาไม่นาน เกิดเหตุการณ์ที่จำเป็นต้องทรงบัญญัติสิกขาบท ครบทั้ง ๓ ประการ คือ

๑. พระสงฆ์มีจำนวนมาก
๒. ลากสักการะมีมากขึ้น
๓. ธรรมเป็นที่ตั้งที่เกิดแห่งอาสวะปรากฏขึ้นในหมู่สงฆ์

จึงทรงเรียกประชุมสงฆ์บัญญัติพระวินัย เนื่องจากสมัยต่อมา พระสงฆ์สาวกที่เป็นพระปุถุชนมีมากขึ้น มีคนเข้ามาบวชขึ้น ความประพฤติดีเสียหายนต่อพระศาสนาก็เกิดขึ้นมากมาย เพราะความโลภในลากสักการะโดยเฉพาะพวกเดียรฉัตรย์ได้แอบแฝงเข้ามาบวชเพื่อหวังลากสักการะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปแล้ว เหตุปรารถนาในการออกกฎหมายโดยทั่วไปย่อมเหมือนกันกับการบัญญัติพระวินัย คือ

๑. คนมีจำนวนมากขึ้น แตกต่างด้วยเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา การศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การออกกฎหมายมาก็เพื่อ จัดระเบียบคน

๒. ลากสัการะหรือผลประโยชน์มีมากขึ้น หลากหลายสาขาอาชีพย่อมมีการแก่งแย่ง หลอกลวง ทะเลาะวิวาทกัน และกัน การออกกฎหมายมาก็เพื่อ จัดระเบียบงาน

๓. ความเสื่อมทราม ความต่ำทราม และความเลวทรามในความประพฤติของคนก็ได้สร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติบ้านเมืองมากขึ้น การออกกฎหมายก็เพื่อ จัดระเบียบบ้านเมือง

กำเนิดนิติบัญญัติ จึงกำเนิดมาเพื่อ จัดระเบียบคน จัดระเบียบงานและจัดระเบียบบ้านเมือง

เจตจำนงของนิติบัญญัติ

เจตจำนงของนิติบัญญัติ หมายความว่า วัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายหรือการบัญญัติพระวินัย ตามหลักพระพุทธศาสนา มี ๒๐ ประการ คือ

๑. เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสงฆ์หรือของสังคม

๒. เพื่อความผาสุกของสงฆ์หรือของสังคม๓. เพื่อการปราบปรามคนชั่ว

๔. เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนดี

๕. เพื่อป้องกันความเสียหายในปัจจุบัน

๖. เพื่อกำจัดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๗. เพื่อป้องกันเวรหรือปัญหาเรื้อรังในปัจจุบัน

๘. เพื่อกำจัดเวรหรือปัญหาเรื้อรังที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๙. เพื่อป้องกันโทษในปัจจุบัน

๑๐. เพื่อกำจัดโทษที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๑๑. เพื่อป้องกันภัยในปัจจุบัน

๑๒. เพื่อกำจัดภัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๑๓. เพื่อป้องกันอกุศลธรรมในปัจจุบัน

๑๔. เพื่อกำจัดอกุศลธรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๑๕. เพื่ออนุเคราะห์คฤหัสถ์และบรรพชิต

๑๖. เพื่อแยกคนชั่วกับคนดีออกจากกัน

๑๗. เพื่อความเลื่อมใสของบุคคลที่ยังไม่เลื่อมใส

๑๘. เพื่อความเลื่อมใสยิ่งขึ้นของบุคคลที่เลื่อมใสอยู่แล้ว

๑๙. เพื่อดำรงไว้ซึ่งความดี

๒๐. เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งตัวบทกฎหมายเอง

เจตจำนงหรือวัตถุประสงค์ของนิติบัญญัติ ทั้ง ๒๐ ประการดังกล่าวนี้ สามารถสรุปเป็นหลักการได้ว่า การออกกฎหมายใด ๆ ก็ตาม ย่อมเป็นไปตามเจตจำนงกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายย่อมต้องให้บรรลุถึงเจตจำนงของกฎหมายนั้น ๆ

ตามหลักพระพุทธศาสนา เป้าหมายสูงสุดในการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ก็คือ สีสสามัญญตา ได้แก่ ความมี ศีลสมบัติ ของคนทุกคนโดยถ้วนหน้า และหากใครถึง “ศีลวิบัติ” ย่อมต้องได้รับโทษโดยเสมอหน้าเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะใหญ่คับฟ้ามาจากท้องแม่ไหนก็ตาม!

หลักนิติบัญญัติ

หลักนิติบัญญัติ คือ หลักการ หลักวิชาและหลักธรรม ในการบัญญัติกฎหมายหรือบัญญัติพระวินัย ตามหลักพระพุทธศาสนา มีหลักสำคัญที่ควรรู้และปฏิบัติให้ชัดเจน ดังต่อไปนี้

๑. ประเภทของกฎหมาย
๒. ระเบียบวาระแห่งการบัญญัติกฎหมาย
๓. กระบวนการพิจารณาคดีความ
๔. การตีความกฎหมาย

๑. ประเภทกฎหมาย

ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยพระวินัย ได้แบ่งวินัยออกเป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ

๑. สังฆวินัย ได้แก่ วินัยหรือกฎหมายลักษณะป้องกัน
๒. ปหานวินัย ได้แก่ วินัยหรือกฎหมายลักษณะปราบปราม

สังฆวินัย

วินัยหรือกฎหมายลักษณะป้องกัน คือ วินัยหรือกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อปกป้อง คุ่มครอง ห้ามฝ่าฝืน ชัดขวาง ช่มชู้ และกีดกันไม่ให้กระทำความผิดและความชั่ว ประกอบด้วยกฎหมายที่ว่าด้วยชีวิตและทรัพย์สิน ๔ ลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. ปาฏิโมกขสังฆว ว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่อกฎหมาย
๒. อินทริยสังฆว ว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่อร่างกายและจิตใจ
๓. อาชีวะสังฆว ว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่ออาชีพ
๔. ปัจจัยสังฆว ปาฏิโมกขสังฆว ว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่อทรัพย์สิน

ปัจจัยสังฆว

คำว่า ปาฏิโมกข์ หมายความว่าถึงรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด เทศบัญญัติ กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ กติกา ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาตามเจตจำนงของนิติบัญญัติ

การออกกฎหมายใด ๆ ก็ตาม ต้องมีการตราไว้อย่างชัดเจน เข้าใจและปฏิบัติไว้ว่าการละเมิดกฎหมายเป็นสิ่งที่กระทำได้ หากมีการล่วงละเมิดต้องได้รับโทษานุโทษตามสมควรกับความผิดในฐานะละเมิดนั้น ๆ กล่าวคือ ต้องมีข้อบัญญัติว่าด้วยการละเมิด และว่าด้วยโทษานุโทษในฐานะละเมิดกฎหมายนั้นเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมาย

๒. อินทริยสังฆว ว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่อร่างกายและจิตใจ

คำว่า อินทริย หมายความว่าถึงร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ซึ่งภาษาศาสตร์เรียกว่าอายตนะภายใน ๖ และเรียกว่า อินทริย ได้แก่ จักขุอินทริย โสตินทริย ฆานินทริย ชิวหินทริย กายินทริย และมนินทริย โดยการทำงานปฏิสัมพันธ์กับอายตนะภายนอก ๖ ได้แก่รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และอารมณ์

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่อร่างกายและจิตใจ คือ กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดระหว่างเอกชนกับรัฐ ซึ่งมีโทษทางอาญา ตั้งแต่ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดฐานหมิ่นประมาท

๓. อาชีวะสังวร ว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่ออาชีพคำว่า อาชีวะ คือ อาชีพ หมายความว่า การประกอบอาชีพ การงานต่าง ๆ เพื่อเลี้ยงชีวิตของประชาชนพลเมือง โดยไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรมซึ่งทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า สัมมาอาชีวะ หากผิดกฎหมายและศีลธรรมเรียกว่ามิจฉาอาชีวะ

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่ออาชีพ คือ กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่ออาชีพ หรือการละเมิดต่อสัมมาอาชีวะ ซึ่งเป็นการประกอบอาชีพการงานที่ผิดกฎหมายและศีลธรรม ที่เรียกว่า มิจฉาชีพ อันจะได้รับ โทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา แล้วแต่ลักษณะของความผิด

๔. ปัจจยสังวร ว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่อทรัพย์สิน

คำว่า ปัจจย หมายถึง ปัจจย ๔ อันเป็นปัจจยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยา รักษาโรค รวมทั้งทรัพย์สินสมบัติต่างๆ ทั้งที่เป็นสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการละเมิดต่อทรัพย์สิน คือ กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อ ทรัพย์สิน อันจะได้รับโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา แล้วแต่ลักษณะของความผิด ระหว่างเอกชนกับเอกชน และเอกชนกับ รัฐ

พหวนวินัย

วินัยหรือกฎหมายลักษณะปราบปราม คือ วินัยหรือกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อกำราบ ปราบปราม กำจัด แก้ไข บังคับ ควบคุม ลด ละ เลิก การกระทำความผิดหรือการละเมิดสังวรวินัย หมายถึง การละเมิดวินัยหรือกฎหมายลักษณะ ป้องกันจนต้องใช้กฎหมายลักษณะปราบปรามมาบังคับควบคุม ประกอบด้วยกฎหมายที่มีข้อบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการ ปราบปรามและบทลงโทษ ๕ ลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. วิกขัมภนพหวน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะข่มขู่

๒. ตทังคพหวน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะเฉพาะความผิด

๓. สมุจเจทพหวน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะเด็ดขาด

๔. ปฏิปัสสัทธิพหวน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะระงับ

๕. นิสสรณพหวน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะขับไล่

๑. วิกขัมภนพหวน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะข่มขู่

กฎหมายว่าด้วยการปราบปรามลักษณะข่มขู่ คือ กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยววิธีวิธีการปราบปรามโดยการข่มขู่ บังคับ กักขัง จำกัดบริเวณ ควบคุมความประพฤติ เช่นการมีเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยบังคับจับขัง การมีคณะกรรมการ ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ การมีกรมราชทัณฑ์ เรือนจำ ทัณฑสถาน

๒. ตทังคพหวน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะเฉพาะความผิด

กฎหมายว่าด้วยการปราบปรามลักษณะเฉพาะความผิด คือกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการปราบปรามและ บทลงโทษเฉพาะความผิด เช่น กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนวัยรุ่น กฎหมายเกี่ยวกับครอบครัว กฎหมายเกี่ยวกับมรดก กฎหมายเกี่ยวกับเพศ กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายเกี่ยวกับการจราจร

๓. สมุจเจทพหวน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะเด็ดขาด

กฎหมายว่าด้วยการปราบปรามลักษณะเด็ดขาด คือ กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการปราบปรามและ บทลงโทษเด็ดขาด ปราบปรามแบบถอนรากถอนโคน ไม่ให้มีการกระทำความผิดหรือล่วงละเมิดซ้ำอีก เช่น ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต และการปราบปรามที่อาศัยกระบวนการทางกฎหมายที่ครบวงจร อาศัยกระบวนการทางศีลธรรม กระบวนการพัฒนาแบบยั่งยืน แก้ไข พื้นฟู

๔. ปฏิเสธสิทธิปทาน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะระงับ

กฎหมายว่าด้วยการปราบปรามลักษณะระงับ คือกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการระงับ ยับยั้ง ยกเลิก การกระทำความผิดหรือการละเมิด เช่น การประกาศภาวะฉุกเฉินการประกาศภาวะสงคราม การประกาศภาวะทางการเมืองทางเศรษฐกิจ ทางสังคม การเงิน การคลัง เพื่อความสงบเรียบร้อยดีงามของบ้านเมืองในสถานการณ์ห้วงเวลานั้น

๕. นิสรณพทาน ว่าด้วยการปราบปรามลักษณะขับไล่

กฎหมายว่าด้วยการปราบปรามลักษณะขับไล่ คือ กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการขับไล่ ไล่ออก สลัดออก ทำให้ไม่มีที่พึ่งสำหรับการกระทำความผิดหรือการละเมิดเหมือนสุนัขที่สลัดหมัดออกจากตัวมัน ฉะนั้น เช่นการทำลายล้างบ่อนการพนัน ทำลายช่องโจรทำลายขบวนการค้ายาเสพติด ขบวนการสินบนส่วย

วินัยหรือกฎหมายลักษณะป้องกัน กับวินัยหรือกฎหมายลักษณะปราบปราม ต้องตราขึ้นมาเพื่อรองรับสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันแก่กัน หากการกระทำความผิดเป็นการละเมิดกฎหมายลักษณะป้องกัน จำต้องใช้กฎหมายลักษณะปราบปรามมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขกำจัดการกระทำความผิด

ระเบียบวาระแห่งการบัญญัติกฎหมาย

ตามหลักพระวินัยบัญญัติ พระพุทธองค์ทรงบัญญัติสิกขาบทภายหลังการกระทำความผิดเฉพาะกรณีไป เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ก็จะตรัสเรียกประชุมสงฆ์ไต่สวนผู้กระทำความผิดแล้วทรงบัญญัติสิกขาบท โดยมีระเบียบวาระ ๘ วาระดังต่อไปนี้

๑. กัตถบัญญัติวาระ ว่าด้วยสถานที่ บุคคล ต้นเหตุ ความเป็นมาของการกระทำความผิด

๒. กตาทัตติวาระ ว่าด้วยการกำหนดโทษตามความผิดว่าเป็นโทษหนักหรือโทษเบา

๓. วิปิตติวาระ ว่าด้วยการวินิจฉัยความผิดว่า เป็นศีลวิบัติ หรืออาจารย์วิบัติ หมายความว่า ผิดศีล หรือผิดมารยาท เป็นทิววิบัติ หรืออาชีวิบัติหมายความว่า เห็นผิดหรือเลี้ยวชีวิตผิด๔. สังคหิตวาระ ว่าด้วยการจัดประเภทความผิดว่าเข้ากับ ความผิดประเภทใดหรือกลุ่มความผิดใด

๕. สมุฏฐานวาระ ว่าด้วยที่ตั้งหรือแหล่งเกิดของความผิดว่า เกิดทางกาย ทางวาจา หรือทางใจ

๖. อธิกรณวาระ ว่าด้วยความผิดว่าเป็นความผิดชนิดใด

๗. สมถวาระ ว่าด้วยการระงับและตัดสิ้นความผิดต่าง ๆ โดยวิธีการตัดสิ้นต่างวิธี

๘. สมุจจยวาระ ว่าด้วยการสรุปผลการบัญญัติสิกขาบท ตั้งแต่วาระที่ ๑ ถึงวาระที่ ๗ อีกครั้ง

ระเบียบวาระแห่งบัญญัติกฎหมายก็เป็นเช่นเดียวกันกับการบัญญัติพระวินัย ในพระวินัย ศีลแต่ละข้อ เรียกว่า “สิกขาบท” ส่วนในกฎหมาย กฎหมายแต่ละข้อ เรียกว่า “มาตรา” ในแต่ละสิกขาบทและแต่ละมาตราจะมีบทกำหนดโทษตามความหนักเบาของการกระทำความผิดว่า เป็นครุกาบัติหรือครุโทษ และเป็นลหุกาบัติหรือลหุโทษ

การตีความกฎหมาย

การตีความกฎหมาย เรียกว่า สังเคราะห์ คือการพิจารณาวินิจฉัยคดีความตามกฎหมายบัญญัติว่าด้วยความผิด ลักษณะความผิด การตัดสิน การกำหนดโทษว่าควรตีความอย่างไร ในวิธีการสังเคราะห์ ๙ วิธี ดังต่อไปนี้

๑. วัตถุประสงค์หะ คือการสังเคราะห์ความผิด ได้แก่ การตีความว่าความผิดหรือคดีความนั้นเป็นความผิดหรือคดีความอย่างไร เช่นคดีแพ่งหรือคดีอาญาหรือทั้งแพ่งทั้งอาญา

๒. วิบัติสังคหะ คือการสังเคราะห์ลักษณะของความผิด ได้แก่ การตีความว่า ความผิดนั้นเป็นศีลวิบัติหรืออาจารย์วิบัติ หมายความว่า ผิดกฎหมายหรือผิดขนบธรรมเนียมจารีต ประเพณี เป็นทิววิบัติ หรืออาชีวิบัติ

๓. อาบัติสังคหะ คือการสังเคราะห์โทษ ได้แก่ การตีความว่า ต้องโทษชนิดใด โทษหนักหรือโทษเบา

๔. นิทานสังคหะ คือการสังเคราะห์สาเหตุ ได้แก่ การตีความว่าสาเหตุของความผิดหรือของคดีความเป็นมาอย่างไร

๕. บุคคลสังคหะ คือการสังเคราะห์บุคคล ได้แก่การตีความว่า บุคคลผู้กระทำความผิด เป็นบุคคลเช่นไร เมื่อว่าด้วยชาติ โคตร ตระกูล ฐานะ ยศ เพศ วัย ใครเป็นโจทก์ เป็นผู้ต้องหา เป็นจำเลย

๖. ชั้นธงสังคหะ การสังเคราะห์ประเภทหรือกลุ่มความผิด ได้แก่ การตีความว่า ความผิดนั้นจัดเข้าในประเภทหรือกลุ่มความผิดใด

๗. สมุฏฐานสังคหะ คือการสังเคราะห์ฐานความผิด ได้แก่ การตีความว่าความผิดนั้นมีฐานที่เกิดขึ้นจากอะไร ทางกาย ทางวาจา หรือทางใจ๘. อธิการสังคหะ คือการสังเคราะห์ชนิดของความผิด ได้แก่ การตีความว่าคดีความหรือความผิดนั้น เป็นความผิดหรือคดีความชนิดใด ใน ๔ ชนิด ดังต่อไปนี้

๑. วิวาทาธิกรณ์ ได้แก่ เรื่องทะเลาะวิวาท

๒. อนูวาทาธิกรณ์ ได้แก่ เรื่องการฟ้องร้อง

๓. อาปัตตาธิกรณ์ ได้แก่ เรื่องการละเมิด

๔. กิจจาธิกรณ์ ได้แก่ เรื่องงานหรือกิจการต่าง ๆ

๙. สมถสังคหะ คือการสังเคราะห์วิธีการตัดสินความผิด ได้แก่ การตีความว่า ความผิดนั้นควรใช้วิธีการตัดสินหรือวิธีพิพากษาอย่างไร ความผิดจึงจะเป็นอันระงับ

การสังเคราะห์หรือการตีความกฎหมายทั้ง ๙ วิธีนี้ จำเป็นต้องดำเนินการไปตามลำดับขั้นตอนให้ครบถ้วน เพื่อความรัดกุม ถูกต้อง เทียบตรงและเชื่อถือได้ ให้สมกับเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความยุติธรรมแก่ประชาชน และผดุงความสงบสุขแก่ประเทศชาติบ้านเมือง

บทที่ ๓ รัฐสภา

รัฐสภาคืออะไร

รัฐสภา คือ สภาแห่งรัฐ เป็นสถานที่ประชุมเกี่ยวกับการเมืองการปกครองโดยเฉพาะ มี ๒ สภา คือ

๑. สภาผู้แทนราษฎร

๒. วุฒิสภา

รัฐสภามีอำนาจหน้าที่อย่างไร

ตามมาตรา ๑๙๓ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน รัฐสภามีอำนาจและหน้าที่ ๑๖ อย่าง ดังต่อไปนี้

๑. ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา ๑๙

๒. รับการปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๙

๓. รับทราบการแก้ไขเพิ่มเติม กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พุทธศักราช ๒๔๖๗ ตามมาตรา ๒๒

๔. รับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ตามมาตรา ๒๓

๕. ปรึกษาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ใหม่ตามมาตรา ๙๔

๖. มีมติให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติได้ตามมาตรา ๑๕๙

๗. ให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุม ตามมาตรา ๑๖๐

๘. เปิดประชุมรัฐสภา ตามมาตรา ๑๖๑

๙. ให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตาม

มาตรา ๑๗๓

๑๐. ให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ หรือร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไป ตามมาตรา ๑๗๔ วรรคสอง

๑๑. ตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตามมาตรา ๑๙๔

๑๒. ประชุมแถลงนโยบาย ตามมาตรา ๒๑๑๓. เปิดอภิปรายทั่วไป ตามมาตรา ๒๑๓

๑๔. ให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม ตามมาตรา ๒๒๓

๑๕. แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓๑๓

จำนวนของสมาชิกรัฐสภา

สมาชิกรัฐสภา ประกอบด้วย สมาชิก ๒ ประเภท จำนวน ๗๐๐ คน คือ

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐๐ คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ (Party List) ตามมาตรา ๙๙ จำนวน ๑๐๐ คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๐๒ จำนวน ๔๐๐ คน

๒. สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง จำนวน ๒๐๐ คน

อายุของสมาชิกรัฐสภา

๑. อายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีกำหนดวาระ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

๒. อายุของสมาชิกวุฒิสภา มีกำหนดวาระ ๖ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

คุณสมบัติของสมาชิกรัฐสภา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๗ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

(๔) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

(๕) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ด้วย คือ

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

(ค) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ง) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(จ) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีสมาชิกวุฒิสภามีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒๕ ดังต่อไปนี้

(ก) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(ข) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(ค) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(ง) มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๐๗ (๕)

ลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภา

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตามมาตรา ๑๐๙ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

(๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นคดี

(๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๖

(๑) วิกฤติ หรือ ฟันเฟืองไม่สมประกอบ (๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช หรือ (๓) อยู่ระหว่างถูกเลิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกพลเรือนโดยหมายของศาล

(๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยพ้นโทษมาไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๗) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๘) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ นอกจากข้าราชการการเมือง

(๙) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๐) เป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๑๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นๆของรัฐ

(๑๒) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๑๓) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๙๕(๑๔) เคยถูกวุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปี นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

๒. สมาชิกวุฒิสภา

ตามมาตรา ๑๒๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๑) เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง

(๒) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่เกินหนึ่งปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนการรับสมัครเลือกตั้ง

(๔) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๐๙

คุณธรรมของสมาชิกวุฒิสภา

ตามหลักพระพุทธศาสนาบัญญัติไว้ว่า สภา คือที่ประชุมของบุคคลผู้เป็นสัตบุรุษ สถานที่ประชุมใดไม่มีสัตบุรุษ สถานที่ประชุมนั้นไม่เรียกว่า สภา ขนเหล่าใดไม่พูดธรรมะ ขนเหล่านั้นไม่ใช่สัตบุรุษ สมดังพระบาลีว่า

น สา สภา ยัตถะ น สันติ สันโต

น เต สันโต เยน ภณันติ อัมม

สภาใดไม่มีสัตบุรุษ สภานั้นไม่ใช่สภา

ชนใดเหล่าใดไม่ว่าธรรม ขนเหล่านั้นไม่ใช่สัตบุรุษ.

ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภา ตามหลักพระพุทธศาสนา ถือเป็นบุคคลระดับ “สัตบุรุษ” คือ คนดี เพียงพร้อมไปด้วยคุณธรรมของสัตบุรุษ ๗ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. มีศรัทธา (สัทโธ)

บุคคลผู้เป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดีต้องมีศรัทธาความเชื่อถือที่ถูกต้อง ๔ อย่าง คือ (๑) เชื่อถือกรรม เชื่อว่าการกระทำดีและการกระทำชั่วมีอยู่จริง (๒) เชื่อถือผลกรรม เชื่อว่าผลการกระทำดีและผลการกระทำชั่วมีจริง (๓) เชื่อถือว่าสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทั้งตนเองและผู้อื่นเป็นเจ้าของกรรม (กัมมัสสโก) พึ่งพาอาศัยกรรม (กัมมปฏิสรโณ) มีกรรมเป็นพวกพ้องเผ่าพันธุ์ (กัมมพันธุ) เป็นทายาทของกรรม (กัมมทายาทโท) จักทำดีหรือชั่วตนเองเป็นผู้รับผลของการกระทำนั้น (กัลยาณิ วา ปापิกิ วา ยิง กัมมํ กริสสันติ ตัสสะ ทายโท ภวิสสันติ) เมื่อตนเองทำความชั่วจักป่วยเป็ยงเลียงหลบความรับผิดชอบหรือปิดป้ายความชั่วให้คนอื่นก็ได้ หรือเมื่อตนเองทำดี จักมอบความดีให้คน

อื่น แบ่งปันความดีให้คนอื่น ก็ไม่ได้เช่นเดียวกัน เหมือนคติธรรมคำคมที่ว่า “ความดีไม่มีให้ อยากรู้ต้องทำเอง” และ (๔) เชื่อถือในพระรัตนตรัย คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ เชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้จริง ลด ละ เลิก กิเลสจริง พระธรรมมีจริง และพระสงฆ์ คือ สาวกที่ดีจริง

๒. มีศีล (สีลวา)บุคคลผู้เป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดีต้องมีความประพฤติดีมีความสะอาดทั้งภายนอก และภายใน ภายนอกคือการแสดงออกทางกาย ได้แก่ การเคารพกฎหมาย เคารพขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี ยึดถือระเบียบวินัยต่างๆของสังคมบ้านเมือง มีอาชีพการงานที่สะอาด ภายในก็คือ รู้จักสำรวมระมัดระวัง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจของตนเองให้ดี อย่าเสพบริโภคกามารมณ์จนเกิดความเสียหาย เสียคน เสียงาน

๓. มีหิริและโอตตปปะ (หิริโอตตปสัมปโน)

บุคคลผู้เป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดี ต้องมีความละอายและความเกรงกลัวในการทำ ความชั่วความเลวทรามต่างๆ ต้องงดเว้นอย่างเด็ดขาดด้วยละอายตนเอง เกรงผู้อื่น เกรงกฎหมาย และเกรงกฎแห่งกรรม (อิตตานุวาทภัย ปานูวาทภัย ราชทัณฑ์ภัย ทุกคติภัย)

๔. มีความรู้ดี (พหุสสุโต)

บุคคลผู้เป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดี ต้องมีความรู้มาก มีการศึกษาดี มีความใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์วิจัย สืบสารข้อมูลที่ดี มีวิสัยทัศน์ เจนจัด เชี่ยวชาญในความรู้ต่างๆ ยกว่าเป็น พหุสสุโต บุคคลผู้เป็นพหุสสุตนั้นมีคุณสมบัติ ๕ อย่างคือ (๑) ฟังหมด (๒)จดมาก (๓)ปากไว (๔)ใจคิด (๕)ไม่เห็นผิดจากความถูกต้องดีงาม

๕. มีความขยันหมั่นเพียร (อารัททวิริโย)

บุคคลผู้เป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดี ต้องมีความขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน มีความบากบั่น มุมานะ พยายาม ไม่ย่อท้อ ไม่ถ้อยถอย มีใจใฝ่สู้ไม่ถ่วง เพียรพยายามที่จักป้องกันและกำจัดความชั่วความเสื่อม เพียรพยายามที่จักพัฒนาและอนุรักษ์ความดีงามให้ยั่งยืนยาวนาน ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

๖. มีสติดี (สติมา)

บุคคลผู้เป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดีนั้น ต้องเป็นคนมีสติดี มีสติมั่นคง มีความตื่นตัว กระตือรือร้น กระฉับกระเฉง แคล่วคล่องว่องไว รู้เท่าทันทุกสถานการณ์ เป็นคนไวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆไวต่อความคิด ไวต่อความชั่วและความดีที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป ทั้งของตน ของคน ของงาน ของบ้านเมือง และของโลก

๗. มีปัญญาดี (ปัญญา)

บุคคลผู้เป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดีนั้น ต้องมีปัญญา ความรอบรู้ ความเฉลียวฉลาด ฉลาดฟัง ฉลาดคิด และฉลาดทำ มีความรอบรู้ในความเจริญและความเสื่อม ฉลาดในการเข้าถึงความเจริญและกำจัดความเสื่อมต่างๆ มีความรู้มาก รู้แน่น รู้ชัดเจน รู้แหลมคม รู้ทะลุทะลวง รู้จนหมดความโง่เขลา เบาปัญญา มีความรู้ดี รู้อย่างมีเหตุผล และรู้หลุดพ้นวิชชาปัญหาทุกอย่าง

คุณลักษณะของสัตบุรุษหรือของ “คนดี”

มีปัญหาคำถามใจไม่มีคำตอบให้ประชาชนอยู่อย่างหนึ่งว่า จะรู้ได้อย่างไร บุคคลนั้นเป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดี?

พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ในจุฬพนฺณมสูตร มัชฌิมนิกายอุปริปฺณนาสกั พระสุตตันปิฎกว่า

(๑) การที่สัตบุรุษหรือคนชั่ว จะพึงรู้ว่า ผู้ใดเป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนชั่ว เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้(๒) การที่สัตบุรุษหรือคนชั่ว จะพึงรู้ว่า ผู้ใดเป็นสัตบุรุษหรือเป็นคนดีเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

แล้วอย่างนี้ เราจะรู้ได้อย่างไร จะดูออกอย่างไรว่า คนนี้เป็นคนชั่วหรือคนดี เป็นอสังฆบุรุษหรือ สังฆบุรุษ พระพุทธองค์ทรงมี “เครื่องกรองคนดีและคนชั่ว” ไว้ให้เราตรวจสอบคนจากพฤติกรรมการแสดงออกมาภายนอก ๗ ประการดังนี้

๑. ดูจากการคบหา (ภักดี)

บุคคลใดคบหาสมาคมกับอสังฆบุรุษหรือคนชั่ว (อสังฆบุรุษภักดี) คือ คนที่ไม่มีคุณธรรม ๗ อย่าง ไม่มีศรัทธา ไม่มีศีล ไม่มีหิริ และโอตตปปะ มีความรู้่น้อย เกียจคร้าน เป็นคนเสียดสี และ โง่เขลาเบาปัญญา ไม่รู้จักอะไรดีอะไรชั่ว บุคคลนั้นเป็นอสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนชั่ว”

ส่วนบุคคลใดคบหาสมาคมกับสังฆบุรุษหรือคนดี (สังฆบุรุษภักดี) คนที่มีคุณธรรมของคนดี ๗ อย่างดังกล่าว บุคคลนั้นคือสังฆบุรุษ หรือ เป็น “คนดี”

๒. ดูจากการคิด (จินต)

บุคคลใดคิดเบียดเบียนตนเอง คิดเบียดเบียนผู้อื่น และคิดเบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น ด้วยการเบียดเบียนชนิดต่างๆบุคคลนั้น คือ อสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนชั่ว”

ส่วนบุคคลใดไม่คิดเบียดเบียนตนเอง ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น และไม่คิดเบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น บุคคลนั้นคือสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนดี”

๓. ดูจากการปรินิพพานหรือ (มันตี)

บุคคลใดปรินิพพานหรือเพื่อทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และทำร้ายทั้งตนเองและผู้อื่น บุคคลนั้นเป็นอสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนชั่ว”

บุคคลใดไม่ปรินิพพานหรือเพื่อทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น และไม่ทำร้ายทั้งตนเองและผู้อื่น บุคคลนั้นเป็นสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนดี”

๔. ดูจากการพูด (วาจา)

บุคคลใดชอบพูดโกหก ชอบพูดส่อเสียดให้แตกความสามัคคี ชอบพูดคำหยาบ และชอบพูดเพื่อจ้อไร้สาระ ซึ่งเป็นการพูดของอสังฆบุรุษหรือของคนชั่ว (อสังฆบุรุษวาจา) บุคคลนั้นคือ อสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนชั่ว”

บุคคลใดชอบพูดคำสัตย์ ชอบพูดสมานสามัคคี ชอบพูดคำอ่อนหวาน นุ่มนวล ไม่หยาบคาย ไพเราะ และชอบพูดแต่พอเหมาะพอดี มีขอบเขตไม่เพื่อจ้อ บุคคลนั้นคือสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนดี”

๕. ดูจากการกระทำ (กัมมันโต) บุคคลใดมีการกระทำของอสังฆบุรุษหรือของคนชั่ว ได้แก่มีการกระทำหรือการทำงานที่เบียดเบียนทำร้ายคน สัตว์ สิ่งของ ชอบฆ่าสัตว์ (ปาณาติปาตี) ชอบลักทรัพย์เป็นมิถิลาชีพ (อทินนาทายี) และชอบประพฤตินอกกาม (กาเมสุมิจฉาจารี) บุคคลนั้นเป็นอสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนชั่ว” บุคคลใดมีเมตตากรุณา เอื้อเพื่อช่วยเหลือเพื่อแผ่คน สัตว์ สิ่งของ ประกอบอาชีพสุจริต และไม่ประพฤตินอกกาม เว้นขาดจากปาณาติบาต อทินนาทาน และกาเมสุมิจฉาจาร บุคคลนั้นคือสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนดี”

๖. ดูจากการเห็น (ทิฏฐิ)

บุคคลใดมีความเห็นของอสังฆบุรุษ (อสังฆบุรุษทิฏฐิ) คือเห็นว่า การให้ทานไม่มีผล การบูชาไม่มีผล การกราบไหว้ไม่มีผล ผลของกรรมดีและกรรมชั่วไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี มารดาไม่มี บิดาไม่มี โอปปาติกะไม่มี สมณะพราหมณ์ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ รู้แจ้งทั้งโลกนี้และโลกหน้าไม่มี บุคคลนั้นคือ อสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนชั่ว”

บุคคลใดมีความเห็นถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ เห็นอย่างสังฆบุรุษหรือคนดีเห็น (สังฆบุรุษทิฏฐิ) บุคคลนั้นคือสังฆบุรุษ หรือเป็น “คนดี”

๗. ดูจากการให้ (ทาน)

บุคคลใดให้แบบอสังขารหรือคนชั่วให้ (สัพบุรีสถาน เทติ) คือ (๑) ให้โดยไม่เคารพ (๒) ไม่ให้ด้วยมือของตนเอง ชอบฝากคนอื่น (๓) ให้โดยไม่ได้ตั้งใจให้ (๔) ให้ของเหลือเดนของเสีย ของทิ้ง (๕) ให้โดยไม่คำนึงถึงผลของการให้ว่าเกิดผลดีหรือผลร้ายต่อตนเองผู้อื่นและส่วนรวม บุคคลนั้นคือ อสังขาร หรือเป็น “คนชั่ว”

บุคคลใดให้อย่างสังขารหรือคนดีให้ (สัพบุรีสถาน เทติ) คือ (๑) ให้ด้วยความเคารพ (๒) ให้ด้วยมือของตนเอง ไม่ชอบฝากคนอื่นให้ (๓) ให้ด้วยความตั้งใจให้ (๔) ให้ของดีงามประณีต ของใหม่เอี่ยม (๕) ให้โดยคำนึงถึงผลของการให้ว่าเกิดผลดีหรือผลร้ายต่อตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวม บุคคลนั้นคือ สังขาร หรือเป็น “คนดี”

พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้อีกว่า

(๑) สังขารหรือคนดีจักพึงรู้ว่าคนนี้เป็นคนดี เป็นเรื่องที่เป็นไปได้

(๒) สังขารหรือคนดีจักพึงรู้ว่า คนนี้เป็นคนไม่ดี เป็นเรื่องที่เป็นไปได้

ดังนั้น ระหว่างอสังขาร หรือคนชั่ว กับสังขาร หรือคนดีจึงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนมาก หากเราอาศัย “เครื่องกรองคน” ของพระพุทธองค์ดังกล่าวมานี้ในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา ทั้ง ๒ สภา คือ วุฒิสภา กับ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สังขาร หรือคนดีจึงเป็นบุคคลผู้สมควรได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน เป็นผู้แทนของประชาชนขึ้นครองอำนาจอธิปไตยแห่งบ้านเมือง สมควรเป็นผู้ได้รับการยกย่องให้เป็น “ผู้ยิ่งใหญ่” (มหัตตตา) ทั้ง ๒ ประการ คือ

๑. ยิ่งใหญ่ในหมู่เทพ (เทวมหัตตตา) ได้แก่ เป็นผู้ยิ่งใหญ่ในหมู่ผู้ปกครองบ้านเมืองด้วยกัน คือในรัฐสภา๒. ยิ่งใหญ่ในหมู่มนุษย์ (มนุสสมหัตตตา) ได้แก่ เป็นผู้ยิ่งใหญ่ในหมู่ประชาชนอาณาประชาราษฎร์ทั้งแผ่นดิน ได้รับการยกย่อง นับถือ เคารพ และบูชา ตลอดกาลกล่าวคือ เป็นทั้ง “รัฐบุรุษ” (State man) และเป็นทั้ง “ขวัญใจประชาชน” (Popular Award) ได้รับการเลือกตั้งตลอดกาล

ข้อบังคับ

ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

และกรรมาธิการ พ.ศ.๒๕๔๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙๑ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และข้อ ๑๓๒ ทวิ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๑) พ.ศ.๒๕๔๑ สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรรมาธิการ พ.ศ.๒๕๔๒ขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ.๒๕๔๒”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

“สมาชิก” หมายถึงกรรมาธิการสามัญและกรรมาธิการวิสามัญซึ่งสภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้น

“กรรมาธิการ” หมายถึง กรรมาธิการสามัญและกรรมาธิการวิสามัญซึ่งสภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้น

ข้อ ๔ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจวางระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

ส่วนที่ ๑

อุดมคติของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

ข้อ ๕ สมาชิกและกรรมการจักต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพและรักษาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อ ๖ สมาชิกและกรรมการจักต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ

ข้อ ๗ สมาชิกและกรรมการจักต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อ ๘ สมาชิกและกรรมการจักต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยเคร่งครัด ข้อ ๙ สมาชิกและกรรมการจักต้องมีอุดมการณ์ ในการทำงานเพื่อประเทศชาติและรับใช้ประชาชนอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ

ข้อ ๑๐ สมาชิกและกรรมการจักต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรม ทั้งโดยส่วนตัวและโดยหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน

ส่วนที่ ๒

การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

ข้อ ๑๑ สมาชิกและกรรมการจักต้องรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงของรัฐสภาและจะไม่กระทำการใดๆอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิของประเทศและรัฐสภา

ข้อ ๑๒ สมาชิก และกรรมการ จักต้องถือว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด มีความยุติธรรม และปฏิบัติต่อประชาชนทั่วไปอย่างเสมอหน้ากัน

ข้อ ๑๓ สมาชิกและกรรมการจักต้องเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่นไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ อาฆาตมาดร้าย ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด โดยไม่มีหลักฐาน หรือนำเอาเรื่องที่เป็นเท็จมาอภิปราย แสดงความเห็น ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือที่ประชุมคณะกรรมการหรือที่อื่นใด

ข้อ ๑๔ สมาชิก และกรรมการ จักต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือกรรมการเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งเงินเดือนประจำ และมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๑๕ สมาชิกและกรรมการ จักต้องอุทิศเวลาให้แก่การประชุมโดยไม่ขาดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือการประชุมคณะกรรมการที่กระทำการเป็นการลับ โดยไม่นำไปเปิดเผยแก่ผู้ใดหรือในทางใด เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๖ สมาชิกและกรรมการ จักต้องอุทิศเวลาให้แก่การประชุมโดยไม่ขาดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุม หรือขาดประชุมคณะกรรมการติดต่อกันเกินสามครั้ง เว้นแต่ในกรณีเจ็บป่วย หรือเหตุสุดวิสัย

ข้อ ๑๗ สมาชิกและ กรรมการ จักต้องพิจารณากฎหมาย ญัตติ กระทำ หรือเรื่องร้องทุกข์ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมโดยเร็ว

ข้อ ๑๘ สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่คบหาหรือให้การสนับสนุนแก่ผู้ประพฤติดังกฎหมาย

ข้อ ๑๙ สมาชิกและกรรมการพึงพบปะเยี่ยมเยียนและรับฟังเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน

ข้อ ๒๐ สมาชิกและกรรมการจักต้องแสดงความรับผิดชอบตามควรแก่กรณีเมื่อปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง หรือผิดพลาดอย่างร้ายแรง

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทย ๓๔

ข้อ ๒๑ สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่ใช้และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการเพื่อให้ผู้อื่น หรือ ประชาชนเข้าใจผิด หรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก

ข้อ ๒๒ สมาชิกและกรรมการจักต้องไปร่วมมือกับบุคคลหรือองค์กรใดๆ กระทำการหรือแสวงหา ผลประโยชน์ที่ขัดต่อการทำหน้าที่ และความรับผิดชอบในวงราชการ ต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

ส่วนที่ ๓

ความเกี่ยวพันของตน ครอบครัว และบุคคลอื่น

ข้อ ๒๔ สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่ยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตน โดยมีขอบ

ข้อ ๒๕ สมาชิก และกรรมการ ต้องไม่นำความลับของราชการไปเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ทั้งในขณะที่ยังดำรงตำแหน่ง หรือเมื่อพ้นจากตำแหน่งหน้าที่เว้นแต่กฎหมายจะอนุญาตให้กระทำได้

ข้อ ๒๖ สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่เรียกร้องของขวัญ ของกำนัลหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ต่างๆอันอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน และจะต้องดูแลให้คู่สมรสและบุคคลในครอบครัว ปฏิบัติเช่นเดียวกันด้วย

หมวด ๒

การควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม

ข้อ ๒๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร” จำนวนยี่สิบเอ็ด คน ประกอบด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นอีกยี่สิบคนซึ่งเลือกจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคน จำนวน กรรมการที่เหลือให้พิจารณาตามสัดส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรจนครบ

กรณีที่มีจำนวนพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินกว่ายี่สิบพรรคให้เลือกกรรมการตามพรรคหนึ่ง จากพรรคการเมืองยี่สิบพรรคแรกพรรคละหนึ่งคน

ข้อ ๒๘ กรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ขาดจากสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ตาย

(๔) ลาออก

(๕) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และ มิได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธาน

กรรมการทราบ

(๖) สภาผู้แทนราษฎรมิมติให้ออก

(๗) พรรคการเมืองที่กรรมการเป็นสมาชิกถูกยุบ

ข้อ ๒๙ คณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนกำกับให้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมนี้อย่างเคร่งครัด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระเบียบข้อบังคับในการนำเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๓๐ วิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องพิจารณาโดยเปิดเผย การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐานและความเห็นของตนก่อนการวินิจฉัย การให้สิทธิคู่กรณีขอตรวจเอกสารเกี่ยวกับตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ การให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมา หรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณาและบทบัญญัติของข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๓๑ สมาชิกและกรรมการที่วางตนอยู่ในกรอบข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมนี้อย่างเคร่งครัดจนเป็นแบบอย่างที่ดี ควรได้รับการยกย่องให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมข้อใด คณะกรรมการมีอำนาจที่จะลงโทษสมาชิกหรือกรรมการผู้นั้น โดยการตำหนิหรือประณามให้เป็นที่ประจักษ์และรายต่อสภาผู้แทนเพื่อทราบ

บทที่ ๔

บริหารตามหลักพระพุทธศาสนา

การบริหารคืออะไร

การบริหาร มีคำแปลและมีความหมายหลากหลายนัยดังต่อไปนี้

๑. คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า บริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า “รอบ” และ หร ธาตุในความ “นำไป” ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังใน ประโยคภาษาบาลี ว่า “ปัญหัง ปริหริตุง สมัตถโ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการรา อ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป

๑. คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า ADMINISTER และ ADMINISTRATION แปลความหมายได้หลายนัย คือ ปกครอง , ดำเนินการ, อำนวยการ, จัดการ , จัดให้ , วาง , ส่งเสริม, บำรุง

จากคำแปลและความหมายตามข้อ ๑ และ ข้อ ๒ ดังกล่าว การบริหารจึงคือสภาวะและลักษณะ ๑๐ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. นำ : TO LEAD
๒. หนี : TO LIBERATE
๓. ปกครอง : TO RULE
๔. ดำเนินการ : TO RUN
๕. อำนวยการ : TO FACILITATE
๖. จัดการ : TO MANAGE
๗. ให้ : TO DELIVER
๘. สร้าง : TO ESTABLISH
๙. ส่งเสริม : TO PROMOTE
๑๐. บำรุง : TO PATRONIZE

สภาวะและลักษณะ ๑๐ ประการดังกล่าวนี้ สามารถนำมาวิเคราะห์และอธิบายเพื่อให้เข้าใจคำว่า การบริหาร ได้อย่างชัดเจนเห็นแจ้งตามลำดับ ดังนี้

“นำ” การบริหาร คือ การนำ มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. ก้าวไปข้างหน้า
๒. นำทาง
๓. ชักจูง
๔. กระตุ้นให้ทำ
๕. เป็นแบบอย่าง
๖. เริ่มต้น
๗. บุกเบิก

“หนี” การบริหาร คือ การหนี มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. ทิ้ง
๒. ปล่อย

๓. เลิก
๔. งดเว้น
๕. ปราศจาก
๖. พัน
๗. ข้าม
๘. ทำให้สิ้นสุด

“ปกครอง” การบริหาร คือ การปกครอง มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. บังคับ
๒. ควบคุม
๓. ห้าม
๔. จัดระเบียบ
๕. หนองเหนียว
๖. ยับยั้ง
๗. มีอำนาจเหนือ
๘. เป็นเจ้าของ

ดำเนินการ การบริหาร คือ การดำเนินการ มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. วิ่ง
๒. รีบ
๓. หลั่งไหล
๔. ไม่ขาดตอน
๕. ติดตาม
๖. แสดง
๗. ปฏิบัติการ
๘. เผยโฉม
๙. เสนอ
๑๐. พยายาม
๑๑. รับใช้
๑๒. ดูแล
๑๓. ก่อให้เกิด
๑๔. เข้าสู่เป้าหมาย

อำนาจการ การบริหาร คือ การอำนาจการ มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. ให้ความสะดวก
๒. ช่วยเหลือให้ก้าวหน้า
๓. เปิดโอกาส
๔. ขจัดความยุ่งยาก

๕. ทำให้ง่าย
๖. เตรียมให้พร้อม
๗. คล่องแคล่ว
๘. ยืดหยุ่น
๙. สบาย

จัดการ การบริหาร คือ การจัดการ มีความหมาย ดังต่อไปนี้

๑. ใช้ให้ทำ
๒. ยึดถือ
๓. ให้อยู่ในอำนาจ
๔. รับผิดชอบ
๕. ควบคุมได้
๖. บรรลุเป้าหมาย

ให้ การบริหาร คือ การให้ มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. ช่วยเหลือ
๒. ช่วยให้ออก
๓. ช่วยให้เป็นอิสระ
๔. ให้กำเนิด
๕. ยอมสละ
๖. ส่ง
๗. มอบ
๘. มุ่งหมาย
๙. แสดงให้เห็น

สร้าง การบริหาร คือ การสร้าง มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. ตั้ง
๒. สร้าง
๓. ทำให้มั่นคง
๔. อยู่ยั่งยืน

ส่งเสริม การบริหาร คือ การส่งเสริม มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. เลื่อนขั้น
๒. สนับสนุน
๓. ให้กำลังใจ
๔. คอยช่วยเหลือ

บำรุง การบริหาร คือ การบำรุง มีความหมายดังต่อไปนี้

๑. อุปการะ
๒. อุดหนุน

๓. เลี้ยงดู

๔. รongรับ

ดังนั้น จากการแปลความหมายของคำว่า บริหาร ที่แสดงมา ย่อมเป็นที่เข้าใจตรงกันโดยสรุปอีกครั้งว่า

การบริหาร คือ การนำตน คน นํางาน นำบ้านเมือง

การบริหาร คือ การหนีปัญหาและทำให้ปัญหาหมดสิ้นไป

การบริหาร คือ การครองตน ครองคน ครองงาน ครองบ้านเมือง

การบริหาร คือ การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมุ่งสู่เป้าหมาย

การบริหาร คือ การทำให้เกิดสภาพคล่องในการทำงาน

การบริหาร คือ การบังคับงานและบัญชาคนให้ทำงานจนสำเร็จ

การบริหาร คือ การเสียสละเพื่อช่วยเหลือให้รอดพ้น

การบริหาร คือ การสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืน

การบริหาร คือ การยกระดับประคับประคองงานให้เจริญยิ่งขึ้น

การบริหาร คือ การเลี้ยงดู

หลักการบริหาร

คำว่า หลัก หมายถึง สิ่งที่มีนําคง เป็นที่ยึดเหนี่ยว ชี้นำ และพึ่งพาอาศัย เช่น หลักบ้านการเมือง หลักสูตร หลักปฏิบัติ หลักการบริหาร จึงคือสิ่งยึดเหนี่ยว ชี้นำ และพึ่งพาอาศัยในการบริหาร ประกอบด้วยหลัก ๓ หลัก ดังต่อไปนี้

๑. หลักการ

๒. หลักวิชา

๓. หลักธรรม

หลักการ คือ นโยบาย แผนงาน กระบวนการ ระเบียบการ กฎหมาย ข้อบังคับ ขนบ ธรรมเนียม จารีต ประเพณี ใน การบริหาร

หลักวิชา คือ องค์ความรู้ในสรรพวิทยาการต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ศาสนา การศึกษา ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยให้การบริหารมีสมรรถนะและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด หลักธรรม คือ ศาสนาธรรมในการบริหารตน บริหารคน บริหารงาน บริหารบ้านเมือง ไม่ให้เกิดความเดือดร้อน วุ่นวาย เสียหาย อันเป็นหลักสำคัญที่จะประคับประคองรองรับส่งเสริมหลักการและหลักวิชาให้เป็นไปเพื่อคุณประโยชน์และความสุข ทั้งแก่ตน แก่คน แก่งาน และแก่บ้านเมือง

หลักบริหาร จึงหมายถึง หลักการ หลักวิชา และหลักธรรมในการบริหาร ทั้งในการบริหารตน บริหารคน บริหารงาน และ บริหารบ้านเมือง

การบริหารตามหลักพระพุทธศาสนา

การบริหารตามหลักพระพุทธศาสนา มี ๒ หลักแม่บทที่สำคัญ คือ

๑. หานินิคคหะ ได้แก่ การป้องกันและกำจัดความเสื่อม หรือ การบำบัดทุกข์

๒. วุฒิปคคหะ ได้แก่ การสร้างและรักษาความเจริญ หรือการบำรุงสุข

คำว่า หานิ แปลว่า ความเสื่อม นิคคหะ แปลว่า การกุด การข่ม การกำจัด

ความเสื่อมมีอาการแสดงออกให้เห็น ๒๐ ลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ความชั่ว (บาป)

๒. ความต่ำทราม (ลามก)
๓. ความถ้อย (วสละ)
๔. ความไม่ฉลาด (อกุศล)
๕. ความลำบาก (กิลมณะ)
๖. ความไม่สบาย (อสีปายะ)
๗. ความไม่มีประโยชน์ (อนัตตะ)
๘. ความไม่เกื้อกูล (อสังฺกิตตะ)
๙. ความไม่งาม (อกัลยาณตา)
๑๐. ความสกปรก (อสุจี)
๑๑. ความน่ารังเกียจ (ชิจฺจนียตา)
๑๒. ความไม่น่ารัก (อัปปียตา)
๑๓. ความอึดอัดคับแคบ (อติสัมพาทตา)
๑๔. ความเดือดร้อน (ปริฬาโ)
๑๕. ความวุ่นวาย (ทระณะ)
๑๖. ความทรุดโทรม (โรค)
๑๗. ความมืด (ตมะ)
๑๘. ความบอด (อันธการ)
๑๙. ความไม่ปลอดภัย (นิกเขมะ)
๒๐. ความทนได้ยาก (ทุกข์)

วุฒิ แปลว่า ความเจริญ ปัดคะ แปลว่า การยกย่องเชิดชู การประคับประคอง ความเจริญอาการแสดงออกให้เห็นตรงกัน
 ข้ามกับความเสื่อมโทรม มี ๗ ลักษณะ คือ

๑. ไม่มีความทรุดโทรม (อาโรคยะ)
๒. ไม่มีโทษ (อนวัชชะ)
๓. มีความฉลาด (โกศลสัมภูตะ)
๔. มีความสะดวกสบาย (สุขวิปากะ)
๕. มีความหลักแหลม (เฉกะ)
๖. มีความปลอดภัย (เขมะ)
๗. มีความสงบไม่วุ่นวาย (นิททระณะ)

พระพุทธศาสนาได้กำหนดหลักการบริหารไว้ในปธานสูตร เรียกว่า “สัมมปธาน” คือ ความเพียรที่ถูกต้องที่ควรตั้งไว้ใน
 เบื้องหน้าในกิจการทั้งปวง ๔ หลักใหญ่ คือ

๑. สังวรปธาน : หลักการป้องกัน

สังวร แปลว่า สำรวม ระมัดระวัง ปิดกั้น ขวางกั้น กีดกัน ปิดป้อง ห้ามไม่ให้ความชั่ว ความเสื่อมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น
 หลักการบริหารที่เรียกว่า สังวรปธาน มีมาตรการในการดำเนินการ ๔ มาตรการ ดังต่อไปนี้

สังวรปธาน จึงคือ หลักการบริหารด้วยศีล หรือด้วยหลักนิติบัญญัตินั่นเอง

๑. ปาฏิโมกข์สังวร คือการสำรวมระวัง เคารพเชื่อฟังในกฎหมายระเบียบวินัย กฎ กติกา มารยาท ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ของกลุ่มองค์กร สังคม ประเทศชาติ และของโลกที่ตนอยู่อาศัย ด้วยการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ไม่ล่วงละเมิด

๒. อินทรีย์สังวร คือการสำรวมระวังป้องกันอินทรีย์หรืออายตนะภายนอกและภายใน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ในการเสพบริโภค รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และอารมณ์ ของบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สังคม ประเทศชาติ และของโลก ด้วยสติสัมปชัญญะ การตื่นตัว รู้เท่าทันถึงความชั่ว ความเสื่อม ที่จะเกิดขึ้นเพราะอาศัยอินทรีย์หรืออายตนะเหล่านี้

๓. อาชีวะสังวร คือการสำรวมระวังในการดำรงชีพ การประกอบอาชีพต่างๆของบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สังคม ประเทศชาติและของโลก ห้ามไม่ให้มีการดำรงชีพ การประกอบอาชีพที่ทุจริตผิดกฎหมาย และศีลธรรม

๔. ปัจฉัยสังวร คือการสำรวมระวังในการบริโภคปัจจัยพื้นฐานของชีวิต ๔ อย่าง และปัจจัยประกอบชีวิตอื่นๆได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และวัตถุเครื่องอำนวยความสะดวกในชีวิต เช่น เทคโนโลยีต่างๆของบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สังคม ประเทศชาติ และของโลก มาตราการ ๔ อย่างนี้ ตามหลักพระพุทธศาสนา เรียกว่า “ปารีสุทธิศีล ๔” มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสะอาด ความสงบ ความเรียบร้อย ดึงมาในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา ความชั่วความเสื่อมทรามเกิดขึ้น๒. ปหานปธาน : หลักการปราบปราม

ปหานะ แปลว่า ลด ละ เลิก กำจัด ฆ่าให้ตาย ประหาร ทำให้หมดไปหลีกเลี่ยงให้ไปให้พ้น ซึ่งปัญหา ความชั่วความเสื่อมที่ล่วงละเมิดเกิดขึ้นแล้วหลักการปราบปรามความชั่ว ความเสื่อม พระพุทธศาสนาได้กำหนดมาตรการดำเนินการไว้ ๕ มาตรการด้วยกัน คือ

๑. วิกขัมภนปธาน คือ การปราบปรามด้วยการข่มขู่ บังคับ ควบคุม จับกุม กักขัง จำกัดบริเวณ บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สังคม ประเทศชาติ และโลกที่ล่วงละเมิดเกิดความชั่ว ความเสื่อมทรามขึ้นมาแล้ว ด้วยการสร้างหน่วยงานรับผิดชอบ เช่น สร้างสถานีตำรวจ ศาล เรือนจำ ทัณฑสถาน กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ สภานายความ หรือกำหนดบทลงโทษ ตามกฎหมายตามความผิดลักษณะนั้นๆประกาศให้ทราบและปฏิบัติตาม

๒. ตทังคปธาน คือการปราบปรามเฉพาะเรื่อง เฉพาะคดี เฉพาะกรณีไป เกิดปัญหา ความชั่ว ความเสื่อมอะไรเกิดขึ้น ก็ปราบปรามเฉพาะปัญหา ความชั่ว ความเสื่อมนั้น ให้ถูก ให้ตรง ไม่ให้พลาด เหมือนหมอวินิจฉัยโรคผิวย่อมรักษาโรคไม่ได้ ด้วยการจัดลำดับความหนักเบา ขั้นตอนของการปราบปรามให้เหมาะสมถูกต้องกับปัญหา ความชั่วความเสื่อมเฉพาะเรื่อง นั้นๆ

๓. สมุจเฉทปธาน คือ การปราบปรามแบบครบวงจรถอนรากถอนโคนเบ็ดเสร็จ ทุกปัญหา ความชั่วความเสื่อมต่างๆที่ล่วงละเมิดเกิดขึ้นเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันและกันไปทั้งหมด เช่น ปัญหาเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหาสังคมสืบเนื่องมาจากปัญหาการเมืองการปกครอง การแก้ปัญหที่เกิดขึ้น ต้องแก้ที่โครงสร้างทั้งระบบ ไม่ใช่แก้เฉพาะเรื่อง เฉพาะปัญหานั้นเพียงอย่างเดียว

๔. ปฏิปัสสัทธิปธาน คือ การปราบปรามด้วยการระงับยับยั้งปัญหา ความชั่วความเสื่อมทรามที่กำลังเกิดขึ้นให้สงบลง ด้วยวิธีการแก้ไขปัญหา ๖ วิธีดังต่อไปนี้

๑. ด้วยการป้องปราม (สังวร)
๒. ด้วยการเสพ (เสวนะ)
๓. ด้วยการงดเว้น (วีริตี)
๔. ด้วยการอดกลั้น (ขันติ)
๕. ด้วยการบรรเทา (วิโนทนะ)

๖. ด้วยการฝึกอบรมและพัฒนา (ภาวนา)

๕. นิสสรณพหาน คือ การปราบปรามด้วยการขับไล่ ไม่ให้ที่พึ่ง สลัดออก ซึ่งปัญหา ความชั่วความเสื่อมที่ล่วงละเมิดเกิดขึ้นแล้ว ให้หลุดพ้น ด้วยวิธีการ ๔ วิธี ดังนี้

๑. ด้วยการละทิ้ง (จาคะ)
๒. ด้วยการไม่เกี่ยวข้อง (ปฏิณิสสัคคะ)
๓. ด้วยการปลดปล่อย (มุตติ)
๔. ด้วยการไม่ให้ที่อยู่อาศัย (อนาลยะ)

พหานปาน จึงคือ หลักการบริหารด้วยการลงโทษ หรือด้วยกระบวนการตุลาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำจัดปัญหา ความชั่วความเสื่อมที่เกิดขึ้นให้บรรเทาเบาบางจนหมดสิ้นไป

๓. ภาวนาปาน : หลักการพัฒนา

ภาวนา แปลว่า ทำให้มี ทำให้เป็น ทำให้เกิด ความดีใดที่ยังไม่มีทำให้มี ความดีใดยังไม่เป็นทำให้เป็น ความดีใดยังไม่เกิดทำให้เกิด ด้วยมาตรการการพัฒนา ๔ มาตรการ ดังต่อไปนี้

๑. กายภาวนา ได้แก่ การพัฒนาด้านร่างกายหรือวัตถุ สภาพแวดล้อมต่างๆ อันประกอบด้วยธาตุ ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ในระดับบุคคลหมายถึงการพัฒนาร่างกายด้วยปัจจัย ๔ ประกอบด้วย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ในระดับสังคม หมายถึง การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางสังคม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่างๆในระดับชาติ หมายถึงการพัฒนา ด้านวัตถุหรือด้านเศรษฐกิจ โดยสรุปก็คือ การพัฒนาโครงสร้างและรูปแบบ

๒. ศิลภาวนา ได้แก่ การพัฒนาศีล หรือการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ วินัย ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ค่านิยม ปทัสถาน ระบบ กระบวนขั้นตอนต่างๆ เพื่อตอบสนองรองรับและป้องกันไม่ให้โครงสร้างและรูปแบบ(กายภาวนา)เกิดความ สับสนและเสียหายตามหลักพระพุทธศาสนา กำหนดให้พัฒนาศีล ๔ ด้านด้วยกัน คือ

๑. พัฒนาหลักกฎหมาย ระเบียบวินัย ข้อบังคับต่างๆด้วยการบังคับใช้และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
๒. พัฒนาการสื่อสารทางรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และอารมณ์ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ด้วยการ สรรวมระว่าง

๓. พัฒนาอาชีพ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การทำงานต่างๆด้วยการไม่ประกอบอาชีพทุจริตเลี้ยงชีพและ เลี้ยงประเทศ

๔. พัฒนาการเสพปัจจัย ๔ คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และการรักษาโรค ด้วยการบริโภคอย่าง ประหยัดและอย่างพอเพียงโดยมุ่งประโยชน์สุขเป็นสำคัญ

๓. จิตตภาวนา ได้แก่ การพัฒนาจิตใจ ทั้งระดับบุคคล ระดับสังคม และระดับประเทศชาติ หมายถึง การพัฒนา จิตใจคน จิตใจของสังคม และจิตใจของประเทศชาติตามหลักพระพุทธศาสนา การพัฒนาจิตใจมีเป้าหมาย ๖ อย่างดังต่อไปนี้

๑. จิตใจสงบ ไม่หวั่นไหว หนักแน่น (จิตตปัสสัทธิ)
๒. จิตใจเบาสบาย (จิตตลหุตา)
๓. จิตใจอ่อนโยน นุ่มนวลไม่แข็งกระด้าง (จิตตมธุตา)
๔. จิตใจซื่อตรง ไม่คดโกง (จิตตชุกตา)
๕. จิตใจคล่องแคล่วกระตือรือร้น (จิตตกัมมัญญตา)
๖. จิตใจพร้อมทำงาน (จิตตกัมมัญญตา)

๔. ปัญญาภาวนา ได้แก่ การพัฒนาความรู้ สติปัญญา ความคิด ความเห็นเพื่อสนองรองรับและป้องกันความชั่ว ความเสื่อมทรามที่จะเกิดขึ้นแก่ กายภานา ศิลภาวนา และจิตภาวนา ตามหลักพระพุทธศาสนา กำหนดให้พัฒนาปัญญา ๓ ด้านด้วยกัน คือ

๑. ปัญญาที่เกิดจากการฟัง เรียกว่า สุตมยปัญญา
๒. ปัญญาที่เกิดจากการคิด เรียกว่า จินตามยปัญญา
๓. ปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติ เรียกว่า ภาวนามยปัญญา

ภาวนาประธาน จึงคือ หลักการบริหารด้านการพัฒนาวัตถุ คน สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ยังไม่มีให้มี ที่ยังไม่เป็นให้เป็น ที่ยังไม่เกิดให้เกิด

๔.อนุรักษนาประธาน : หลักการอนุรักษ์อนุรักษ์คนนะ แปลว่า การตามดูแลรักษา การทำนุบำรุง การส่งเสริม และสนับสนุน ซึ่งความดี สิ่งที่ดีที่เกิด ที่มี ที่เป็นแล้ว ให้เจริญรุ่งเรือง เติบโตก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ตามหลักพระพุทธศาสนา ได้กำหนดมาตรการไว้ ๔ มาตรการ ดังต่อไปนี้

๑. ของหายต้องเสาะแสวงหา (นัฏฐคเวสนา)
๒. ต้องรักษาซ่อมแซมของเก่า (ชินณปฏิสังขรณา)
๓. ไม่มัวเมาในการกิน (ปริมิตปานโกชนา)
๔. ครองแผ่นดินโดยธรรม (อธิปัจจสีลวันตสถาปนา)

มาตรการ ๔ อย่างนี้ ตามหลักพระพุทธศาสนา เรียกว่า “กุลจิรัฎฐิติธรรม” แปลว่า หลักธรรมดำรงวงศ์ตระกูลให้ตั้งอยู่ได้นาน อธิบายขยายความให้ชัดเจนได้ว่า

๑. ของหายต้องเสาะแสวงหาตระกูลใด ครอบครัวใด ประเทศชาติใด ของหายไปไม่เสาะแสวงหากินมา หรือไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจ ไม่ระมัดระวังป้องกันทรัพย์สินของตนเอาไว้ ปล่อยให้ของหายไป ไม่ว่าจะทรัพย์สินส่วนตัว ทรัพย์สินส่วนรวม และทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ รวมกระทั่ง “ทรัพย์สินทางปัญญา” เช่นคุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ย่อมพบกับความล่มสลายโดยเร็วแน่นอน ดังนั้น หากต้องการรักษาตระกูล ครอบครัว ประเทศชาติ บ้านเมืองเอาไว้ให้ยืนนานต้องเสาะแสวงหาของหายให้คืนมา

๒. ต้องรักษาซ่อมแซมของเก่าตระกูลใด ครอบครัวใด ประเทศชาติบ้านเมืองใด ไม่รักษา ไม่ซ่อมแซม ไม่บูรณะ ไม่ฟื้นฟูของเก่า คนเก่า ทรัพย์สินสมบัติเก่า ที่ยังทรงคุณค่าคุณประโยชน์ ละความสำคัญให้ดำรงคงอยู่ แต่กลับทำลายของเก่า มาเอาของใหม่อย่างเดียว ย่อมประสบความล่มสลายโดยเร็วแน่นอน ดังนั้น หากต้องการให้ตระกูลครอบครัว ประเทศชาติ บ้านเมืองดำรงอยู่ยาวนาน ต้องรักษา ซ่อมแซม บูรณะ และฟื้นฟูโบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพย์สินสมบัติล้ำค่า ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ

๓. ไม่มัวเมาในการกิน

ตระกูลใด ครอบครัวใด ประเทศชาติบ้านเมืองใด หมกมุ่นมัวเมาประมาทในการบริโภคปัจจัย ๔ คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และสุขภาพอนามัย โดยไม่ประมาทตนเอง กินอยู่เกินตัว ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ทะยานอยาก โลภมากเกินขอบเขตของตน เกินกำลังความรู้ความสามารถของตน เป็นนักบริโภคนิยม ย่อมประสบความล่มสลายโดยเร็วแน่นอน ดังนั้น หากต้องการให้ตระกูล ครอบครัว ประเทศชาติบ้านเมืองดำรงอยู่นาน ต้องไม่มัวเมาในการกิน ดำรงชีวิตอยู่ด้วยระบบเศรษฐกิจแบบสันโดษ หรือแบบพอเพียง ได้แก่ พอเพียงเลี้ยงตนเอง พอเพียงเลี้ยงคนอื่น พอเพียงเพื่อขาย และพึงตัวเองได้

๔. ครองแผ่นดินโดยธรรม

ตระกูลใด ครอบครัวใด ประเทศชาติบ้านเมืองใด เลือกตั้งหรือแต่งตั้งคนไม่มีศีลธรรม คนชั่ว คนเลวขึ้นครองอำนาจปกครองตระกูล มีผู้นำครอบครัวไม่ดี รัฐบาลและข้าราชการทุจริต นักการเมืองเลวขึ้นปกครองประเทศ ย่อมประสบความหายนะล่มสลาย เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายอยู่เสมอแน่นอน ดังนั้น หากต้องการให้ตระกูล ครอบครัว ประเทศชาติอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ยั่งยืนยาวนาน ต้องเลือกตั้งและแต่งตั้งคนดีมีศีลธรรมขึ้นปกครองประเทศ

หลักการบริหาร ๔ หลักการ ดังกล่าวมาแล้วนั้น สามารถสรุปลงเป็นหลักการบริหารใหญ่ๆจำนวน ๒ ด้านด้วยกันคือ

๑. หานินคหะ คือ หลักการบริหารเพื่อบำบัดทุกข์ ได้แก่ หลักการป้องกัน ที่เรียกว่า สังวรปธาน และหลักการปราบปราม ที่เรียกว่า ปหานหธาน

๒. วุฒิปักคหะ คือ หลักการบริหารเพื่อบำรุงสุข ได้แก่ หลักการพัฒนา เรียกว่า ภาวนาปธาน และหลักการอนุรักษ์ ที่เรียกว่า อนุรักษนาธาน

หानินคหะ คือ หลักการบริหารเชิงรับ (Defensive Action)

วุฒิปักคหะ คือ หลักการบริหารเชิงรุก (Offensive Action)

หลักการบริหารทั้งสองด้านต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องสมดุลกัน จะยิ่งหรือหย่อนตกกว่ากันไม่ได้ เพราะหากการบริหารเชิงรับมากประเทศชาติย่อมไม่เจริญรุ่งเรือง ไม่ก้าวหน้า ล้าหลัง และหากเชิงรุกมากกว่าประเทศชาติย่อมวุ่นวายเดือดร้อน สิ้นเปลืองไปกับการผลิตและการบริโภคที่ไร้ขอบเขตและประมาทมัวเมา เปรียบเทียบให้เห็นชัดก็คือ ประเทศพม่ากับประเทศไทยนั่นเอง

บทที่ ๕

นโยบายและแผนงาน การบริหารตามหลักพระพุทธศาสนา

คำว่า นโยบาย มาจากรากศัพท์ภาษาบาลี ๒ ศัพท์ด้วยกัน คือ นย กับ อุบาย ใช้วิธีผสมคำแบบสมาสและสนธิ เมื่อนำมาสมาสกัน ก็สำเร็จเป็นรูปของคำว่า นโยบาย นย มาจาก นี ธาตุ เป็นไปในความนำ จึงแปลว่า นำไปตามหลักบาลี ไวยากรณ์ คำว่า “นา” มาจากธาตุ ๒ ตัว คือ นี ธาตุ และ หร ธาตุ เมื่อวิเคราะห์ธาตุตามหลักการใช้ภาษาบาลี มีความแตกต่างกันดังนี้

๑. ใช้ นี ธาตุ ในกรณีที่เป็นกรณีนำสิ่งมีชีวิต เช่น นำคน และในกรณีที่เป็นกรณีนำเชิงนามธรรม เช่น นำความเจริญ นำความเสื่อม ดังรูปวิเคราะห์ เป็นกัตตุรูปและกัตตุสาธนะว่า เนติติ นายโก แปลตามรูปวิเคราะห์ว่า โย บุคคลโล อันว่า บุคคลใด เนติ ย่อม นำไป อิติ เพราะนั้น โส บุคคลโล อันว่าบุคคลนั้นนายโก ชื่อว่า นายก แปลว่า ผู้นำ

๒. ใช้ หร ธาตุ ในกรณีที่เป็นกรณีนำสิ่งที่ไม่ชีวิต เช่น นำวัตถุ นำสิ่งของ และ ในกรณีที่เป็นกรณีนำเชิงรูปธรรม เช่น นำงาน นำการปฏิบัติ เช่นใน คำว่า บริหาร มาจากรูปวิเคราะห์ เป็นกัตตุรูปและกรณสาธนะว่า พรหเรติ เอเตนาคติ บริหารโ แปลตามรูปวิเคราะห์ว่า โย สภาโว อันว่าสภาพใด บริหารติ ย่อมนำไปโดยรอบ เอเตน กัมเมน ด้วยการงานนั้น อิติ เพราะเหตุนี้ โส สภาโว อันว่าสภาพนั้น บริหารโ ชื่อว่า บริหาร แปลว่า สภาพที่เป็นเครื่องนาการงานไป

ส่วนคำว่า อุบาย มาจากรากศัพท์ภาษาบาลีแยกย่อยออก ๓ ศัพท์ด้วยกัน คือ

๑. อาย แปลว่า ความเจริญ

๒. อปาย แปลว่า ความเสื่อม

๓. อุบาย แปลว่า การเข้าถึงความเจริญและความเสื่อม

ดังนั้น คำว่า นโยบาย จึงแปลว่า การนำไปเพื่อให้เข้าถึงหรือบรรลุถึงซึ่งความเจริญและความเสื่อม

นโยบาย (Leading Policy) จึงเป็นหลักสำคัญที่สุด เบื้องต้น ในการบริหารตน บริหารคน บริหารงาน และบริหารบ้านเมือง หากดำเนินบริหารตน บริหารคน บริหารงาน และบริหารบ้านเมือง โดยไม่มีนโยบาย หรือด้วยนโยบายไม่ดีแล้ว พยากรณ์ได้เลยว่าย่อมประสบพบกับความเสื่อมทราม เกิดความเสียหาย เสียทั้งตน เสียทั้งคน เสียทั้งงาน และเสียทั้งบ้านเมืองอย่างแน่นอน อย่างเกิดขึ้นกับประเทศไทยทุกวันนี้ส่วนแผนงาน (Action Plan) คือ แผนปฏิบัติการที่ตอบสนองรองรับกับนโยบาย นโยบายได้วางหลักสำคัญไว้อย่างไร แผนปฏิบัติการต้องบริหารจัดการให้เป็นไปตามนั้นหากจะเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนแล้ว นโยบายก็คือ หัวใจ ส่วนแผนงานก็คือ สมอ แผนงานเป็นเครื่องมือของนโยบายเช่นเดียวกับสมอเป็นเครื่องมือของหัวใจ ในการดำเนินงานต่างๆ นโยบายคือ ตัวความคิด ส่วนแผนงานคือตัวงาน เช่นเดียวกับสมอและหัวใจ หัวใจเป็นตัวคิด ส่วนสมอเป็นเครื่องมือแปรรูปตัวคิดให้เป็นตัวงาน นโยบาย เป็นนามธรรม ส่วนแผนงานเป็นรูปธรรม เช่นเดียวกับหัวใจเป็นนามธรรม ส่วนสมอเป็นรูปธรรม ทั้งสองส่วนต้องถูกต้องตรงกัน ไปด้วยกัน และไม่ขัดแย้งกัน เปรียบเสมือน ร่างกายกับจิตใจฉะนั้น งานทุกอย่างจึงจะเข้าใจถึงหรือบรรลุถึงซึ่งความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้ามั่นคงได้

นโยบายและแผนงานการบริหารตามหลักพระพุทธศาสนาได้บัญญัติจัดวางไว้ดังต่อไปนี้

๑. นโยบายและแผนงานแม่บท (Master policy and plan) นโยบายและแผนงานแม่บทตามหลักพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็นสองฝ่ายสำคัญ คือ

(๑) นโยบายและแผนงานฝ่ายป้องกัน และปราบปรามความเสื่อม เรียกว่า หานินิคคหะ (Evil Eradication)

(๒) นโยบายและแผนงานฝ่ายพัฒนาและรักษาความเจริญ เรียกว่า วุฒิปักคหะ (Civil Maintenance)

นโยบายและแผนงานฝ่ายการป้องกันและปราบปรามความเสื่อม(หानินิคคหะ) เป็น นโยบายและแผนงานเชิงรับ (Defensive policy) ส่วนนโยบายและแผนงานฝ่ายพัฒนา และรักษาความเจริญ (วุฒิปักคหะ) เป็นนโยบายและแผนงานเชิง

รุก (Offensive policy) นโยบายและแผนงานเชิงรุก คือ นโยบายและแผนงานที่มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามความเสื่อมหรือปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและเกิดขึ้นแล้ว ตามหลักพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. นโยบายและแผนงานด้านการป้องกัน เรียกว่า สังวรปธาน ได้แก่ นโยบายที่จะสำรวมระมัดระวังป้องกันความเสื่อมที่ยังไม่เกิดขึ้นไม่ให้เกิดขึ้น

๒. นโยบายและแผนงานด้านการปราบปราม เรียกว่า ปหานปธาน ได้แก่ นโยบายที่จะลด ละ เลิก กำจัดปราบปรามความเสื่อมที่เกิดขึ้นแล้วให้บรรเทาเบาบางและหมดสิ้นไป

นโยบายและแผนงานเชิงรุก คือ นโยบายและแผนงานที่มุ่งเน้นการสร้างสรรค์ความเจริญที่ยังไม่มีให้มีขึ้น และรักษาความเจริญที่มีอยู่แล้วให้เจริญยิ่งขึ้นและมั่นคงยั่งยืนสืบไป ตามหลักพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. นโยบายและแผนงานด้านการพัฒนา เรียกว่า ภาวนापธาน ได้แก่ นโยบายที่จะสร้างสรรค์พัฒนาความเจริญที่ยังไม่มีไม่เป็นไม่เกิด ให้มีให้เป็นและให้เกิดขึ้น ๒. นโยบายและแผนงานด้านการอนุรักษ์ เรียกว่า อนุรักษ์นาปธาน ได้แก่ นโยบายที่จะรักษา สืบต่อ เผยแพร่ และฟื้นฟู ความเจริญที่มี ที่เป็นและที่เกิดขึ้นแล้ว ให้เจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าและมั่นคงยั่งยืนสืบไป

นโยบายและแผนงานหลักสำคัญทั้ง ๒ ฝ่ายนี้ ตามหลักพระพุทธศาสนารวมเรียกว่า สัมมปธาน ๔ ได้แก่ สังวรปธาน ปหานปธาน ภาวนापธาน และอนุรักษ์นาปธาน สังวรปธานกับปหานปธานจัดเป็นฝ่ายทานิคคหะ ส่วนภาวนापธานและอนุรักษ์นาปธาน จัดเป็นฝ่ายวุฒิปคคหะ

ดังนั้น นโยบายและแผนงานแม่บท โดยสรุปจึงแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. นโยบายและแผนงานด้านการป้องกัน

๒. นโยบายและแผนงานด้านการปราบปราม

๓. นโยบายและแผนงานด้านการพัฒนา

๔. นโยบายและแผนงานด้านการอนุรักษ์

นโยบายและแผนงานทั้ง ๔ ด้านและ ๒ ฝ่าย ดังกล่าวนี้นี้ เป็นนโยบายและแผนงานที่นำไปใช้ได้กับทุกคน ทุกงาน และทุกบ้านเมือง ทุกระดับของการบริหาร ทั้งบริหารตน บริหารคน บริหารงานและบริหารบ้านเมือง ทั้งนี้ก็เพื่อเข้าไปถึงหรือบรรลุถึงซึ่งประโยชน์เกื้อกูลและความสุขของชีวิต ของประเทศชาติบ้านเมือง และของโลกตามเป้าหมาย ๒ ประการคือ

๑. บำบัดทุกข์

๒. บำรุงสุข

นโยบายและแผนงานชีวิตการพัฒนาและด้อยพัฒนา

เดินทางยังต้องมีแผนที่ ทำงานให้ดีก็ต้องมีนโยบายและแผนงานนโยบายและแผนงานจักเป็นเครื่องชี้นำการพัฒนาและด้อยพัฒนาของคน ของงาน และของบ้านเมืองว่า คนนั้น งานนั้น ประเทศชาติบ้านเมืองนั้น พัฒนาแล้วหรือยังไม่พัฒนาดังต่อไปนี้

ประเทศด้อยพัฒนา(Undeveloped Countries)

ในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย จะใช้นโยบายและแผนงานเชิงรับ (Defensive Policy and

Plan) มากกว่าเชิงรุกนั่นคือ มากไปด้วยนโยบายและแผนงานด้านทานิคคหะ คือการป้องกัน และการปราบปรามมากกว่าด้านวุฒิปคคหะ คือการพัฒนาและการอนุรักษ์ กลุ่มประเทศด้อยพัฒนาเหล่านี้ จะมีสภาพทางการเมืองการปกครอง สังคม และเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

๑. ปิดประเทศ พึ่งตนเองทุกอย่าง อยู่ตามลำพัง อยู่อย่างโดดเดี่ยว ด้อยา และเหมือนกบในกะลา

๒. เปิดประเทศ ฟังคนอื่นทุกอย่าง อยู่ตามลำพังไม่ได้ หลงไหล ต่างชาติ เป็นทาสบริโภคนิยม ล้มล้างตนเอง จากการบริหารประเทศผิดพลาด ประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายจะเกิดภาวะวิกฤติที่มีอาจฟื้นฟูกอบกู้บ้านเมืองได้ โดยง่าย เพราะเป็นประเทศที่มีลักษณะของการด้อยพัฒนา ๓ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ซ่อมอดีต

๒. ทำลายปัจจุบัน

๓. กินอนาคต

ซ่อมอดีต คือ ความผิดพลาดซ้ำซากของประเทศ มองย้อนไปข้างหลังมีแต่ความซำรุดทรุดโทรมเสียหายของ บ้านเมือง ครั้งแล้วครั้งเล่า ไม่รู้จักสิ้น ยากที่จะแก้ไขฟื้นฟูแต่ต้องคอยแก้ไขบูรณะซ่อมแซมอยู่ตลอด จนไม่มีเวลาที่จะคิดถึง ปัจจุบันและก้าวเดินไปข้างหน้าสู่อนาคต

ทำลายปัจจุบัน คือ การทำลายสิ่งทีตนเองมีอยู่ เป็นอยู่ ทำลายตนเองทำลายภูมิปัญญา ทำลายเอกลักษณ์ หลงตัว ลือตนเดินตามกันคนอื่น เป็นสังคมบริโภคนิยม ไม่มีภาวะผู้นำ ขาดวิสัยทัศน์ของการพัฒนา

กินอนาคต คือการเพ้อฝันถึงสิ่งที่ยังไม่มีไม่มาและยังไม่เป็น แบบเลื่อนลอย ไร้จุดหมายปลายทาง ไม่มีการวางแผน สร้างภาพมายของความสำเร้ง หลอกหลวงล่วงหน้า กู้หนี้ยมาบริโภค

๒. ประเทศพัฒนาแล้ว(Developed Countries)

ในประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลาย จะใช้นโยบายและแผนงานเชิงรุก (Offensive policy and Plan) มากกว่าเชิงรับ กล่าวคือ มากไปด้วยนโยบายและแผนงานด้านวุฒิบุคคล คือการพัฒนาและอนุรักษ์ กลุ่ม ประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลาย จะมีสภาวะทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

๑. เปิดประเทศ ฟังตนเองเป็นหลัก ฟังพวาค้ายคนอื่นเป็นรอง ไม่หลงตัวลืมนตน รู้จักเลือกและยอมรับคนอื่น รู้จัก ประสานประโยชน์ ประสานความสัมพันธ์โดยตนเองไม่เสียเปรียบและผลประโยชน์ของตน

๒. ปรับประเทศ ไม่ตื้อตึงตันทุรังขวางโลกรู้จักปรับตัวปรุงแต่งตนเองให้เข้ากันได้กับสากลนิยม แต่ไม่ล้มล้างตนเอง

๓. เปลี่ยนประเทศ รู้จักและฉลาดในการเปลี่ยนแปลงตนเองสิ่งใดทีเห็นว่าปรับปรุงไม่ได้ ต้องยอมทีจะเปลี่ยนแปลง ตัวเองใหม่ อันใดทีเห็นว่าดีกว่า มีสุขกว่า จำเป็นต้องละทิ้งสิ่งเก่า ความเคยชินเก่า ๆ ทีไม่มีทุกขก็ต้องการหาญทำการ เปลี่ยนแปลงได้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา

๔. ปลงประเทศ รู้จักตนเองและยอมรับสภาพของตัวเอง ในสิ่งทีเห็นว่าไม่สามารถปรับปรุงไม่ได้ เช่น ลักษณะทาง กายภาพและชีวภาพทางภูมิศาสตร์ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของคน ของงาน และของบ้านเมืองอย่างนี้ต้องรู้จักปลง ไม่ใช่ตันทุ รังเปลี่ยนแปลงทุกอย่างทีขวางหน้าเพื่อให้เป็นอย่างคนอื่นเขา แบบว่า “เปลี่ยนกงจักรเป็นดอกบัว เปลี่ยนขี้วัวเป็นขนมเค้ก” หรือแบบว่า “เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง” หลงลืมนตัวเหม็นัวลืมนดิน ประเภททีว่า “มือคว่ำดาวแต่เท้าไม่ติดดิน” อย่างประเทศด้อย พัฒนาทั้งหลายในแถบถิ่นอาเซียน !... อันหมายรวมถึงประเทศไทยของเราด้วย

๒. นโยบายและแผนงานด้านการเมืองการปกครอง(Political policy and plan)

ในการปกครองประเทศ นโยบายและแผนงานด้านการเมืองการปกครอง เป็นเรื่องสำคัญยิ่งใหญ่ทีสุด ในบรรดา นโยบายและแผนงานด้านต่าง ๆ เพราะมันเป็นแนวคิดทิศทางและเป้าหมายของประเทศทีเรียกว่า “NEED FOR ACHIEMENT” ภาษาทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “กุศลฉันทะ”อันประกอบด้วยมรรควิธีการบรรลุและเป้าหมาย ความสำเร็จ (MEANS AND GOALS)

ดังนั้น นโยบายและแผนงานด้านการเมือง การปกครอง จักต้องบัญญัติจัดวางให้ดี ตามหลักพระพุทธศาสนามี หลักธรรมที่สำคัญยิ่งใหญ่ว่าจกได้นำมากำหนดวางเป็นนโยบายและแผนงานด้านการเมืองการปกครอง เรียกว่า “หลัก จักรพรรดิธรรม” ประกอบด้วย ๔ หลักการใหญ่ และ ๑๒ วิธีการรวมดังต่อไปนี้

๑. ธรรมาธิปไตย คือ “การครองแผ่นดินโดยธรรม” ที่ปัจจุบันนี้กำลังเป็นที่นิยมแรงเร้ารณรงค์ไปทั่วโลก แม้แต่ใน ประเทศไทย ในคำว่า “ธรรมรัฐ” หรือว่า “ธรรมาภิบาล” ที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “Good Governance” นั้นเอง อัน ที่จริงแล้ว ไม่จำเป็นต้องบัญญัติคำใหม่เลย เพราะคำว่า “Good Governance ธรรมรัฐ และธรรมาภิบาล ทั้ง ๓ คำนี้ ก็คือ “ธรรมาธิปไตย” ตรงตัว ตรงความหมายได้ทั้งสาระและถ้อยคำภาษาครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว (ساتถิ สพฺยญฺชนิ เกวลปฺริฎฺณณฺ ปฺริสุทฺธิ)

หลักการครองแผ่นดินโดยธรรมที่เรียกว่า ธรรมาธิปไตย หรือ ธรรมรัฐ หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) มี หลักการดังต่อไปนี้

(๑) อັตตทึปฺสฺรณฺตา = การพึ่งพาอาศัยตนเอง

การพึ่งพาอาศัยตนเอง ก็คือ มีตนเองเป็นที่เกาะ (อັตตทึปฺ) มีตนเองเป็นที่พึ่ง (อັตตฺสรฺโณ) ซึ่งเป็นหลักการเบื้องต้นที่ สำคัญที่สุดในการปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพราะหากบ้านเมืองใดไม่ได้พึ่งตนเอง มัวแต่ไปพึ่งคนอื่นเกาะคนอื่นเขา ดำรงชีวิต ย่อมไม่พ้นไปจากการตกเป็นทาสของคนอื่น ถูกบีบบังคับ ข่มขู่คุกคามเอาตามใจชอบ ปล่อยให้คนอื่นมาเป็น เจ้าของครอง ย่อมต้องเป็นเหมือนบพพระราชาธิพนธ์ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ว่า

ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง

เขาจักต้องบังคับขบไส

เคี้ยวเชื้ญ่เย็นย่าอยู่รำไป

ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย

เขาจะเห็นแก่หน้าข้าชื่อ

จะยึดถือพงศ์พันธุ์นั้นอย่าหมาย

ไหนจักต้องเหน้อยยากลาบากกาย

ไหนจักอวยทั่วทั้งโลกา

การพึ่งพาอาศัยคนอื่น ไม่มีทางที่ครองแผ่นดินโดยธรรมได้เพราะไม่มีใครที่ไหนหรือที่ที่จะไม่เห็นแก่ตัว ทุ่มเท เสียสละให้คนอื่นมากกว่าตัวเอง ยอมเสียเปรียบ เสียผลประโยชน์ของตนแก่คนอื่น แก่บ้านเมืองอื่นมากกว่าบ้านเมืองตน ดังเช่นที่ปรากฏผลประจักษ์ชัดเจนแก่ประเทศไทยเราแล้วที่หลงลืมตน เดินตามกันฝรั่ง ดุจดั่งเป็นเจ้านายเหนือหัวนั้นแหละ

(๒.) ธัมมทึปฺสฺรณฺตา = การพึ่งพาอาศัยธรรม

การพึ่งพาอาศัยธรรม คือการมีธรรมเป็นที่เกาะ (ธัมมทึปฺ) มีธรรมเป็นที่พึ่ง(ธัมมฺสรฺโณ) อาศัยธรรม (ธัมมนิสฺสึโต) เป็นสักการะธรรม (ธัมมสัฏฺกาโร) เคารพธรรม (ธัมมคารโว) นับถือธรรม (ธัมมมานิโต) บูชาธรรม(ธัมมบุชฺชิตฺ) น้อมนอบธรรม (ธัมมอปปายนกาโร) ชูธงธรรม (ธัมมทฺธโช) มีธรรมเป็นหลัก(ธัมมเกตุ) มีธรรมเป็นใหญ่(ธัมมาธิปไตย) และมีการรักษาคุ้มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่บรรดาคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

๑. คนภายใน(อินฺโตชน) ได้แก่ กลุ่มคนที่อยู่ภายใต้การปกครองดูแลของตน เริ่มต้นตั้งแต่คนภายในครอบครัว ได้แก่ สามี ภรรยา บุตร ธิดา ญาติสาโลหิต มิตรสหายและคนภายในหน่วยงานได้บังคับบัญชาของตน

๒. กองกำลัง(พลกาย) ได้แก่กองทัพ กองทหาร กองกำลังต่าง ๆ ปัจจุบันก็คือ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกองกำลังฝ่ายพลเรือนต่าง ๆ

๓. เจ้าเมือง(ขัตติยะ) ได้แก่เจ้าเมืองผู้ครองเมืองต่าง ๆในอดีตหมายถึง ประเทศราชหรือเมืองขึ้น ปัจจุบันก็คือ ประเทศเพื่อนบ้าน

๔. ผู้ติดตาม (อนุนต์) ได้แก่ ข้าราชการบริพาร ข้าราชการทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันก็หมายถึง ทั้งข้าราชการบริพาร ข้าราชการการเมือง และข้าราชการประจำ ในทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่อยู่ในภาคราชการทั้งหมด

๕. พ่อค่านักธุรกิจ(พราหมณ์คฤปิ) ได้แก่ กลุ่มคนผู้ประกอบการอาชีพทุกสาขาอาชีพ ที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจของประเทศ ผู้ที่สร้างรายได้ การเงินและการคลังของชาติ

๖. ประชาชนทั่วไป (เนคชานบท)ได้แก่ชาวบ้านประชาราษฎร์ทั่วไป ทั่วประเทศ ที่อยู่ตามหมู่บ้าน ชุมชนและสังคมต่าง

๗. สมณะ (สมณพราหมณ์) ได้แก่ พระสงฆ์ นักปราชญ์ ราชบัณฑิต ปุชนียบุคคล ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ เป็นแบบอย่างของบ้านเมือง

๘. สรรพสัตว์ต่าง ๆ (มิกปักษี) ได้แก่ สัตว์ทั้งหลายทุกประเภท เช่น เนื้อและนก พร้อมทั้งทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อันเกื้อกูลกันและกัน

(๓.) อัปมาทตา = มีความไม่ประมาทบุคคลใด การงานใด และบ้านเมืองใด ตกอยู่ในความประมาทย่อมไม่สามารถที่จะครองแผ่นดินโดยธรรมได้ ดังนั้น ทั้งคน ทั้งการงาน และทั้งบ้านเมือง ต้องตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ซึ่งภาษาทางพระพุทธศาสนาใช้ถ้อยคำ ว่า “ไม่ดำรงชีวิตอยู่โดยปราศจากสติ” ต้องมีความตื่นตัว รู้เท่าทัน ขยันและอดทนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ กล่าวคือ ตั้งสติ ๔ อย่าง ดังต่อไปนี้

๑. ตั้งสติติดตามความรู้เท่าทันกาย (กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน) คือติดตามความรู้เท่าทันสุขภาพพลานามัยของร่างกาย การพัฒนากำลังกาย กำลังกสุขภาพ ให้ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ เฝ้าระมัดระวัง

ร่างกายไม่ให้เกิดโรคและอุบัติเหตุทุกชนิด ส่งเสริมการสาธารณสุข สร้างภูมิคุ้มกันโรคร้ายไข้เจ็บแก่ประชาชนพลเมือง หากขาดสติขั้นนี้แล้ว ประชาชนพลเมืองจะเต็มไปด้วยคนไข้โรค อุบัติภัยเกิดมากขึ้น แม้กระทั่งผู้บริหารประเทศ เช่น นักการเมือง ก็กลายเป็นคนป่วย เมื่อเราเลือกตั้งผู้แทนเราก็ได้ แต่ “คนทุพพลภาพ” หรือ “คนพิการ” ขึ้นครองอำนาจรัฐ ประเทศชาติวิบัติแน่นอน

๒. ตั้งสติติดตามความรู้เท่าทันความรู้สึก (เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน) คือ ติดตามความรู้เท่าทันความรู้สึกสุข (สุขเวทนา) ความรู้สึกทุกข์ (ทุกขเวทนา) และความรู้สึกไม่สุขไม่ทุกข์ (อทุกขมสุขเวทนา) ของตนเอง ของคนอื่น แม้กระทั่งของงาน และของบ้านเมือง เพื่อเฝ้าระมัดระวังป้องกันมิให้หลงไหลไปตามความรู้สึกนั้น ๆ ไม่แสดงอาการดีใจและเสียใจ เกินไปจนละเอีลื่อน ควบคุมตนเองไม่ได้ กล่าวง่าย ๆ ก็คือ “ไม่ปล่อยชีวิตให้ลื่นไหลไปตามความรู้สึก” ซึ่งจะไม่ว่าอะไรกับสัตว์เดรัจฉานทั่วไปเลย

๓. ตั้งสติติดตามความรู้เท่าทันความคิด (จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน) คือติดตามความรู้เท่าทันความคิด รู้เท่าทันจิตใจของตนเอง ของคนอื่นแม้กระทั่งของงาน และของบ้านเมืองว่าความคิดจิตใจของตนเอง ของคนอื่นแม้กระทั่งของงาน และของบ้านเมืองว่าความคิดจิตใจขณะนั้นเป็นกุศลหรืออกุศลเป็นบุญหรือเป็นบาป มีโลภะ โทสะ โมหะ หรือไม่มี ถูกต้องหรือไม่ ถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิหรือมิจฉาทิฐิ คิดถูกหรือคิดผิด และรู้จักวิธีการติดตามความรู้เท่าทันจิตใจ ๔ วิธี ดังต่อไปนี้

(๑.) ยามจิตตจุกักยจิตขึ้น คือในขณะที่เกิดความเสียใจ ความทุกข์ยากเดือดร้อนมีความลำบากตรากตรำ ความคิดจิตใจย่ำแย่และตกต่ำ ต้องติดตามความรู้เท่าทันแล้วพยายามยกจิต ยกความคิดให้สูงขึ้น ดีขึ้นทันทีไม่ให้มีอกุศลจิตใด ๆ แปรรูปความทุกข์ยากเดือดร้อนให้เป็นแรงบวก ดังคติที่ว่า “ความทุกข์ที่เกินทน จะสอนคนให้ทนทาน ยิ่งเพิ่มยิ่งยาวนาน จะหลอมคนให้เกรียงไกร”

(๒.) ยามจิตฟูฟ่องล่องลอยลมรู้จักข่มจิตลง คือ ในขณะที่เกิดความดีใจ ความสุขสบายทั้งกายและใจ ไม่มีความทุกข์ ยากเดือนร้อน ความคิดจิตใจย่อมฟูฟ่องล่องลอยลม ต้องติดตามดูรู้เท่าทันแล้วพยายามข่มจิต ข่มความคิดที่หมกมุ่นมัวเมาใน ความสุขนั้นให้ลดลง ไม่หลงไหลได้ปลื้มไปกับความสุขจนขาดสติ ดังคำคารมเตือนสติไว้ว่า “ความสุขสบายฆ่าคนตายมามาก แต่ความทุกข์ยากกลับช่วยสร้างคน”

(๓.) ยามจิตอ่อนแอรู้จักดูแลประคับประคอง คือในขณะที่เผชิญกับปัญหาสารพันอันตรายต่าง ๆ ในชีวิต ความคิด จิตใจอ่อนแอแพ้วายไม่กล้าหาญ ต้องติดตามดูรู้เท่าทันถลันเข้าไปช่วยประคับประคองให้เข้มแข็งต่อสู้ เหมือนเข้าไปอุ้มชู ประคับประคองเด็กอ่อนที่พึ่งสอนให้หัดยืน หัดเดิน หัดวิ่ง

(๔.) ยามจิตเข้มแข็งไม่ต้องเข้าไปแทรกแซงเสียดแทงให้เสียหาย คือ เมื่อความคิดจิตใจดีงาม ปลอดพ้นจากอกุศลจิต แล้ว ก็คอยดูแลอยู่ห่าง ๆ ไม่ต้องยก ไม่ต้องข่ม และไม่ต้องประคับประคอง

๔. ตั้งสติติดตามดูรู้เท่าทันโลกธรรม(ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน) คือติดตามดูรู้เท่าทันสถานการณ์ เหตุการณ์ สภาวะการณ์ ของโลก ของชีวิต ธรรมชาติ ธรรมดาที่เกิดขึ้นทั้งที่ดีและที่เลว ทั้งที่ยังไม่เกิดและเกิดขึ้นแล้ว หากเป็นเรื่องดีก็จะ ได้ส่งเสริมเพิ่มพูน หากเป็นเรื่องร้ายก็จะได้ลด ละ เลิกในการบริหารบ้านเมือง นักบริหารจึงต้องตั้งอยู่ความไม่ประมาท ไม่อยู่ ปราศจากสติทั้ง ๔ ประการนี้ จึงจะสามารถครองแผ่นดินโดยธรรมได้

๒. อธรรมการ คือ การป้องกันและปราบปรามมิให้มีการกระทำที่ผิดศีลธรรม (อัมการปฏิบัติ) ขึ้นในบ้านเมือง การ กระทำที่ผิดศีลธรรมในหลักการนี้ ก็คือ “อกุศลธรรมบถ” ได้แก่ หนทางแห่งการกระทำที่เป็นอกุศล ๑๐ ประการ ดังต่อไปนี้

(๑) กายทุจริต ได้แก่ การประพฤติชั่วทางกาย ๓ อย่าง คือ การเบียดเบียนทำร้ายกัน (ปาณาติปาต) การลักทรัพย์ กัน (อทินนาทาน) และการประพฤติดูผิดในกาม (กามสุมิฉฉาจาร)

(๒) วจีทุจริต ได้แก่ การประพฤติชั่วทางวาจา ๔ อย่าง คือ การพูดเท็จ (มุสาวาท) การพูดส่อเสียด (ปิสุณาวาจา) การพูดคำหยาบคาย (ผรุสวาจา) และการพูดเพ้อเจ้อไร้สาระ (สัมพลัปปลาปวาจา)

(๓) มโนทุจริต ได้แก่ การประพฤติชั่วทางใจ ๓ อย่าง คือ ความคิดโลภอยากได้ของคนอื่น (อภิชมา) ความคิด พยาบาทอาฆาตแค้นอยากทำลายคนอื่น (พยาบาท) และความคิดเห็นที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากทำนองคลองธรรม (มิจฉาทฐิ)

ในหลักการนี้ก็คือ การปกป้องคุ้มครองดูแลให้ประชาชนพลเมืองมีความประพฤติดี (สุจริต) มีเมตตาต่อกันและกัน ครบทั้ง ๓ ทาง ได้แก่ “เมตตากายกรรม” มีการกระทำทางกายด้วยความเมตตา “เมตตาวจีกรรม” มีการกระทำทางวาจา ด้วยความเมตตาและ “เมตตามโนกรรม” มีการกระทำทางใจด้วยความเมตตา กล่าวคือ เว้นขาดจากอกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ดังกล่าวนั้น

๓. ธนานุประทาน คือ การส่งเสริมสนับสนุนทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนพลเมือง ผู้ใดไม่มีทุนทรัพย์ ยากจนข้นแค้น ก็ส่งเสริมสนับสนุนมอบทุนทรัพย์ให้ สร้างงานส่งเสริมอาชีพให้สามารถเลี้ยงตนเลี้ยงครอบครัวได้ ป้องกัน ไม่ให้ประชาชนพลเมืองประพฤติมิฉฉาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวในทางที่มีชอบต่าง ๆ

ในอีกความหมายหนึ่งของคำว่า ธนานุประทาน ก็คือ การมอบทรัพย์อันเป็นปัจจัย ๔ ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่ อยู่อาศัย และยารักษาโรคแก่ประชาชนพลเมืองที่ขาดแคลน แร้นแค้นและเจ็บป่วย

คำว่า ทรัพย์ ในพระพุทธศาสนา หมายถึง ทรัพย์ ๒ ชนิด คือ

๑. โลภียทรัพย์ ได้แก่ ทรัพย์ภายนอกทั่วไป ทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ เช่น คนสัตว์ สิ่งของ เงิน เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่ดิน ที่อยู่อาศัย รถยนต์

๒. อริยทรัพย์ ได้แก่ ทรัพย์ภายใน ๗ อย่าง ดังต่อไปนี้

- ๑.) มีความเชื่อที่ถูกต้อง (ศรัทธา)
- ๒.) มีระเบียบวินัย(ศีล)
- ๓.) มีความละเอียดต่อการทำความชั่ว (หิริ)
- ๔.) มีความสะดุ้งกลัวต่อผลของการทำความชั่ว (โอตฺตปปะ)
- ๕.) มีการศึกษาดี (พาหุสัจจะ)
- ๖.) มีการเสียสละ(จาคะ)
- ๗.) มีความรอบรู้(ปัญญา)

การส่งเสริมสนับสนุนทุนทรัพย์ ทั้ง ๒ ชนิด แก่ประชาชนพลเมืองนั้น จักทำให้เกิดประโยชน์สุข ๔ อย่าง คือ

๑. อุตฺตสิสุข ความสุขเพราะทรัพย์
๒. โภคสิสุข ความสุขเพราะได้ใช้จ่ายทรัพย์
๓. อนนฺตสิสุข ความสุขเพราะไม่มีหนี้สิน
๔. อนวชฺชสิสุข ความสุขเพราะได้ทำงานที่ดีที่ปราศจากโทษ

ดังนั้น ในการบริหารประเทศชาติบ้านเมือง จึงต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพลเมืองมีทรัพย์ทั้ง ๒ ชนิดอย่างอุดมสมบูรณ์ อย่าให้ขาดแคลนทั้งสองอย่าง เพราะถ้าหากมีแต่โลกียทรัพย์หรือทรัพย์ภายนอกอย่างเดียว ย่อมก่อให้เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง (โลภะ โทสะ โมหะ) หมกมุ่น มึนเมา ในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข จนเกิดอันตรายร้ายแรงแก่บ้านเมือง ประเทศชาติพังพินาศเสียหายได้ จึงจำเป็นต้องมีอริยทรัพย์ หรือทรัพย์ภายในมาช่วยประคับประคองป้องกันมิให้โลกียทรัพย์ ย่อยยับไปด้วยอบายมุขต่าง ๆ ดังมีพระพุทธภาษิตเตือนจิตสะกิดใจไว้ว่า “โภคา หนนฺติ ทุมเมธ ” แปลความว่า “โภคทรัพย์ทั้งหลาย ย่อมฆ่าคนโง่เขลา” ฉะนั้น

๔. สมณพราหมณปริปุจฺฉา คือการเข้าไปหาสมณพราหมณ์ พระสงฆ์ นักปราชญ์ ราชยบัณฑิต ผู้เป็นปูชนียบุคคลทั้งหลายเพื่อไต่ถามปัญหาไขข้อข้องใจ ซึ่ผิดซึ่ถูกในการดำเนินการต่าง ๆ ทั้งน้อยใหญ่จะทำอะไร จะพูดอะไร จะคิดอะไร ต้องเข้าไปปรึกษาหารือ สอบถาม ขอความคิดเห็น ขอคำแนะนำ ดังคำถามต่อไปนี้

- ๑.) อะไรดี ? (กั ฆนเต กุสล ?)
- ๒.) อะไรไม่ดี ? (กั อกุสล ?)
- ๓.) อะไรมีโทษ ? (กั สวชช ?)
- ๔.) อะไรไม่มีโทษ ? (กั อนวชช ?)
- ๕.) อะไรควรเสพ? (กั เสวิตัพพ ?)
- ๖.) อะไรไม่ควรเสพ? (กั น เสวิตัพพ ?)
- ๗.) อะไรทำไปแล้วเกิดทุกข์ เกิดโทษไม่มีประโยชน์ตลอดกาล? (กั เม กรียมานิ ทีฆรตต อหิตาย ทุกขาย อสฺส?)
- ๘.) อะไรทำไปแล้วเกิดความสุขไม่มีโทษมีแต่ประโยชน์ตลอดกาล? (กั วา ปน เม กรียมานิ ทีฆรตต หิตาย สุขาย อสฺส?)

อสฺส?)

เมื่อเข้าไปไต่ถามรู้ความชัดเจนดีแล้ว ก็จะได้ ลด ละ เลิก ระวัง ยับยั้งสิ่งที่ไม่ดี และจะได้ประพฤติดีมั่นคงแต่สิ่งที่ดีตลอดไปหลักจักรพรรดิธรรม หรือพระราชจริยาวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ (The Emperor's Morality) ทั้ง ๔ หลักการดังกล่าวมานี้ ควรจักถือเป็นนโยบายและแผนงานด้านการเมืองการปกครองของประเทศอย่างเคร่งครัดระมัดระวังและยั่งยืนสืบไปต่อไป เพราะหากมิได้ดำเนินไปตามจักรพรรดิธรรมเหล่านี้แล้ว ย่อมก่อให้เกิดความวิบัติแก่ชาติบ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง ที่ภาษาที่ใช้ในจกัทวิสูตรว่า “มารย่อมได้ช่องจ้องทาลาย” แต่หากดำเนินการปกครองด้วยจักรพรรดิธรรม ๔ ประการ

แล้ว ท่านกล่าวว่า “มารยอมไม่ได้ห้องจ้องทาลาย มารยอมไม่ได้อารมณ์” (น ลจจติ มาโร โอตาร์, น ลจจติ มาโร อารมมณ) พุดจาภาษาสมัยใหม่ก็คือ “มารหมตอารมณ์” เพราะไม่ได้ช่องและหมดโอกาสในการทำลายชาติบ้านเมืองที่ปกครองด้วยหลักจักรพรรดิธรรม

บ้านเมืองใดที่ปกครองด้วยหลักจักรพรรดิธรรมทั้ง ๔ ประการนี้แล้ว บ้านเมืองนั้นจักมี ความมั่งคั่งและมั่นคงไพบุลย์ ด้วยรัตนะ ๗ อย่าง ดังต่อไปนี้

๑. จักรแก้ว (จักรรัตนะ)
๒. ช้างแก้ว (หัตถิรัตนะ)
๓. ม้าแก้ว (อัสสรรัตนะ)
๔. มณีแก้ว (มณีรัตนะ)
๕. นางแก้ว (อิตถิรัตนะ)
๖. ขุนคลังแก้ว (คหปติรัตนะ)
๗. ขุนพลแก้ว (ปริณายกรัตนะ)

แต่ถ้าหากบ้านเมืองใด ไม่ได้ “ครองแผ่นดินโดยธรรม” ไม่ได้ดำเนินตามหลักจักรพรรดิธรรมนี้ รัตนะทั้ง ๗ อย่างที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมอันตรายหายไป !

การเมืองการปกครองที่ผิดพลาดความพินาศมาสู่บ้านเมือง

ในจักรวัตตสูตร พระพุทธองค์ทรงแสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดของผู้ปกครองที่ไม่ได้ดำเนินตามหลักจักรพรรดิธรรมว่า ในยุคสมัยใดที่มีผู้ปกครองบ้านเมืองไม่ตั้งมั่นอยู่ในทำนองคลองธรรม ไม่ได้ครองแผ่นดินโดยธรรม ในยุคสมัยนั้นจะเกิดความพินาศ ๔ อย่าง ดังต่อไปนี้

๑. พินาศด้วยมิจฉาชีพ
๒. พินาศด้วยมิจฉาจาร
๓. พินาศด้วยมิจฉาทิฐิ
๔. พินาศด้วยมิจฉาธรรม

๑. พินาศด้วยมิจฉาชีพ (Disaster on wrong livelihood) มิจฉาชีพ (wrong livelihood) คือการดำรงชีวิตอยู่อย่างผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความถูกต้องดีงาม เลี้ยงชีพด้วยอาชีพเลวทราม ชั่วหยาบทำบาปประการต่างๆเนื่องเพราะความยากจน ขนแค้น(ทาลิททียะ) และเพราะความโลภไม่รู้จักพอ(มहिจจตา) เพราะความปรารถนาลามก(ปาปิจจตา)เกิดการเบียดเบียน ข่มเหงทำร้ายฆ่ากันตาย(ปาณาติปาต)และเกิดการลักทรัพย์ทั้งสังหาริมทรัพย์และ อสังหาริมทรัพย์ของกันและกัน (อทินนาทาน)มีการอาฆาตเคียดกันอย่างรุนแรง(ติพโพ พยาปาโท) มีการคิดประทุษร้ายต่อกันอย่างรุนแรง(ติพโพ มโนปโทโส) มีจิตคิดเช่นฆ่ากันอย่างรุนแรง(ติพพ วรจจิตต)

พินาศด้วยมิจฉาชีพ เป็นความพินาศระาะปาณาติปาตและอทินนาทาน (ศีลห้าข้อที่ ๑ และ ที่ ๒) ประชาชนพลเมืองจะพินาศด้วนความยากจนทนทุกข์ซึ่งเป็นความจนเพราะไม่มี และจะพินาศด้วนความโลภอยากได้ ไม่รู้จักพอซึ่งเป็นความจนเพราะไม่พอ คนจนกับคนรวยประกอบมิจฉาชีพต่อกัน เป็นศัตรูกัน จะเกิดการช่องสุมอาวุธ มือปืน นักเลง อันธพาล ข้าราชการชั่วฉ้อ ไว้ป้องกันตนเองและเช่นฆ่าคนอื่น

ยุคสมัยนี้ เรียกว่า “สัถถันตรกัปป” (The Age of war) คือ โลกจักถึงการพินาศด้วนศาสตาอาวุธนานาชนิด และพินาศด้วนอกุศลธรรม คือ โทสะ และเรียกว่า “ทุพภิกขันตรกัปป” (The age of poverty) คือ โลกจักถึงการพินาศด้วนความอดอยากยากแค้นขาดแคลนอาหาร และพินาศด้วนอกุศลธรรม คือ โภคะ มนุษย์จะมีอายุน้อยลง (อัปปายุกา)

๒. พิณาศด้วยมิจฉาจาร (Disaster on wrong behavior)

มิจฉาจาร (wrong behavior) คือการประพฤติผิดกฎหมาย ผิดขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี ผิดศีลธรรม หมกมุ่นมัวเมาในการบริโภคคาม เสพกามารมณ์ ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และทางใจ อย่างไม่มีความละอาย และไร้ความเกรงกลัวต่ออุบาทว์อันตรายใดๆทั้งคน และสังคมจักพากันนิยมยินดี พอใจ ติดใจ หลงใหลในการเสพสัทธิธรรม (อธัมมราคะ) จักมีความโลภอยากเอาอยากได้ไม่มีสิ้นสุด (วิสมโลภะ) จักพากันมีความทุกข์ระทมขมขื่นเพราะการประพฤติในกาม (กามเมสุมิจฉาจาร) กามเมสุมิจฉาจารจักเฟื่องฟูชูรส มั่วสุมรุมคละเคล้าวุ่นวายกันไปหมดทั้งสังคม ดังต่อไปนี้

๑. แม่ไม่มีความเป็นแม่ (อัมตเตยยตา)

๒. พ่อไม่มีความเป็นพ่อ (อเปตเตยยตา)

๓. พระไม่มีความเป็นพระ (อสามัญญตา)

๔. ผู้ใหญ่ไม่มีความเป็นผู้ใหญ่ (อพรหมัญญตา)

๕. เด็กไม่มีความเป็นเด็ก ขาดความอ่อนน้อมถ่อมตนและอกตัญญูต่อผู้ใหญ่ในตระกูล (กุลเชฏฐาปจายิตา)

ยุคสมัยนี้เรียกว่า “โรคันตรกัมป” (The Age of Diseases) มนุษย์และสังคมจักพากันพินาศล่มจมไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บนานาชนิดทั้งโรคทางกาย(กายิก โรโค = Physical Diseases) และโรคทางใจ (เจตสิกโรโค = Mental Diseases) บางโรคร้ายแรงถึงขั้นคาดคิดไม่ถึง ไม่ทราบสาเหตุ รักษาไม่ได้ เช่นโรคเอดส์ และโรคมะเร็งกันบกพร่องชนิดต่างๆ จักรุมเร้าเข้าทำลายมนุษย์อย่างรุนแรงในยุคนี้ มนุษย์จักพากันตายด้วย “โรค” และจักพากันพินาศด้วยอภุชกรรม คือ “ราคะ” ในยุคนี้มนุษย์จักมีวิพพกรรมหยาบทราม (วิณณปริหายนะ) พากันแต่งตัวแปลกประหลาดวิปริตพิสดาร แยกไม่ออกว่าเป็นชายหรือหญิง(อุกโตพยัญชนก)

๓. พิณาศด้วยมิจฉาทิฐิ (Disaster on wrong vision)

มิจฉาทิฐิ (wrong vision) คือ ความคิดความเห็นที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ความโง่เขลาเบาปัญญา ความมืดบอดตีบตัน ความหลงลืมเลอะเลือน ความมมงายไร้สติสัมปชัญญะซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

ลักษณะ : ไม่รู้จริง รู้ผิด เห็นผิด

หน้าที่ : ปิดบังความจริง สร้างความหลอกลวงไม่ให้รู้

อาการ : จมปลัดถักดานมมงายอยู่ในอกุศลกรรมต่างๆอย่างถอนตัวไม่ขึ้น

เหตุเกิด : ขาดโยนิโสมนสิการ ไร้ปัญญา ไม่พิจารณา ไตร่ตรองให้ดี

มนุษย์และสังคม จักจ่อมจมลงสู่มหภูมิ พากันท่องเที่ยวไปในโมหภูมินั้นจักพากันดำเนินชีวิตอยู่ด้วยมิจฉาทิฐิ แล้วจักเกิดความผิดพลาดต่างๆตามมาอีก ๙ ประการดังต่อไปนี้

๑. มิจฉาสังกัปปะ (Wrong Thought)

มีความรู้สึกนึกคิดที่ผิดพลาดชั่วช้า มุ่งแต่ตริรักษาแต่กาม ความพยาบาท และความเบียดเบียน

๒. มิจฉาวาจา (Wrong Speech)

มีแต่การพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ และพูดเพื่อเจ้าไร้สาระ

๓. มิจฉากัมมันตะ (Wrong Action)

มีแต่การเบียดเบียน ช่มเหง ทำร้าย ลักทรัพย์กัน และล่วงละเมิดในกามต่อกันและกัน

๔. มิจฉาอาชีพะ (Wrong Livelihood)

มีแต่การเลี้ยงชีวิตในทางทุจริตประกอบอาชีพการงานต่างๆที่มีทุกขมีโทษมีอันตราย

๕. มิจฉาวายามะ (Wrong Effort)

มีแต่ความขยันหมั่นเพียรที่ผิดพลาด เลวทราม ไม่พยายามป้องกันและปราบปรามความชั่วแต่ปล่อยให้ความชั่วเกิดขึ้น และอนุรักษ์ความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วนั้นให้ยั่งยืนสืบไป

๖. มิจฉาสติ (Wrong Mindfulness)

มีแต่ความระลึกได้ที่ผิดๆไม่ติดตามตื่นตัวรู้เท่าทันร่างกาย ไม่ติดตามตื่นตัวรู้เท่าทันความรู้สึก ไม่ติดตามตื่นตัวรู้เท่าทันความคิด และไม่ติดตามตื่นตัวรู้เท่าทันโลกธรรม

๗. มิจฉาสมาธิ (Wrong Concentration)

มีแต่ความสนใจในเรื่องที่เลวทราม จนเกิดความวุ่นวายไม่สงบ อึดอัดคับแคบ ไม่โปร่งใส ไม่คล่องตัว ไม่มั่นคง

๘. มิจฉาญาณ (Wrong Knowledge) มีแต่ความรู้ที่ผิดๆ รู้ไม่ตี รู้ไม่มีเหตุผล เป็นความรู้ที่ไม่สามารถนำมาแก้ไขและกำจัดปัญหาได้ รู้แต่เรื่องไร้สาระไม่ระบอบด้วยประโยชน์สุข

๙. มิจฉาวิมุตติ (Wrong Liberation)

มีแต่ความรู้ที่ผิดๆ แก้ไขปัญหาที่ผิดพลาด ปัญหายังมีอยู่ยังไม่ได้รับการแก้ไข และยังไม่หมดสิ้นไป ก็เข้าใจว่า ปัญหาหมดไปแล้ว หลุดพ้น ปัญหาแล้ว ในทางศาสนาเรียกว่า มีความสำคัญผิดในสิ่งที่ยังไม่ได้หลุดพ้นว่าหลุดพ้นแล้ว

มนุษย์และสังคมในยุคนี้จะเป็นยุคที่ “วจีทุจริต” (Wrong Speech) เฟื่องฟูฟูฟ่า ผู้คนในสังคมจักพากันพูดโกหก หลอกลวงกัน (มุสาวาทิ) พูดจาสื่อเสียดสร้างแตกแยกเพื่อกอบโกยผลประโยชน์ของตน (ปิศณาวาทิ) พูดจาหยาบคาย แข็งกระด้างสร้างการทะเลาะวิวาท (มรสุวาทิ) และพูดจาเพ้อเจ้อ ไร้สาระ หาความจริงอ้างอิงไม่ได้ (สัมผลปปลาปวาทิ)

ในปัจจุบันนี้เรียกขานกันว่า “ยุคข้อมูลข่าวสาร” (The Age of Information) ทุกผู้คนจักได้รับข้อมูล ข่าวสารกัน ฉับพลันทันที ด้วยระบบอันมหัศจรรย์ของ เทคโนโลยีการสื่อสาร (Information Technology) มนุษย์และสังคมจักพากันลุ่ม จมพังพินาศไปด้วย “แสง สี เสียงแห่งวจีทุจริต” เหล่านี้ และ จักพากันตายไปด้วยอกุศลธรรม คือ “โมหะ”

๔. พินาศด้วยมิจฉาธรรม (Disaster on Immorality)

มิจฉาธรรม (Immorality) คืออกุศลธรรมต่างๆที่มี โลกะ โทสะ และโมหะ เป็นรากเหง้า เป็นต้นกำเนิดก่อให้เกิด การกระทำ ความชั่วทรามอย่างรุนแรง เป็นประจำสม่ำเสมอ จนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาสามัญ กลายเป็นหนทางดำเนิน ชีวิตที่ทุกคนในสังคมยอมรับและกระทำกันได้โดยไม่รู้สึกสะอึดสะอื้อ (อกุสลังมปทา อติพยา ทิปปิสสันติ) คนในสังคมจัก พากันชื่นชมคนชั่ว คนเลว เห็นบาปเป็นบุญ เห็นความชั่วเป็นความดี เห็นคนดีเป็นคนเลว คนชั่วและความชั่วถูกยกย่องเชิดชู บูชา คนดีและความดีถูกเหยียดหยามทำลายในยุคสมัยนี้ แม้คำว่า “ความดี” (กุศล) ก็จักอันตรายหายไปไม่มีใครเอ่ยอ้างถึง และไม่กล้าพูดถึง คนดีต้องหลบตัวซ่อนตนให้พ้นภัย เข้าไปอยู่ในป่าเขาถ้ำเฝ้าไพร อาศัยถ้ำและถ้ำธาร กินผลไม้เป็นอาหาร เลี้ยงชีวิต

ยุคสมัยนี้ เรียกว่า “มิจฉาญญี” ทุกคนจักมองดูกันและกันสำคัญว่าเป็น “เนื้อ” (มฤค) เช่นฆ่าข่มขืนกันโดยไม่รู้ว่า ใครเป็นใคร สภาพความเป็นอยู่ในสังคมจักเป็นอย่างนี้

๑. ครอบครัวล่มสลาย (broken Family) ลบหลู่ดูหมิ่นมารดา บิดา ลบหลู่ดูหมิ่นสมเด็จพระสงฆ์ ลบหลู่ดูหมิ่นผู้ใหญ่ ลบหลู่ดูหมิ่นคือดั่งแก๊งกระด้าง ต่อปู้ย่ายาญญาติพี่น้องในตระกูล แต่ได้รับบุชายกย่องสรรเสริญ (อัมตเตยยตา อเปตเตยยตา อสามัญญตา อพรหมัญญตา นกุลเชฏฐาปจายิตา เต ปุชชา จ ภวิสสันติ ปาส์สา จ)

๒. สังคมล่มสลาย (Broken Society) สมาชิกในครอบครัวทำร้ายทำลายกันและกันอย่างรุนแรง พ่อกับแม่ฆ่ากัน สามีกับภรรยาฆ่ากัน พ่อแม่ฆ่าลูก ลูกฆ่าพ่อแม่ ข่มขืนย่ำยีกันและกันโดยไม่เลือก ไม่มีคำว่า พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ลุง ป้า น้า อา ภรรยาของอาจารย์ ภรรยาของ กลุ่มมนุษย์อยู่กันอย่าง หมู หมา กา แพะ แกะ ไก่ มีชีวิตอย่างสัตว์เดรัจฉานทั่วไป (ยลา อเชพกา กุกกุฏสุกรา โสณสิงคาลา)

๓. บ้านเมืองล่มสลาย (Broken Nationality) จากการเมืองการปกครองที่ผิดพลาด ได้นำความพินาศมาสู่บ้านเมืองอย่างรุนแรงต่อเนื่องจนกระทั่งความชั่วร้ายทุกอย่างทุกชนิดเกิดขึ้นพร้อมกัน ถ้าโหมโหมกระหน่ำบ้านเมืองอย่างหนัก แบบว่า “ทั้งโรคไข้กรรมชาติวิบัติเป็น ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา” บ้านเมืองจักไพบูลย์ด้วยความชั่วร้าย ดังต่อไปนี้

๑.) ไพบูลย์ด้วยความยากจน (ทาลิททีย เวปุลล)

ประชาชนพลเมือง อดอยากยากแค้นแสนเข็ญไม่มีเงินทาง ไม่มีทรัพย์สมบัติ ไม่มีอาชีพ ตกงาน

๒.) ไพบูลย์ด้วยการลักทรัพย์ (อทินนาทาน เวปุลล)

ประชาชนพลเมือง จักลักขโมย ปล้น จี้ ฉก ชิงวิ่งราว ยักยอก หลอกหลวง ต้ม ตุ่น คดโกง ทรัพย์สมบัติของกันและกัน ข้าราชการก็ฉ้อราษฎร์บังหลวง

๓.) ไพบูลย์ด้วยการฆ่า (ปาณาติปาโต เวปุลล)

ประชาชนพลเมืองจักมีการช่งสูมอาวุธ ช่งสูมกำลัง เพื่อปล้นฆ่าคนอื่น และเพื่อป้องกันตนเอง ไม่มีใครกลัวใคร ไม่มีใครเคารพใคร จักผูกอาฆาต พยาบาท จองเวรกันไม่มีสิ้นสุด

๔.) ไพบูลย์ด้วยการพูดเท็จ (มุสสาวาทอ เวปุลล)

ประชาชนพลเมือง จักพากันพูดโป้ปดมดเท็จ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน และเพื่อทำลายคนอื่น เห็นก็บอกว่าไม่เห็น ได้ยินก็บอกว่าไม่ได้ยิน ทำก็บอกว่าไม่ได้ทำ ไม่เห็นก็บอกว่าเห็น ไม่ได้ยินก็บอกว่าได้ยิน ไม่ทำก็บอกว่าทำ รู้ก็บอกว่าไม่รู้ ไม่รู้ก็บอกว่ารู้ ไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริง

๕.) ไพบูลย์ด้วยการพูดส่อเสียด (ปิสุณวาจา เวปุลล)

ประชาชนพลเมือง จักพากันพูดส่อเสียดต่อกันและกัน พุดยุแยงตะแคงรั่ว พุดยุยงส่งเสริมให้แตกแยกกัน พุดนินทาว่าร้ายกัน

๖.) ไพบูลย์ด้วยการพูดคหาหยาบ (มรุสวาจา เวปุลล)

ประชาชนพลเมือง จักพุดจาหยาบคาย แข็งกระด้าง เผ็ดร้อน ทำให้เจ็บใจต่อกันและกัน ก่อการทะเลาวิวาทบาดหมางกัน

๗.) ไพบูลย์ด้วยการพูดเพ้อเจ้อ (สัมผลัลปลาวาจา เวปุลล)

ประชาชนพลเมือง จักพากันพูดเพ้อเจ้อ พุดเรื่องไร้สาระ ไม่มีขอบเขตไม่น่าเชื่อถือ พุดไม่มีธรรม พุดไม่มีวินัย ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

๘.) ไพบูลย์ด้วยความคิดร้ายโลภอยากได้ของคนอื่น (อภิมมา เวปุลล)

ประชาชนพลเมือง จักพากันคิดร้ายโลภอยากได้ของคนอื่น แต่ตระหนี่ถี่เหนียวหวงแหนของตนเองไว้ ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันแก่กันและกัน

๙.) ไพบูลย์ด้วยความคิดร้ายอยากทำลายคนอื่น (พยาปาโท เวปุลล) ประชาชนพลเมือง จักพากันคิดร้ายจ้องทำลายคนอื่น ย่ำยีเหยียดหยาม กระหน่ำซ้ำเติมผู้ที่อ่อนแอกว่าให้ย่อยยับ ขาดคามเมตตากรุณาและให้อภัยแก่กันและกัน

๑๐.) ไพบูลย์ด้วยความเห็นผิด (มิจฉาทิภูตฺติ เวปุลล)

ประชาชนพลเมือง จักพากันมีความเห็นผิด วิปริตวิปลาสคลาดเคลื่อนจากทำนองคลองธรรม จักพากันทำแต่สิ่งที่ถูกใจ แต่ไม่ถูกต้อง พากันเข้าใจผิด คิดว่าสิ่งที่ถูกใจเป็นสิ่งที่ถูกต้อง โง่เขลาเบาปัญญา งามายไร้สาระ

ความพินาศของบ้านเมืองทั้ง ๔ ประการดังกล่าวมาแล้วนี้ เกิดขึ้นมาแล้ว กำลังเกิดขึ้น และจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต หากนักบริหารบ้านเมืองไม่มีความตื่นตัวรู้เท่าทันและไม่ได้บริหารบ้านเมืองโดยธรรม โดยสม่ำเสมอ ประเทศชาติบ้านเมืองย่อมพังพินาศล่มจมและล่มสลาย ถึงกับสิ้นชาติ สิ้นแผ่นดินอย่างแน่นอน!

บทที่ ๖

ครองแผ่นดินโดยธรรมนำประโยชน์สุขมาสู่บ้านเมือง

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระบรมราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลที่ ๙ ที่ได้อัญเชิญมานี้ ได้พิมพ์ปรากฏอยู่มุมบนซ้ายมือของธนบัตรใบละ ๑๐๐๐ บาท (กรุณาหยิบขึ้นมาดูเดี๋ยวนี้สิครับ) ซึ่งพระองค์ทรงประกาศ ณ ท่ามกลางมหาสันนิบาต เมื่อวันที่เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ อันถือเป็นวันฉัตรมงคลรำลึก มาจนกระทั่งทุกวันนี้

พระราชปณิธานนี้ เป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งแก่ชีวิตจิตใจปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าตลอดมาว่า สมเด็จพระภูมิพลมหาราชเจ้าพระองค์นี้ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามตลอดมา และในสมัยรัฐบาล ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมอัญเชิญพระราชปณิธานนี้มาเป็น “ อุดมการณ์และโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ” ตามมติของคณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนากองเมือง ได้แก่ การพัฒนาด้านจิตใจ การพัฒนาด้านสังคม และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อย่างสมดุลและผสมผสาน เรียกว่า ยุทธศาสตร์ จ.ส.ศ.การ “ ครองแผ่นดินโดยธรรม ” ของพระองค์ท่าน เมื่อวิเคราะห์ตามหลักพระพุทธศาสนา แล้วจะเห็นว่า พระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการใน ๒ สถานะ คือ

๑. ฝ่ายหานินิคคหะ พระองค์ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อป้องกันและกำจัดความเสื่อมของบ้านเมือง ในสถานะที่ทรงเป็น “ พระมหากษัตริย์ ” (ชัตติยะ)

คำว่า กษัตริย์ หรือ ชัตติยะ ในความหมายเดิมตามหลักภาษาบาลี แปลว่า ผู้เป็นเจ้าของเขตแดนมีรูปวิเคราะหว่า เขตแดน อธิปัตติ ชัตติโย แปล ตามรูปวิเคราะหว่า “ โย บุคคโล อันทว่าบุคคโล อธิปัตติ เป็นเจ้าของ เขตแดน แห่งเขตแดนทั้งหลาย อิติ เพราะเหตุ นั้น โส บุคคโล อันทว่าบุคคโลนั้น ชัตติโย ชื่อว่ากษัตริย์ ” ในภาษาที่เราเรียกก็คือ “ พระเจ้าแผ่นดิน ” นั้นเอง

เพราะฉะนั้น ในสถานะของพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ไม่ว่าของประเทศใดในโลกทั้งในสมัยโบราณ และสมัยปัจจุบัน จักทรงมีสถานะเป็น “ นักรบ ” (THE WARRIOR) ทรงเป็นจอมทัพนำกองทัพทำสงครามป้องกันเขตแดน และกำจัดอริราชศัตรูของพระราชอาณาจักรที่เราเรียกเป็นภาษาสามัญว่า “ ทัพหลวง ”

๒. ฝ่ายวุฒิปคคหะ พระองค์ทรงครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ความเจริญของบ้านเมือง ในสถานะที่ทรงเป็น “ พระมหากษัตริย์ ” (ราชา)

คำว่า พระมหากษัตริย์ หรือราชา ในความหมายเดิมตามหลักภาษาบาลีมีรูปวิเคราะหว่า อัมเมน เปร รัญเชตติ ราชา แปลตามรูปวิเคราะหว่า “ โยบุคคโล อันทว่า บุคคโล รัญเชติ ย่อมรักใคร่ เปร ซึ่งบุคคโลอื่นเป็นจำนวนมาก อิติ เพราะเหตุ นั้น โส บุคคโล อันทว่า บุคคโลนั้น ราชา ชื่อว่า ราชา แปลว่า ผู้รักคนอื่นโดยธรรม ”

เพราะฉะนั้น ในสถานะของพระมหากษัตริย์ พระองค์ท่านทรงมีสถานะเป็น “ นักรัก ” (THE LOVING-KINDMAN) ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม ต่อพสกนิกรของพระองค์ ยามใดที่ทรงว่างเว้นจากการทำสงครามในสถานะพระมหากษัตริย์ ก็ทรงพัฒนาบ้านเมือง บูรณะปฏิสังขรณ์ฟูให้เจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆตั้งถ้อยคำที่เราจำติดปากว่า “ ยามศึกเรารบ ยามสงบพัฒนา ” นั้นเอง เป็นเช่นนี้ตลอดทุกรัชสมัย

ในสมัยสัมบูรณ์ราชาธิปไตย (The Age of Absolute Monarchy) จะเห็นพระราชภารกิจใน ๒ สถานะนี้อย่างเด่นชัด ของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ ดังเช่นพระบรมราชปณิธานในบท พระราชนิพนธ์ เรื่อง “ นิราศท่าดินแดง ” ของ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ที่พิมพ์ไว้มุมซ้ายด้านบนของธนบัตรใบละ ๕๐๐ บาท (กรุณาหยิบออกมาดูเดี๋ยวนี้สิครับ) ว่า

ตั้งใจจะอุปถัมภ์

ยอยกพระพุทธศาสนา

จะป้องกันขอบขันทีเสีมา

รักษาประชาชนแลมนตรี

พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงพระราชอำนาจเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว ทั้งในด้านนิติบัญญัติ ด้านบริหาร และด้านตุลาการ ส่วนพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทั้งหลาย เป็นเพียงผู้รับสนองพระบรมราชโองการอัญเชิญไปปฏิบัติ

แต่ในสมัยการปกครองแบบประชาธิปไตย (The Age of Democracy) หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ใต้กฎหมายตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พระราชอำนาจเด็ดขาดที่ทรงเคยมีในสมัยสัมบูรณาญาสิทธิราชย์ ถูกถ่ายโอน (Transfer) ไปให้ “คณะราษฎร” กล่าวคือ ตัวแทนของประชาชน (Representative people) ตามระบบการเมืองในระบบประชาธิปไตย โดยทรงลงพระปรมาภิไธย (เซ็นชื่อ) แต่งตั้งให้ตัวแทนของประชาชนใช้พระราชอำนาจทั้ง ๓ ด้านนั้นแทนพระองค์ ดังนี้

๑. พระราชอำนาจด้านนิติบัญญัติ ทรงโปรดเกล้าพระราชทานให้ “รัฐสภา” ซึ่งประกอบด้วยราชการการเมือง ๒ สภา คือ สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ผู้เป็นตัวแทนของประชาชน เป็นผู้ใช้พระราชอำนาจด้านนี้แทน

๒. พระราชอำนาจด้านการบริหาร ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ “คณะรัฐมนตรี” ซึ่งมาจากตัวแทนของประชาชนในฝ่าย ส.ส. เป็นผู้ใช้พระราชอำนาจด้านนี้แทน

๓. พระราชอำนาจด้านตุลาการ ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ “ศาล” อันประกอบด้วย ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เป็นผู้ใช้พระราชอำนาจด้านนี้แทน ปัจจุบันนี้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญใหม่ มีศาลฝ่ายการเมืองโดยเฉพาะแล้ว คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และคณะกรรมการในรูปแบบคล้ายศาล เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ช.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

ถามว่า หากตัวแทนที่ใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทั้ง ๒ ด้านนี้ “ไม่ได้ครองแผ่นดินโดยธรรม” กล่าวคือ ใช้ “พระราชอำนาจ” เพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้ใช้ “พระราชาธรรม” ในการปกครองบ้านเมือง อะไรจะเกิดขึ้นแก่บ้านเมือง ?!

ในอัมมิกสูตร พระสุตตันตปิฎก อังคตตรนิกาย จตุกกนิกาย พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๑ มีคำตอบสำหรับคำถามนี้ไว้ว่า

๑. ในสมัย พระราชาทั้งหลายไม่ได้ครองแผ่นดินโดยธรรม (ราชาโน อัมมิกา)

๒. ในสมัยนั้น ข้าราชการทั้งหลายก็ย่อมไม่ได้ครองแผ่นดินโดยธรรมด้วย (ราชยุตตปิ อัมมิกา)

๓. เมื่อข้าราชการทั้งหลายไม่ได้ครองแผ่นดินโดยธรรมแล้ว บรรดาพ่อค้า คฤหบดี เจ้าของกิจการ นักธุรกิจทั้งหลาย ย่อมไม่ได้ตั้งอยู่ในธรรมด้วย (พราหมณคหปติกาปิ อัมมิกา)

๔. เมื่อบรรดาพ่อค้า คฤหบดี เจ้าของกิจการ นักธุรกิจทั้งหลาย ไม่ได้ตั้งอยู่ในธรรมแล้ว บรรดาประชาชนพลเมืองทั้งในเมืองและในชนบท ก็ย่อมไม่ได้ตั้งอยู่ในธรรมด้วย (เนคมชานปทาปิ อัมมิกา)

๕. เมื่อบรรดาประชาชนพลเมืองทั้งในเมืองและในชนบทไม่ได้ตั้งอยู่ในธรรมแล้ว ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ย่อมวิปริตแปรปรวนด้วย (วิสม จันทิมาสูริยา ปรีวัตตันติ)

๖. เมื่อดวงจันทร์และดวงอาทิตย์วิปริตแปรปรวนแล้ว บรรดาดวงดาวทุกกลุ่มนักษัตรย่อมวิปริตแปรปรวนด้วย (วิสม นักชัตเตศู ตารกรูปานิ ปริวัตตันติ) ๗. เมื่อบรรดาดวงดาวทุกกลุ่มนักษัตรแปรปรวนแล้ว เวลากกลางคืนและกลางวันย่อมวิปริตแปรปรวนด้วย (วิสม ตตินทิวา ปริวัตตันติ)

๘. เมื่อเวลากลางคืนและกลางวันวิปริตแปรปรวนแล้ว ปักษีและเดือนย่อมคลาดเคลื่อนแปรปรวนด้วย (วิสม มาสัทธมาสาปิ ปริวัตตันติ)

๙. เมื่อปักษีและเดือนคลาดเคลื่อนแปรปรวนแล้ว ฤดูและปีย่อมคลาดเคลื่อนแปรปรวนด้วย (วิสม อุตุส วัจจราปิ ปริวัตตันติ)

๑๐. เมื่อฤดูและปีคลาดเคลื่อนแปรปรวนแล้ว ลมทั้งหลายย่อมพัดแปรปรวน ด้วย (วิสม วาตา วายันติ)

๑๑. เมื่อลมทั้งหลายพัดแปรปรวนแล้ว ท้องฟ้าอากาศ (หมู่เทวดาทั้งหลาย)ย่อมกราดเกรี้ยวไปทั้งทั้งแผ่นดินฟ้า (เทวดา ปริกูปิตา ภาวันติ)

๑๒. เมื่อท้องฟ้าอากาศ (หมู่เทวดาทั้งหลาย) กราดเกรี้ยวร้ายแล้วฝนย่อมไม่ตกต้องตามฤดูกาลแล้ว (เทโว น สัมมาธาร อนุปปเวจจติ)

๑๓. เมื่อฝนไม่ตกต้องตามฤดูแล้ว ข้าวกล้าทั้งหลายย่อมเสียหายไม่ได้ผล (วิสมปากินี สัสธานี ภาวันติ)

๑๔. เมื่อข้าวกล้าทั้งหลายเสียหายไม่ได้ผลแล้ว มนุษย์ทั้งหลายที่บริโภคข้าวกล้าที่เสียหายไม่ได้ผล ก็จะเป็นคนมีอายุสั้น ผิวพรรณทรามกำลังทรุดโทรมอุดมไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ(มนุสสา อับปายุกา จ โหนติ ทุพพัฒนา จ ทุพพลา จ พหวาพธา จ)

คำตอบทั้ง ๑๔ ข้อ ในอัมมิมิกสูตรดังกล่าวนี้ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นประจักษ์ชัดเจนเป็น “ วงจรอุบาทว์ ” ของปัญหาในบ้านเมืองว่า

๑. เมื่อการเมืองการปกครองไม่ดี เศรษฐกิจไม่ดี

๒. เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี ประชาชนพลเมืองก็ไม่ดี

๓. เมื่อประชาชนพลเมืองไม่ดี ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ลม ไฟ ต่างๆก็ไม่ดี

๔. เมื่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ลม ไฟต่างๆไม่ดี อาหารการกินอยู่ของประชาชนพลเมืองก็ไม่ดี

๕. เมื่ออาหารการกินอยู่ของประชาชนพลเมืองไม่ดี ประชาชนพลเมืองก็ไม่ดี ประชาชนพลเมืองพากันอายุสั้น

ผิวพรรณทราม กำลังโทรม โรคภัยไข้เจ็บโหมกระหน่ำ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า “ ประเทศชาติบ้านเมืองจะร้ายหรือดีอยู่ที่ผู้นำ ”

ผู้นำ ตามความหมายในอัมมิมิกสูตร คือ พระมหากษัตริย์หรือพระราชาในระบอบการปกครองแบบสัมบูรณาญาสิทธิราชย์แต่ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น หมายถึง บุคคลและคณะบุคคลผู้เป็นตัวแทนใช้พระราชอำนาจทั้ง ๓ ด้านนั้น ได้แก่ “ข้าราชการการเมือง” หรือนักการเมืองนั่นเอง! ทั้งนักการเมืองในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ นับรวมถึงบรรดา “ข้าราชการประจำ” ทั้งหมดด้วยหากผู้นำในภาคข้าราชการซึ่งทำงานบริหารราชการแผ่นดินแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ภายใต้พระปรมาภิไธย เป็นผู้โน้มเกล้าน้อมกระหม่อมอัญเชิญทั้ง “พระราชอำนาจ” และ “พระราชธรรม” มาปกครองประเทศชาติบ้านเมืองแล้ว ประโยชน์สุขย่อมเกิดแก่ประเทศชาติบ้านเมืองอย่างแน่นอน กล่าวคือ

๑. ใช้ “พระราชอำนาจ” ในสถานะที่เป็น “นักรบ” ทาหน้าที่ป้องกันและกาจัดความเสื่อมของบ้านเมืองอันจัดอยู่ในผ่านหานินิคคะ

๒. ใช้ “พระราชธรรม” ในสถานะที่เป็น “นักรัก” ทาหน้าที่รักใคร่ห่วงใยประชาชนพลเมือง สร้างสรรค์พัฒนาและอนุรักษ์ความเจริญของบ้านเมือง อันจัดอยู่ในฝ่ายวุฒิปคคะ

โดยสรุปก็คือ

๑. ใช้พระราชอำนาจเพื่อบำบัดทุกข์
๒. ใช้พระราชธรรมเพื่อบำรุงสุข

พระราชอำนาจคือ พระเดช ส่วน พระราชธรรม คือ พระคุณ ผู้นำคือ ข้าราชการ ทั้งข้าราชการการเมือง และข้าราชการประจำ หากรู้จักใช้ทั้งพระเดช และพระคุณ เกื้อกูลกันและกัน ในการปกครองบ้านเมืองได้อย่างดีแล้วชาติบ้านเมืองย่อมปลอดภัยไร้อันตรายด้วยพระเดช และย่อมอยู่เย็นเป็นสุขด้วยพระคุณเป็นแน่แท้!

ผู้นำดีผู้ตาดีนั้น... ดีแน่

ผู้นำดีผู้ตาแย่... ต้องแก้ไข

ผู้นำแย่ผู้ตาแย่... จนแน่ใจ

ว่าบรรลัยแหลกลาญทั้งบ้านเมือง!

พระพุทธองค์ทรงอุปมาให้เห็นชัดเจนว่า ผู้นำสำคัญยิ่งใหญ่มากเพียงใดในการปกครองบ้านเมือง คือ ทรงอุปมามนุษย์เหมือนฝูงโคกำลังข้ามแม่น้ำหากจำฝูง (ปุณฺณโค) ว่าย่นำหน้าไปคดฝูงโคทั้งหมดที่ว่ายตามก็ว่ายคด หากจำฝูงว่ายนำหน้าไปตรงฝูงโคทุกตัวที่ว่ายตรงด้วย ในหมู่มวลมนุษย์ก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน หากผู้นำสูงสุด (เสฏฐสมมต) ของบ้านเมืองไม่ประพฤติธรรมประชาชนทุกหมู่เหล่าก็ย่อมไม่ประพฤติธรรม บ้านเมืองทั้งบ้านเมืองก็จะอยู่ร้อนนอนทุกข์ (สพพ รมฎฐ ทุกข เสติ) แต่ถ้าหากผู้นำสูงสุดประพฤติธรรมประชาชนพลเมืองก็ย่อมพากันประพฤติธรรมตาม บ้านเมืองทั้งบ้านเมืองก็จะอยู่เย็นเป็นสุข (สพพ รมฎฐ สุข เสติ)

ราชาพีศศีธรรม

คุณสมบัติและคุณธรรมของข้าราชการ

เมื่อทราบชัดถึงความสำคัญที่สุดของ “ผู้นำ” ดังกล่าวมานี้แล้วข้าราชการทั้งการเมืองและประจำในฐานะเป็นผู้นำของประชาชนจึงควรปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน ตามคุณสมบัติและคุณธรรมของข้าราชการที่ดี ดังต่อไปนี้

๑. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรกล้าเกินไปและขลาดกลัวเกินไปเมื่อเข้ารับราชการใหม่ๆ คุณงามความดียังไม่ปรากฏย่อมยังไม่ได้ยศ พึงเป็นผู้ไม่ประมาทในงานราชการทุกเมื่อ ๒. ผู้เป็นข้าราชการควรมีปัญญา รอบรู้ เฉลียวฉลาด และเป็นผู้สะอาดไว้วางใจได้ รักษาความลับของราชการ

๓. ผู้เป็นข้าราชการ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานก็ไม่ควรโอ้อวดโอ้อวดหน้าไหว้ ด้วยอำนาจแห่งความรัก หรือความซิงความหวาดกลัว และความหลง พึงประดับประคองตนให้เป็นผู้เที่ยงตรงดุจตราขั่ง

๔. ผู้เป็นข้าราชการเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานไม่ว่าเวลาไหน ก็ไม่ควรหวั่น ควรขยันทั้งกลางวันและกลางคืน

๕. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรเดินไปบนเส้นทางที่เสด็จพระราชดำเนินของพระราชา แม้ว่าจะทรงอนุญาตก็ตาม

๖. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงบริโภคกามทัดเทียมกับพระราชา แต่ควรบริโภคด้วยก่าในทุกด้าน

๗. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงทำตัวทอดสนิทชิดใกล้กับพระราชา พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการบริพารทั้งหลาย

๘. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรเป็นคนฟุ้งซ่าน ตลบตะแลง พึงมีปัญญารักษาดตน สำรวมระมัดระวัง ตั้งใจมั่นในงาน

ราชการ

๙. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงฉ้อราษฎร์บังหลวง ลวงเอาพระราชทรัพย์จากพระคลังหลวง

๑๐. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงเกียจคร้าน เห็นแก่นอน เห็นแก่กิน หลับนอนดื่มสาขาสัตว์ในเขตที่เป็นอภัยทาน

๑๑. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงยืน เดิน นั่ง นอน ร่วมกันกับพระราชาบนพระที่นั่งนั้น พระบัลลังก์ เก้าอี้พระที่นั่ง เรือพระที่นั่ง รถพระที่นั่ง ด้วยการทรงนงตนว่า เป็นคนโปรดปราน

๑๒. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรเข้าเฝ้าใกล้เกินไป หรือไกลเกินไป ควรเข้าเฝ้าในที่เฉพาะพระพักตร์พอให้ทอดพระเนตรเห็น

๑๓. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงตีตนเสมอกับพระราชาด้วยความสนิทใจว่าพระราชาเป็นเพื่อนเรา เป็นคู่หูเรา

๑๔. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงถือตัวว่า เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต ที่พระราชาทรงบูชายกย่อง เพ็ดทูลถ้อยคำที่ให้ทรงพิโรธในท่ามกลางข้าราชการบริพาร

๑๕. ผู้เป็นข้าราชการพึงเป็นผู้สำรวจระมัดระวังเหมือนอยู่ใกล้กองไฟ ไม่ควรวางใจในพระราชาทั้งหลาย

๑๖. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรเพ็ดทูลคุณหรือโทษ ความดีหรือความชั่วของเชื้อพระวงศ์ พระบรมวงศานุวงศ์เมื่อพระราชาจะทรงยกย่องบุคคลใด ควรนิ่งไว้ไตร่ตรองอยู่ก่อน๑๗. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรทัดทาน คัดค้าน การปูนบำเหน็จรางวัลของพระราชา แก่ กองทัพช้าง กองทัพม้า กองพลรถ และกองพลราบ ตามความชอบในราชการของเขา พึงโอนอ่อนผ่อนตามเหมือนคันธนู และโอนอ่อนเหมือนไม้ไผ่

๑๘. ผู้เป็นข้าราชการพึงมีปัญญารักษาดิน มีความกลัวกลัว รู้จักประมาณในการบริโภค ไม่ควรเห็นแก่ปากแก่ท้อง

๑๙. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงติดใจหลงใหลในสตรี จนเสียกำลังเสียนงานทางราชการ

๒๐. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรพูดมากเกินไป และไม่ควรงิ่งเฉยนิ่งเฉยเงียบอยู่ทุกเมื่อ เมื่อได้เวลาก็ควรพูดพอประมาณ ไม่พูดพร่ำเพื่อเจ้อ

๒๑. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรเป็นคนมักโกรธ หลีกหลบการกระทบกระทั่งผู้อื่น พูดจริง อ่อนโยน อ่อนหวาน ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพื่อเจ้อ ไร้สาระ

๒๒. ผู้เป็นข้าราชการพึงเลี้ยงดูมารดาและบิดา ประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ในตระกูล พูดจาอ่อนหวาน มีสัมมาคารวะ

๒๓. ผู้เป็นข้าราชการควรเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาพัฒนาตนเอง รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ไม่ประมาท สะอาด และขยันหมั่นเพียร

๒๔. ผู้เป็นข้าราชการไม่ควรคบคิดกับอริราชศัตรู เอาใจออกห่าง ขायความลับของแผ่นดินแก่ฝ่ายปรปักษ์

๒๕. ผู้เป็นข้าราชการผู้หวังความเจริญแก่ตน พึงคบหาสมาคมกับสมณะชีพราหมณ์ผู้ทรงศีลธรรม เป็นพหูสูตร โดยความเคารพ และพึงสมาทานยึดมั่นในศีลธรรมนั้นด้วยความเคารพยำเกรง

๒๖. ผู้เป็นข้าราชการพึงบำรุงเลี้ยงดูสมณะชีพราหมณ์ผู้ทรงศีลธรรมเป็นพหูสูตรด้วยข้าวน้ำและไม่ควรทำลายการบำรุงเลี้ยงดูสมณะชีพราหมณ์ที่พระราชา เคยพระราชทานมาก่อน

๒๗. ผู้เป็นข้าราชการพึงเป็นผู้มีปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถจัดการงานราชการทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงได้ตามกาลสมัย ด้วยวิธีการต่างๆ

๒๘. ผู้เป็นข้าราชการพึงเป็นผู้ขยันหมั่นเพียร ไม่ประมาท มีปัญญา พิจารณาสอดส่องทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จเรียบร้อยดี

๒๙. ผู้เป็นข้าราชการพึงหมั่นเดินทางไปเยี่ยมเยือนตรวจตราความเป็นอยู่ อาชีพ การงานของอาณาประชาราษฎร์อย่างสม่ำเสมอตรวจดูว่ามีความพอเพียงดีหรือไม่ และอย่าให้พุ่มเพื่อยเกินไป

๓๐. ผู้เป็นข้าราชการไม่พึงแต่งตั้งบุตรหรือญาติพี่น้องของตน ผู้ไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรมให้เป็นใหญ่เพราะคนเหล่านั้นเป็นคนพาล ไม่นับว่าเป็นญาติพี่น้อง คนเหล่านั้นเหมือนคนตายแล้ว ควรให้เพียงเสื้อผ้า ข้าว ปลา อาหาร เท่านั้นเมื่อมาหา

บทที่ ๗

นักบริหาร ตามหลักพระพุทธศาสนา

นักบริหารคืออะไร?

นักบริหาร คือ ผู้บำบัดทุกข์ (หานินิคคหะ) และผู้บำรุงสุข (วุฒิปคคหะ) ผู้ป้องกันและกำจัดความเสื่อม ผู้สร้างและรักษาความเจริญ ผู้เป็นทั้งนักรบ (ชัตติยะ) และนักรัก (ราชา) ในบุคคลคนเดียว !

นักบริหารทำอะไร?

บทบาท อำนาจ และหน้าที่ ของนักบริหาร

นักบริหาร คือ ผู้ที่แสดงบทบาท ผู้บังคับใช้อำนาจและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ ๑๐ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้นำ : LEADER
๒. ผู้หนี : LIBERATOR
๓. ผู้ปกครอง : RULER
๔. ผู้ดำเนินการ : RUNNER
๕. ผู้อำนวยการ : FACILITATOR
๖. ผู้จัดการ : MANAGER
๗. ผู้ให้ : DELIVERER
๘. ผู้สร้าง : CREATOR
๙. ผู้ส่งเสริม : PROMOTER
๑๐. ผู้เลี้ยงดู : PATRONIZER

ผู้นำ : LEADER

นักบริหาร คือผู้ที่แสดงบทบาทเป็นผู้นำ มีอำนาจและหน้าที่ในการนำตน นำคน นำงาน นำบ้านเมือง ไปสู่ “สุคติภูมิ”

สุคติภูมิ คือ สภาพหรือแผ่นดินที่มีความเจริญรุ่งเรือง ๗ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. เจริญรุ่งเรืองด้วยอายุ (อายุวัฒนะ)

เจริญรุ่งเรืองด้วยอายุ คือ มีอายุยืนยาว ถ้าเป็นคนก็เป็นผู้มีสุขภาพพลานามัยดี ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ ถ้าเป็นงาน เป็นประเทศชาติบ้านเมือง ก็มีความเจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาแบบยั่งยืนยาวนาน ไม่สิ้นชาติสิ้นแผ่นดิน

๒. เจริญรุ่งเรืองด้วยทรัพย์ (ธนวัตนะ)

เจริญรุ่งเรืองด้วยทรัพย์ คือ มีความมั่นคงร่ำรวยด้วยทรัพย์สินเงินทอง ทั้งสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ เช่น คน สัตว์ สิ่งของ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ลม ไฟ

๓. เจริญรุ่งเรืองด้วยศักดิ์ศรี (สิริวัตนะ)

เจริญรุ่งเรืองด้วยศักดิ์ศรี คือ มีความยิ่งใหญ่ มีความเป็นผู้นำ โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีความสง่างาม มีภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถ มีความเป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเองได้ ไม่ถูกบงการหรือถูกบังคับบัญชาจากใครหรือประเทศใด

๔. เจริญรุ่งเรืองด้วยอำนาจ (ยสวัตนะ)

เจริญรุ่งเรืองด้วยอำนาจ คือ มีความน่าเกรงขาม น่ายำเกรง มีอิทธิพลและบารมี มีตำแหน่ง มีฐานะที่ได้รับการเคารพ เชื่อถือ เชื่อฟังและไว้วางใจได้

๕. เจริญรุ่งเรืองด้วยกำลัง (พลวัณณะ)

เจริญรุ่งเรืองด้วยกำลัง คือ มีความมั่นคงเข้มแข็งเพียบพร้อมไปด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังงาน กำลังทรัพย์ กำลังคน และกำลังสติปัญญา สามารถเอาชนะปัญหาเข้าศึกศัตรูได้ ไม่อ่อนแอ ไม่ท้อแท้ และไม่ถดถอย

๖. เจริญรุ่งเรืองด้วยชื่อเสียง (วิณณวัณณะ)

เจริญรุ่งเรืองด้วยชื่อเสียง คือ มีความดีงาม มีความสวยงาม มีความงดงามได้รับการยกย่องชื่นชม มีชื่อเสียงขจรขจายไปทั่วทุกทิศานุทิศ

๗. เจริญรุ่งเรืองด้วยความสุข (สุขวัณณะ)

เจริญรุ่งเรืองด้วยความสุข คือ มีความสะอาด มีความสะดวก มีความสบาย และมีความสุข ในการดำเนินชีวิต ดำเนินกิจการต่างๆ โดยไม่ติดขัดก่อกวน ค่อกว้าง ร่องไว แจ่มใสเบิกบาน

นักบริหารที่ดี จึงต้องแสดงบทบาท ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้นำ” ดังต่อไปนี้

๑. ก้าวไปข้างหน้า (Progressiveness)

ผู้นำต้องก้าวไปข้างหน้าอยู่เสมอไปก่อนใครๆ ไม่ฝืนตัวเองจนปลัดขิกดันย่ำอยู่กับที่ หรือย้อยรอยสู่อดีต บางคนอยู่ในตำแหน่ง “ผู้นำ” แต่มีพฤติกรรมเป็น “ผู้ตาม” เช่น ตามกันฝรั่ง ตามรายงาน และตามใจตนเอง

๒. นำทาง (Guidance)

ผู้นำต้องทำหน้าที่นำทาง กางแผนที่และชี้เข็มทิศนำตน นำคน นำงาน นำบ้านเมือง ไปสู่เส้นทางและจุดหมายปลายทางได้อย่างปลอดภัยไว้อันตราย ไม่หลงทาง ไม่หลงทิศ ไม่ผิดที่

๓. ชักจูง (Persuasion)

ผู้นำต้องทำหน้าที่ชักชวน ชักนำ ชักจูง และชักโย ให้คน ให้งาน ให้บ้านเมืองเป็นไปในทิศทางและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รู้จักประสานงานประสานคน และประสานใจทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย ให้ผนึกกำลังกัน รู้รักสามัคคี มีเอกภาพในการบริหารงานต่างๆ

๔. กระตุ้นให้ทำ (Stimulation)

ผู้นำต้องรู้จักกระตุ้น กระตุ้น กระเตง เร่งเร้า ปลุกกระดม ทั้งตน ทั้งคน ทั้งงาน ทั้งบ้านเมือง ให้กระตือรือร้น ฮึกเหิมหาญในการทำงาน ไม่เฉื่อยชา เชื่องช้า เฉื่อยเฉะ เฉยเมย ปล่อยปละละเลย และเลอะเลือน

๕. เป็นแบบอย่าง (Example)

ผู้นำต้องเป็นแบบอย่าง แบบแผน และแบบพิมพ์ทั้งในด้านการ ครองตน ครองคน ครองงาน และครองบ้านเมืองมีเอกลักษณ์ สามารถให้ผู้อื่นนำไปประพฤติกและปฏิบัติตามได้อย่างไว้วางใจ และเป็นอย่างนั้นได้เช่นเดียวกัน

๖. เริ่มต้น (Pioneer)

ผู้นำต้องทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่ม ผู้บุกเบิก ผู้ปูพื้นฐาน เป็นนักสำรวจ นักค้นคว้า นักทดลอง นักประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ไม่กลัวการเปลี่ยนแปลงไม่แหงการปฏิบัติ ไม่ขัดการปฏิรูป

ผู้หนี : LIBERATOR

นักบริหาร คือ ผู้ที่แสดงบทบาท ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในการ นำตน นำคน นำงาน นำบ้านเมือง “หนี” จากปัญหาหนีอันตราย หนีภัย หนีความทุกข์ยากเดือดร้อนต่างๆ แม้กระทั่ง “หนีตาย” จึงต้องแสดงบทบาท ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้หนี” ดังต่อไปนี้

๑. ทิ้ง (Leaving)

นักบริหารบางครั้งก็จำเป็นต้องสลัด สละ ละทิ้ง ปัญหา การงาน และสถานการณ์ต่างๆ ที่ไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ หรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ต้องรู้จัก “ทิ้งขยะ” คือ ละทิ้งสิ่งปฏิถัมภ์ในการบริหารตน บริหารคน บริหารงาน และบริหารบ้านเมืองได้ ไม่ทำตัวเป็น “คนเก็บขยะ” คือ ซุกขยะ หมกขยะ หมกปัญหา หมกเม็ด ปิดบังซ่อนเร้นความชั่วช้า เลวทราม

๒. ปล่อย (Ignorance)

นักบริหารต้องรู้จักปล่อยวาง ปัญหา การงาน และสถานการณ์ต่างๆ ที่ควรปล่อยวาง ไม่หวงแหน ยึดครอง ควบคุม เอาไว้โดยไร้ประโยชน์ไม่หวงก้าง รู้จักวาง คือ วางอำนาจ วางยศถาบรรดาศักดิ์ให้คนอื่นเขาแบ่งเบาไปบ้าง

๓. เลิก (Overthrow)

นักบริหารต้องไม่เป็นคนที่อรรันตันทุรังในการทำงานต่างๆ ต้องรู้จัก “เลิก” งานบางอย่างถึงคราวยกเลิกก็ต้องยกเลิก บางงานหากเห็นควรล้มเลิก ก็ต้องล้มเลิก หากเห็นควรยุบเลิก ก็ต้องยุบเลิก หากเห็นว่าควรเลิกแล้วต่อกัน ก็ต้องเลิกแล้วต่อกัน ต้องหัดเป็นคน “แพ้เป็น”

๔. งดเว้น (Abstinence)

นักบริหารต้องรู้จักการงดเว้นในสิ่งที่ควรงดเว้น ทั้งในส่วนของตน และของคนอื่น งดเว้นสิ่งที่ไม่ดี ไม่งาม สิ่งที่ไม่ควรทำ งานบางอย่างที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องถึงดเว้น แต่ไม่ควรละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

๕. ปราศจาก (Withdrawal)

นักบริหารต้องรู้จักการไปจาก ตีจาก สิ่งใดๆ งานใดๆ ที่เป็นปัญหา ทุจริต เกิดความยุ่งยาก แก้ไขได้ยาก มีอันตราย ควรที่จะหาทางปลีกตัวออกจากงานนั้นๆ สู่ทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าไม่ควรไปพัวพัน ให้อยู่เหิง ต้องรู้จัก “ถอนตน ถอนคน ถอนงาน ถอนบ้านเมือง” ออกจากจุดอันตรายหายนะนั้น!

๖. พ้น (Liberation)

นักบริหารต้องเป็นผู้อิสระหลุดพ้นจากปัญหา อุปสรรค ขัดข้องต่างๆ ในการทำงาน กระทั่งหลุดพ้นจากอารมณ์ รัก โลภ โกรธ หลง ภายในตนเอง อันอาจก่อให้เกิดความผิดพลาด บกพร่องในการปฏิบัติงาน ต้องนำตน นำคน นำงาน นำบ้านเมือง ผ่านพ้นไปให้ได้

๗. ข้าม (Overcome)

นักบริหารบางครั้งในบางงาน หรือบางสถานการณ์อาจเจอปัญหา อุปสรรค ขัดข้องต่างๆ ในการทำงาน ต้องรู้จักข้ามไปได้ หากปัญหาอุปสรรคนั้นทำลายหรือกำจัดไม่ได้ จำเป็นต้องข้ามก็ต้องข้ามไป ไม่มีหมกมุ่น อยู่กับปัญหานั้นงานนั้นๆ อย่างเสียเวลาโดยไร้ประโยชน์ ต้องเอาชนะให้ได้

๘. ทำให้สิ้นสุด (Extinction)

นักบริหารต้องเฉลียวฉลาด มีความรู้ความสามารถในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ หากเดปัญหาข้อบกพร่อง ผิดพลาดใดๆ ในงาน ก็สามารถทำให้งานนั้นสิ้นสุดลงได้ในเวลาอันเหมาะสม อย่าปล่อยให้ปัญหาถอยนวลและอย่าทำตัวให้เป็นปัญหาเสียเอง!

นักบริหารที่ดีจึงต้องแสดงบทบาท ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้หนี” ดังกล่าวมานี้ แต่ไม่ใช่กลัวปัญหา ปัญหาใดถ้าหลีกเลี่ยงได้ก็ต้องหลีกเลี่ยง เหมือนดังพระพุทธองค์ครั้งที่เสวยพระชาติเป็นพ่อค้า นำขบวนสินค้า ๕๐๐ เล่ม เกวียนไปขายยังต่างถิ่น พอรู้ว่าเส้นทางที่จะไปเป็นดินแดนทุรกันดารและมีโจรคอยปล้นจี้สินค้า พ่อค้าผู้ฉลาดก็หลีกเลี่ยงเส้นทางนั้นเสีย ไม่ทำใจกล้าบ้าบิ่น ตื้อดิ่ง ดันทุรังจะไปทางนั้นอีก!

ผู้ปกครอง : RULER

นักบริหาร ต้องแสดงบทบาทใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้ปกครอง” ดังต่อไปนี้

๑. บังคับ (Control)

นักบริหารต้องใช้ความรู้ ความสามารถ อำนาจ และบารมีในการบังคับตน บังคับคน บังคับงาน และบังคับบ้านเมือง ไปสู่เป้าหมายความสำเร็จให้ได้ นักบริหารหลายคนบังคับตนเองได้แต่บังคับคนอื่นไม่ได้ หลายคนบังคับคนอื่นได้ แต่บังคับตนเองไม่ได้ โดยใช้กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับต่างๆช่วยด้วย

๒. ควบคุม (Command)

นักบริหารต้องรู้จัก ควบคุมตน ควบคุมคน ควบคุมงาน ควบคุมบ้านเมือง ให้อยู่ในกรอบ ในขอบเขต ในหลักการ หลักวิชา และหลักศีลธรรม ไม่ให้ถลำพลาดขาดสติ ขาดความยับยั้ง เลยเถิดเตลิดเปิดเปิงไปสู่ความหายนะ

๓. ห้าม (Opposition)

นักบริหารต้องรู้จักหักห้าม และห้ามปรามตนเองและคนอื่นในการบริหารงานต่างๆ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการทุจริตประพฤติมิชอบ ต้องรู้จัก “หักห้ามใจ” ไม่ลุแก่อำนาจความโลภ ความโกรธ ความหลง ต้องรู้จัก “ห้ามล้อ” หรือ “เหยียบเบรค” ทั้งตน ทั้งคน ทั้งงาน ทั้งบ้านเมือง หากเห็นว่ากำลังจะวิบัติหายนะ หรือออกนอกเส้นทางที่ถูกต้อง

๔. จัดระเบียบ (Ordination)

นักบริหารต้องเป็นผู้มีระเบียบ และรู้จักระเบียบทั้งระเบียบตน ระเบียบคน ระเบียบงาน และระเบียบบ้านเมือง ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม สะอาด สะดวก และสบาย การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ต้องรู้จักระมัดระวังตั้งใจ อย่าให้เสียระเบียบต่างๆที่วางไว้แล้ว

๕. หน่วงเหนี่ยว (Obstruction)

นักบริหารบางครั้งหรือบ่อยครั้งต้องหน่วงเหนี่ยวทั้งคน และทั้งงาน ในการบริหารจัดการงานใดๆ หากเห็นว่าจำเป็นต้องชะลอ รอคอย รอเวลา รอโอกาส ให้รอบคอบก่อน ก็ต้องใช้วิธีการหน่วงเหนี่ยวเอาไว้ เพราะงานบางอย่างหากจัดการไม่เหมาะสม ไม่ถูกเวลา ไม่ถูกช่วง ไม่ถูกโอกาส ย่อมเกิดความผิดพลาดเสียหายได้

๖. ยับยั้ง (Hindrane)

นักบริหารต้องรู้จักใช้ทั้งอำนาจและหน้าที่ในการยับยั้งหรือหยุดยั้งการกระทำใดๆที่เป็นอันตราย ก่อความเสียหายแก่คน แก่งาน แก่บ้านเมือง ได้ทันที ทันเหตุการณ์ อย่าปล่อยให้ยับเยินและย่อยยับแล้วค่อยมาแก้ไข ก็สายไปแล้ว เพราะผู้บริหารบางคนชอบ “ลอยตัว” และ “ลอยแพบ้านเมือง” จนเกิดความวิบัติหายนะไปทั่ว แล้วค่อยคิดมากอบกู้ฟื้นฟู...มันสายเกินไปแล้ว!

๗. มีอำนาจเหนือ (Domination)

นักบริหารต้องแสดงบทบาทใช้อำนาจและหน้าที่ในการปกครองคน ปกครองงาน ปกครองบ้านเมือง ให้เกิดประสิทธิภาพให้ได้ สิ่งใดหรืองานใดที่จำเป็นต้องใช้อำนาจ ก็ต้องบังคับใช้หรือแสดงความเป็นอำนาจเหนือกว่า เพื่อพัฒนางานไปสู่ความสำเร็จลุล่วงไปได้ เพราะมีผู้บริหารหลายคนมีอำนาจแต่ไม่ใช้

อำนาจ และใช้อำนาจไม่เป็น หรือถูกลดทอนถดถอยอำนาจยอมทำให้เกิดความเสียหาย เสียทั้งตน เสียทั้งคน เสียทั้งงาน และเสียทั้งบ้านเมือง

๘. เป็นเจ้าของ (Possession)

นักบริหารต้องสร้างจิตสำนึก มีความรู้ว่า “เป็นเจ้าของ” อยู่เสมอ ในการบริหารคน บริหารงาน แลชะบริหารบ้านเมือง ต้องตระหนักอย่างแน่วแน่ ว่าตนเองเป็นเจ้าของงาน เจ้าของกิจการ และเจ้าของบ้านเมือง จักต้องมีความรู้สึกรัก

หวงแหว คุ่มครอง ปกป้อง พัฒนา และอนุรักษ์อย่างสุดกำลังความรู้ ความสามารถ ไม่ทำการใดๆที่จักก่ออันตราย เสียหาย ร้ายแรงแก่งานแก่บ้านเมือง!

แต่นักบริหารในฐานะเป็น “ผู้ปกครอง” ตามลักษณะ ๘ ประการนี้ จักต้องระมัดระวังให้มาก อย่าเผลอตัวลืมนเป็น “เจ้าคนนายคน” เหมือนข้าราชการในสังกัด “กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย” ที่ถูกตราหน้าว่า “กระทรวงมาเฟีย” หรือข้าราชการทั่วไปอีกเลย ควรลด ละ เลิก ได้แล้ว ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนฉบับใหม่นี้ ต้องหมั่นเตือนตัวเองอยู่เสมอว่า “ประชาชน คือ ผู้มีอำนาจตัวจริง เสียงจริง เหนือเรา! เราคือผู้รับใช้คอยให้บริการเท่านั้น!”

ผู้ดำเนินการ : RUNNER

นักบริหาร คือ ผู้ดำเนินการต้องแสดงบทบาท ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้ดำเนินการ” ดังต่อไปนี้

๑. วิ่ง (Running)

นักบริหารต้องเป็นผู้วิ่งงาน ต้องเป็นนักวิ่ง นักเดิน และวิ่งตามงาน ให้งานต่างๆดำเนินการไปได้ ไม่มีมัวเฉื่อยชา อืดอาด วิ่งให้ทันงาน ทันเหตุการณ์ ทันสมัย ทันโลก ถึงคราววิ่งต้องวิ่ง อย่ามัวเดินเอ้อระเหยล่อยชายไม่ทันกิน

๒. รีบเร่ง (Quickness)

นักบริหาร ต้องเป็นผู้รีบเร่ง กระตือรือร้นอยู่เสมอ งานใดๆที่ควรรีบต้องรีบทำทันที รีบดำเนินการ รีบจัดการให้สำเร็จลุล่วงไปโดยเร็ว ไม่ควรผลัดวัน ประกันพรง งานใดๆที่ควรเร่ง ต้องเร่งให้แล้วเสร็จทันกำหนด นักบริหารต้องเป็นผู้กระฉับกระเฉง กระชุ่มกระชวย คึกคักเข้มแข็งอยู่เสมอ

๓. หลั่งไหล (Stream)

นักบริหารต้องรู้จักบริหารงานดุจธารน้ำไหล ทุกสายงาน สามารถประสานเชื่อมให้เป็นดุจสายน้ำ หลั่งไหลไม่หยุดยั้ง ก่อให้เกิดพลังถึงไกลไม่ขาดสาย

๔. ไม่ขาดตอน (Continuity)

นักบริหารต้องใช้ความรู้ ความสามารถ อาจและหน้าที่ในการบริหารอย่างบไม่ให้ขาดตอน ไม่ให้ขาดตกบกพร่อง ไม่ให้ขาดแคลนทั้งคนทั้งเงิน ทั้งอุปกรณ์การทำงานต่างๆต้องรู้จักหามาไว้พร้อมที่จะดำเนินการได้เสมอทุกเวลา

๕. ติดตาม (Follow-up)

นักบริหารต้องเป็นนักติดตาม คือ ติดตามและตามงาน แบบเกาะติด รุกประชิด ไม่ให้คลาย ต้องทำตัวเป็น “นักแกะรอย” เป็น “เงาตามตัว” ติดตามงานอย่างไม่ลดละเลิก

๖. แสดง (Performance)

นักบริหารต้องเป็นนักแสดง แสดงผลงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โฆษณาประกาศผลงาน ความสำเร็จและไม่สำเร็จต่างๆ ทุกอย่างสามารถเปิดเผย โปร่งใสให้ตรวจสอบได้ เช่น แสดงบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สิน ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๗. ปฏิบัติการ (Operation)

นักบริหารต้องเป็นนักปฏิบัติการ ไม่ใช่คอยชี้แจงงานสั่งงานคนอื่นเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ ต้องมีประสบการณ์การทำงานมาก่อน ก่อนที่จะขึ้นมานั่งแท่นเป็นผู้บริหาร และต้องมีหัวใจเป็นนักปฏิบัติการอยู่เสมอ เป็นนักทำด้วยและเป็นนักคิดเชิงปฏิบัติการได้ด้วย

๘. เผยโฉม (Appearance)

นักบริหารไม่ควรจะมีอะไรที่ลึบลุ่มคมนัย ปิดบัง ซ่อนเร้น สร้างภาพ มายา ต้องกล้าที่จะเผยโฉมตัวเองอย่างองอาจ ฝึ้งผายและสง่างาม เปี่ยมด้วยบุคลิกภาพของนักบริหารอย่างเด่นชัด ไม่ควรทำตัวเป็นคนพวยาก ต้องปรากฏตัวอยู่เสมอ

๙. เสนอ (Presentation)

นักบริหารต้องเป็นบุคคลเชิงรุก เป็นผู้นำเสนอไม่ควรทำตัวเป็นบุคคลเชิงรับ คอยสนองเป็นรองใครทั้งในด้าน ความคิด การกระทำ และคำพูด มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการเสนอ สามารถโน้มน้าวให้คนอื่นเห็นคล้อยตาม และ ปฏิบัติตาม ได้

๑๐. พยายาม (Attemptedness)

นักบริหารกับคำว่า “พยายาม” เป็นของคู่กันไปด้วยกันเสมอ ในทุกกิจการที่ดำเนินการจะหนักหรือเบา จะมากหรือน้อยล้วนแล้วแต่ต้อง “พยายาม” ทั้งสิ้น นักบริหารหากขาดคำว่า “พยายาม” แล้ว ย่อมแพ้อะไรง่าย ๆ ย่อมไม่ใช่ผู้บริหาร แน่!

๑๑. รับใช้ (Service)

นักบริหารที่ดี ต้องมีหน้าที่อย่างหนึ่งคือเป็น “คนรับใช้” คอยให้บริการ สามารถแบกรับภาระ มีความทรหดอดทน ไม่บ่น ไม่เบื่อ ไม่บอดต่อหน้าที่การงานต่าง ๆ แม้ว่าจะหนักหนาสาหัสก็อดอันปานใดก็ตาม บางครั้งต้องทำตัวดุจ “ถึงขยะ” แต่สามารถแปรรูปขยะให้เป็นทองคำได้! นี่คือนักบริหาร

๑๒. ดูแล (Carefulness)

นักบริหารต้องเอาใจใส่ดูแลกิจการงานทุกอย่าง ต้องคอยจับตาสถานการณ์ทุกชนิด เป็นบุคคลที่ต้อง “เปิดตา” คอยดูแลงานอยู่ตลอดเวลาอย่าเผลอ “หลับตา” แม้เพียงเสี้ยววินาทีเดียวก็อาจทำให้สูญเสียทุกอย่างได้ นักบริหาร “ตาบอด” ไม่ได้!

๑๓. ก่อให้เกิด (Origination)

นักบริหารต้องมีความคิด และการกระทำที่สร้างสรรค์เป็นบุคคลที่ก่อให้เกิดสิ่งที่ดี ๆ สิ่งใหม่ ๆ พัฒนาให้เจริญเติบโตยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ไม่หยุดนิ่งนักบริหารไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหน ในสถานการณ์ใด จะดีหรือร้าย ย่อมสามารถที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่ดีได้เสมอ

๑๔. เข้าสู่เป้าหมาย (Goal-Attainment)

นักบริหารต้องสามารถนำตน นำคน นำงาน นำบ้านเมือง เข้าสู่เป้าหมายให้ได้ เมื่อได้กำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุไว้แล้ว ต้องกระทำทุกวิถีและวิธีการทุกอย่างที่จะเข้าสู่เป้าหมายให้ได้แม้ว่าจะทุกข์ทรมาน ต้องฝ่าฟันอุปสรรคขวากหนามหนักหนาสาหัสปานใด หัวใจนักบริหารต้องจรดจ่อต่อเป้าหมายอย่างแน่วแน่ไม่แปรเปลี่ยน

ผู้อำนวยการ : FACILITATOR

นักบริหาร ต้องแสดงบทบาท บังคับใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้อำนวยการ” ดังต่อไปนี้

๑. ให้ความสะดวก
๒. ช่วยเหลือให้ก้าวหน้า
๓. เปิดโอกาส
๔. ขจัดความยุ่งยาก
๕. ทำให้ง่าย

๖. เตรียมให้พร้อม
๗. ให้เกิดความคล่องตัว
๘. ยืดหยุ่น
๙. สร้างความสบาย

ผู้จัดการ : MANAGER

นักบริหาร ต้องแสดงบทบาท บังคับใช้อำนาจ และปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้จัดการ” ดังต่อไปนี้

๑. ใช้ให้ทำ
๒. ยึดถือไว้
๓. ให้อยู่ในอำนาจ
๔. รับมือ
๕. ควบคุมได้
๖. บรรลุเป้าหมาย

ผู้ให้ : DELIVERER

นักบริหาร ต้องแสดงบทบาท บังคับใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้ให้” ดังต่อไปนี้

๑. ช่วยเหลือ
๒. ช่วยให้รอดพ้น
๓. ช่วยให้เป็นอิสระ
๔. ให้กำเนิด
๕. เสียสละทุ่มเท
๖. ส่งมอบ

ผู้ก่อตั้ง : CREATOR

นักบริหาร ต้องแสดงบทบาท บังคับใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้ก่อตั้ง” ดังต่อไปนี้

๑. ตั้ง
๒. สร้าง
๓. ทำให้มั่นคง
๔. ทำให้อยู่ยั่งยืนนาน

ผู้ส่งเสริม : PROMOTER

นักบริหาร ต้องแสดงบทบาท บังคับใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้ส่งเสริม” ดังต่อไปนี้

๑. เลื่อนขึ้น

๒. สนับสนุน
๓. ให้กำลังใจ
๔. คอยช่วยเหลือ

ผู้บำรุง : PATRONIZER

นักบริหาร ต้องแสดงบทบาท บังคับใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้บำรุง” ดังต่อไปนี้

๑. อุปการะ
๒. อุดหนุน
๓. รองรับ
๔. เลี้ยงดู

จากบทบาท อำนาจ และหน้าที่ทั้ง ๑๐ ลักษณะดังกล่าวมาแล้วนี้ จะเห็นว่าเป็น “นักบริหาร” ไม่ใช่เป็นได้ง่าย ๆ แบบที่เป็นกันอยู่ทุกวันนี้ โดยเฉพาะใน “ภาคราชการ” พออายุถึงรับราชการมานานก็จัดการแต่งตั้งกันเป็นผู้บริหารโดยไม่ได้มีการวัดผลงาน การแสดงบทบาท การใช้อำนาจ และการปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ เลย ส่วนในภาคเอกชนโดยเฉพาะธุรกิจเอกชนใครไม่แน่จริง ไม่ได้เป็นหรอก นักบริหาร

ดังนั้น บทบาท อำนาจและหน้าที่ทั้ง ๑๐ ลักษณะเหล่านี้ จักเป็นเครื่องชี้วัด (INDICATOR) ว่า **คุณเป็นนักบริหารจอมปลอม...หรือเป็นนักบริหารตัวจริงเสียงจริงกันแน่?** จงหมั่นทบทวน ตรวจสอบ ประเมินผล ทั้งตน ทั้งคน ทั้งงานและทั้งบ้านเมืองกันดูซิว่า..ผลงานการบริหารของคุณเป็นอย่าง สามารถบำบัดทุกข์(หานิโรคหะ) และบำรุงสุข(วุฒิปศหะ) เป็นทั้งนักรบ (ชัตติยะ) และนักรัก(ราชา) ในบุคคลคนเดียวได้หรือไม่ ? หากไม่ ! **จงอย่าริอ่านคิดการใหญ่เป็น “นักบริหาร” เลย ! สงสารแผ่นดินถิ่นเกิดบ้างเถอะ! บอบช้ำเกินพอแล้ว!**

ประเภทของนักบริหาร

นักบริหารหรือผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนา หรือว่าตามตำรารัฐศาสตร์เล่มใด และตามความเป็นจริงที่มีที่เป็นที่ เกิดขึ้น มีอยู่ ๓ ประเภทนี้เท่านั้น คือ

๑. อัตตาริปก Independent Leader
๒. โลกาธิปก Dependent Leader
๓. ธรรมาธิปก Interdependent Leader

อัตตาริปก : Independent Leader

อัตตาริปก คือ นักบริหารหรือผู้นำแบบอัตตาริปกโดยถือตนเป็นใหญ่ การบริหารงานหรือบ้านบริหารบ้านเมือง ขึ้นตรงต่อบุคคลเพียงคนเดียว ซึ่งเป็นผู้ครองอำนาจ และเป็นองค์อธิปัตย์สูงสุด คนอื่น ๆ เป็นเพียงผู้รับสนองงาน การตัดสินใจทำหรือไม่ทำอะไร อย่างไร อำนาจสิทธิขาดอยู่ที่คนเพียงคนเดียว ใครจะคัดค้านหรือฝ่าฝืนย่อมได้รับโทษทัณฑ์ หรือยอมกระทำการไม่ได้ นักบริหารหรือผู้นำแบบอัตตาริปก มักจะอยู่ในรูปแบบการปกครองแบบอภิชนาธิปไตย แบบเผด็จการและแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

โลกาธิปก : Dependent Leader

โลกาธิปก คือนักบริหารหรือผู้นำแบบโลกาธิปไตยถือหมู่คณะถือคนหมู่มากเป็นใหญ่ การบริหารงานหรือบริหารบ้านเมืองขึ้นตรงต่อคณะบุคคลหรือกลุ่มคน ซึ่งเป็นผู้ครองอำนาจ เป็นองค์อธิปัตย์สูงสุด การตัดสินใจทำหรือไม่ทำอะไรอย่างไร อำนาจสิทธิขาดอยู่ที่คณะบุคคลหรือกลุ่มคนหมู่มากนี้ ใครจะคัดค้านหรือฝ่าฝืนย่อมกระทำมิได้หรือกระทำได้ยาก หากคณะบุคคลหรือกลุ่มคนหมู่มากไม่เห็นด้วย หรือห้ามมิให้ปฏิบัติ นักบริหารหรือผู้นำแบบโลกาธิปก มักจะอยู่ในรูปแบบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และเสรีนิยมประชาธิปไตย

ธรรมาธิปก : Interdependent Leader

ธรรมาธิปก คือ นักบริหารคือผู้นำแบบธรรมาธิปไตยถือหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมเป็นใหญ่ การบริหารงานหรือบริหารบ้านเมือง ขึ้นตรงต่อหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมนั้นซึ่งเป็นหลักอำนาจ และเป็นองค์อธิปัตย์สูงสุด ทุกคนไม่ว่าจะคนเดียว คณะบุคคล หรือกลุ่มคนหมู่มาก จักต้องเคารพยึดมั่นปฏิบัติตามหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมนั้น ใครหรือกลุ่มคนหมู่มากใดจะคัดค้านหรือฝ่าฝืน ย่อมกระทำมิได้ หากขัดหรือไม่ถูกต้องกับหลักการ หลักวิชาและหลักธรรมนั้น

นักบริหารหรือผู้นำแบบธรรมาธิปก คือ นักบริหารหรือผู้นำ “แบบบูรณาการ” (Integrative Leader) มีได้ในการปกครองทุกแบบ ทั้งแบบอภิชนาธิปไตย แบบเผด็จการ แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย

บทที่ ๘ ตุลาการ ตามหลักพระพุทธศาสนา

การลงโทษ (Punishment) เป็นหลักการและวิธีการอย่างหนึ่งในการปกครองบ้านเมือง ถือว่าเป็น “อำนาจ” ประการหนึ่งในบรรดาอำนาจ ๓ อย่างของการปกครอง อันประกอบด้วย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ การลงโทษ คือ อำนาจตุลาการ โดยอาศัยกระบวนการทางกฎหมายและผู้ใช้อำนาจนี้ก็คือ ศาล

การลงโทษ เป็นเครื่องมือของการบริหารบ้านเมืองและเป็นเครื่องมือสุดท้าย (The last tool) ของการให้อำนาจในการปกครอง หากอำนาจที่หนึ่ง คือ นิติบัญญัติ และอำนาจที่สอง คือ การบริหารไม่ได้ผลหรือไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการจัดระเบียบคน จัดระเบียบงาน และจัดระเบียบบ้านเมือง

การบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องที่ต้องทำ แต่ผลลัพธ์ที่ได้จากการลงโทษนั้น ตามความเป็นจริงก็คือ มีทั้งผลดี และผลร้าย แก่ผู้ถูกลงโทษ ที่เรียกว่า “นักโทษ”

ดังนั้น ในการปกครองบ้านเมือง เรื่องที่น่าคิดใคร่ครวญอย่างยิ่ง ก็คือ “การลงโทษผู้กระทำความผิด” ยังเป็นอำนาจที่ต้องใช้ แต่จะใช้อำนาจนี้อย่างไร จึงจะได้ผลดีมากกว่าผลร้าย หรือได้ผลดีเพียงอย่างเดียว สิ่งที่ต้องคำนึงอย่างหนักก็คือ การบังคับใช้กฎหมายโดยผ่านกระบวนการทางกฎหมายต่างๆและโดยคณะบุคคลที่ใช้อำนาจนี้ ที่เรียกว่า “ตุลาการ” ทุกประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยของเราได้สูญเสียคน สูญเสียงาน สูญเสียงบประมาณ สูญเสียสถานที่ ฯลฯ อย่างมากมายมหาศาล ในการใช้อำนาจตุลาการ “ลงโทษผู้กระทำความผิด” เพราะหากคิดวิเคราะห์ให้ดีแล้วมันไม่ใช่ “คาตอบสุดท้าย” ของการบริหารบ้านเมือง และเป็นเรื่อง “แก้ปัญหาก็ปลายเหตุ” เท่านั้น!

นักบริหารที่ดียังมี “ตัวช่วย” อีกมากมาย ใช้ตัวช่วยอื่นก่อนเถอะ ก่อนที่จะกระทำการ “ปาณาติบาต” สิ่งประหารชีวิตมนุษย์สักคน ไม่ว่าจะประหารด้วย “ลูกปืน” หรือ “เข็มฉีดยา” ก็ตาม...! มันก็คือ...การฆ่าทั้งนั้น!

โทษและการต้องโทษ

ตามหลักพระพุทธศาสนา

คำว่า โทษ มาจากคำว่า โทสะ ในภาษาบาลี แปลว่า การประทุษร้าย เป็นทุสธาคู ธาคูแห่งการประทุษร้าย เพราะฉะนั้น โทสะ หรือ โทษ จึงจัดเป็นอกุศลธรรม และเป็นอกุศลในระดับอกุศลมูล คือ เป็นต้นกำเนิดเป็นรากเหง้าของความชั่วในบรรดาอกุศลมูล ๓ อย่าง ได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ

ลักษณะของโทษหรือของโทสะ มี ๑๐ อย่าง ดังนี้

- ๑.การประทุษร้าย (โทโส)
- ๒.ความดูร้าย (ฉันท)
- ๓.ความกระทบกระเทือนใจ(ปฏิโม)
- ๔.ความไม่พอใจ (อรติ)
- ๕.ความชิงชังรังเกียจ (เชคุจฉานีโย)
- ๖.ความมุ่งร้าย (พยาปาโท)
- ๗.ความอาฆาต (อาฆาโต)
- ๘.ความเดือดดาล (โกโร)
- ๙.ความเร้งร้อน (ปริฬาโท)

๑๐. ความหยาบกระด้าง (กักขโฬ)

หน้าที่ของโทษหรือของโทษะ มี ๓ อย่าง คือ

๑. การไฝ่หาความผิด
๒. การไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ดี
๓. การผลัดไสคนอื่น

สมุฏฐานหรือที่ตั้งที่เกิดของโทษหรือโทษะ

โทษหรือโทษะ จัดเป็น วิตกกมกิเลส คือ เป็นกิเลสอย่างหยาบ เพราะแสดงอาการล่วงละเมิดหรือล่วงเกินออกมาทางภายนอกต่อบุคคลอื่น จึงมีสมุฏฐาน ๖ ดังนี้

๑. ลาพังกาย
๒. ลาพังวจา
๓. กายกบใจ
๔. วาจากบใจ
๕. กายกบวจา
๖. กาย วจา กบใจ

ลาพังกาย คือ โทษที่เกิดขึ้นเพียงลำพังกายอย่างเดียว เช่น ยิงคนตายโดยไม่ได้เจตนา หือโดยประมาท

ลาพังวจา คือ โทษที่เกิดขึ้นเพียงลำพังวจาอย่างเดียว เช่น พลิ้งปากหรือเปลือปากดำ หรือกล่าวให้ร้ายคนอื่น โดยไม่มีเจตนาและไม่ได้ลงมือทำ

กายกบใจ คือ โทษที่เกิดขึ้นสองทางทั้งทางกายและทางใจ เช่น ยิงคนตายโดยเจตนา หรือ โดยไม่ได้ประมาท ก็คือตั้งใจยิงให้ตายนั้นแหละ

วาจากบใจ คือ โทษที่เกิดขึ้นสองทาง ทั้งทางวจาและทางใจ เช่น สั่งให้มือปืนไปยิงคนตาย โดยผู้สั่งไม่ได้ลงมือทำเอง ปัจจุบันนี้เป็นที่นิยมทำกันในวงการเจ้าพ่อและนักการเมือง

กายกบวจา คือ โทษที่เกิดขึ้นสองทาง ทั้งทางกายและทางวจา เช่น ยิงคนตายโดยไม่ได้เจตนา และโดยพลั้งปากพูดว่าจะยิง แต่ไม่มีเจตนาจะยิง อย่างในกรณีที่ว่าเมียทะเลกันแต่ดันเอาปืนมาชู้ด้วย

กาย วจา กบใจ คือ โทษที่เกิดขึ้นครบทั้งสองทาง ทั้งทางกาย ทางวจา และทางใจ เช่น ยิงคนตายโดยเจตนาตัวเองด้วย และสั่งให้มือปืนยิงด้วยลักษณะที่ทั้งผู้สั่ง และผู้รับสั่ง ช่วยกันยิงทั้งคู่ เข้าทำนอง “ซุ่มโจร” หรือ “ซุ่มมือปืน” ที่มีเจ้าพ่อบงการ ทั้งเจ้าพ่อ และลูกน้อง ช่วยกันประทุษร้ายฝ่ายที่ถือว่าเป็นศัตรูคู่แค้นของพวกเขาตน สมุฏฐานของโทษหรือของความผิด จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและต้องพิจารณาให้ดี ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายต่างต่อผู้กระทำความผิด

การต้องโทษ

โทษในพระวินัยบัญญัติ เรียกว่า “อาบัติ” สำหรับพระภิกษุการต้องอาบัติหรือการต้องโทษ พระวินัยบัญญัติได้กำหนดไว้ ๖ ลักษณะด้วยกัน คือ

๑. ต้องโทษด้วยความไม่ละอายและความไม่เกรงกลัวต่อโทษ (อลัชชิตา)
๒. ต้องโทษด้วยความไม่รู้ว่าเป็นโทษ (อญฺญาตฺตา)
๓. ต้องโทษด้วยความสงสัยว่าเป็นโทษแต่ซิ่นทาลงไป (กุกกฺจฺจปคตฺตตฺตา)
๔. ต้องโทษด้วยความสำคัญว่าควรทำในเรื่องที่ควรทำ (อกฺกปฺปิเยกฺกบฺปิยสฺสญฺญิตฺตา)
๕. ต้องโทษด้วยความสำคัญว่าไม่ควรทำในเรื่องที่ควรทำ (กบฺปิเยกฺกบฺปิยสฺสญฺญิตฺตา)

๖. ต้องโทษด้วยความหลงลืมสติหรือเป็นบ้า (สติสัมโมเสก)

กลุ่มโทษ

จากลักษณะของการต้องโทษทั้ง ๖ อย่างดังกล่าวนี้ ชี้ให้เห็นว่า สามารถจัดกลุ่มความผิดหรือกลุ่มโทษ ออกไปได้ ๓ กลุ่ม ตามหลักพระวินัยบัญญัติ ดังนี้

๑. โทษที่มีเจตนาและไม่มีเจตนา (สจิตตกะ และอจิตตกะ)

๒. โทษหนักและโทษเบา (ครุโทษ และลหุโทษ)

๓. โทษที่เป็นความชั่วและไม่เป็นความชั่ว (โลกวัชชะและปณณัตติวัชชะ)

ลักษณะการต้องโทษ และกลุ่มโทษ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งในการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ต้องโทษ หรือผู้กระทำความผิด จึงจำเป็นต้องวินิจฉัยให้ดี

การลงโทษ (Punishment)

การลงโทษ (Punishment) ตามหลักพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็น “ภัย” ต่อผู้ต้องโทษหรือต่อ “นักโทษ” ที่ถูกลงโทษนั้น เพราะการลงโทษเป็นเรื่องที่น่ากลัว น่ารังเกียจ น่าชิงชัง น่าขยะแขยง สำหรับนักโทษ พระพุทธศาสนาได้แบ่งมาตรการในการลงโทษที่เรียกว่า “ภัย” ไว้ ๔ มาตรการด้วยกัน ดังต่อไปนี้

๑. ลงโทษตัวเอง (อัตตานุวาทภัย)

๒. ลงโทษด้วยคนอื่น (ปานุวาทภัย)

๓. ลงโทษด้วยกฎหมาย (ราชาทัณฑภัย)

๔. ลงโทษด้วยกฎแห่งกรรม (ทุกคติภัย)

ลงโทษตัวเอง ได้แก่ การนิคคหกรรมตนเอง ผู้กระทำความผิดเกิดความละอายแก่ใจในการกระทำความผิด และเกิดความเกรงกลัวต่อผลของการกระทำความผิดด้วยตนเอง แบบที่พระพุทธภาษิตว่าตนเองเป็นโจทก์ฟ้องตนเอง (อัตตนา โจทยัตตมานัง) และถูกความดีของตนฟ้องร้อง (กุสเลน โจทิตโต) จึงลงโทษตัวเองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ตำหนิติเตียนตนเอง สำนึกผิดเกิดความเสียใจมากแต่ไม่ทำร้ายตนเอง กลับพยายามแก้ไขปรับปรุงตนเองด้วยการทำความดีหลีกเลี่ยงความชื่อนั้นๆ

ลงโทษด้วยคนอื่น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดบางคนไม่เกิดความละอายแก่ใจในการกระทำความผิด และไม่เกรงกลัวต่อผลของการกระทำความผิดด้วยตนเอง ต่อเมื่อถูกคนอื่นและสังคมประณาม (Social Social) ถูกคนอื่นตำหนิติเตียน หุบัติทำแล้วซึ่งเป็นการลงโทษ จึงค่อยมีความรู้สึกละอายและเกรงกลัว

ลงโทษด้วยกฎหมาย (legal Punishment) ได้แก่ ผู้กระทำความผิดบางคนไม่เกิดความละอายแก่ใจ และความเกรงกลัวในการกระทำความผิดด้วยตนเอง ทั้งไม่ได้เกรงกลัวจะถูกลงโทษจากคนอื่นและจากสังคม บุคคลเช่นนี้ก็ต้องถูกลงโทษด้วยราชทัณฑ์ คือ ด้วยกฎหมายบ้านเมือง เช่น ถูกตำรวจจับกุมถูกคุมขังไว้ในทัณฑสถาน เอนจำ สถานที่กักขัง และสถานที่กักกันเป็นไปตามความผิดชนิดนั้นๆ และเบาต่างกันไป

ลงโทษด้วยกฎแห่งกรรม ได้แก่ ผู้กระทำความผิดบางคนไม่ได้เกิดความละอายแก่ใจ และไม่เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ไม่เกรงกลัวต่อการถูกลงโทษด้วยคนอื่น และสังคม ทั้งไม่สะทกสะท้านต่อการถูกลงโทษด้วยกฎหมายบ้านเมือง บุคคลประเภทนี้ก็ต้องถูกลงโทษด้วยกฎแห่งกรรม คือ “ทุกคติภัย” ซึ่งเป็นกาลลงโทษที่ร้ายแรง และรุนแรงที่สุด! แต่ผู้กระทำความผิดมักไม่ตระหนักรู้ และมองไม่เห็น เพราะขาด “ปัญญาจักษุ”

ผู้กระทำความชั่วหรือความผิดบางคน ตนเองก็ลงโทษตนเอง ยังถูกคนอื่นลงโทษ ถูกกฎหมายลงโทษ และถูกกฎแห่งกรรมลงโทษอีกด้วย มิให้เห็นเป็นตัวอย่างมากมายในสังคมปัจจุบันความเป็นจริงแล้ว ทุกคติภัยเป็นการลงโทษที่ผู้กระทำ

ความผิดได้รับโทษทุกระยะตั้งแต่เขาเมกระทำความผิด ขณะกำลังกระทำความผิด และเมื่อได้กระทำความผิดแล้ว ตามหลัก พระพุทธศาสนาเรียกว่าได้รับโทษครบถ้วน ทั้ง ๓ กาล กล่าวคือ **ทุกขณะที่คิด** **ทุกความคิดที่กระทำ** และ**ทุกถ้อยคำที่พูด** พิสูจน์โทษได้ด้วยเจตนาในการกระทำความผิด ครบทั้ง ๓ วาระดังต่อไปนี้

๑. **บุพพเจตนา** ตั้งใจและเตรียมพร้อมที่จะกระทำความผิดก่อนลงมือทำจริง

๒. **บุญจนเจตนา** ตั้งใจกระทำความผิดเต็มที่ในขณะที่กำลังกระทำความผิด

๓. **อปราปรเจตนา** สะใจสนใจในการกระทำความผิดนั้นหลังจากได้กระทำความผิดแล้ว ไม่ว่าจะเวลาจะล่วงเลยมาแล้ว กี่วัน กี่เดือน ก็ปึกก็ตาม

ดังนั้น ในบรรดาการลงโทษ ๔ มาตรการที่เรียกว่า “ภัย” ดังกล่าวมานี้ มาตรการที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ผู้กระทำความผิด อาจหลีกเลี่ยงได้หรือหลบหนีได้แต่สำหรับมาตรการที่ ๔ คือการลงโทษด้วยกฎหมายแห่งกรรม คือ “**ทุกคดีภัย**” ผู้กระทำความผิด ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือหลบหนีได้เลย! สมดังพระพุทธภาษิตรับรองไว้ว่า

น อันตลิกเข น สมุทหมัชฌเม

น ปัพพตาน วิวร ปวิสส

น วิชชติ โส ชคติปปเทโส

ยตริฎฐโต มุจเจยย ปापกัมมา ฯ

แปลความเป็นบทกลอนได้ว่า

จะหลบไปในท้องฟ้าหาสมุทร หรือจะมุดเร้นไปในช่องเขา

จะหลีกหนี ณ ที่ใดไม่บรรเทา

ไม่พ้นเงากรรมชั่ว ของตัวเอง ฯ

ราชทัณฑ์

การถูกจับกุมคุมขัง (Imprisonment) เป็นการลงโทษ ซึ่งผู้กระทำความผิดหรือนักโทษทุกคน ไม่พึงปรารถนา และอยากจะพ้นโทษแน่นอน ไม่ว่าจะโดนลงโทษในมาตรการใดก็ตามใน ๔ มาตรการดังกล่าว ก็ถือว่า “**ถูกจับกุมคุมขัง**” เช่นเดียวกัน ต่างกันแต่จะถูกจับกุมคุมขังไว้ใน “**คุกไร้สภาพ**” หรือเรือนจำไม่รู้ว่าไม่มีกำแพงอย่างคุกในมาตรการที่ ๑ มาตรการที่ ๒ และ มาตรการที่ ๔ และถูกจับควบคุมคุมขังไว้ในคุกของกรมราชทัณฑ์ที่มีอยู่ทั่วประเทศจำนวน ๑๕๑ แห่งดังนี้

๑. เรือนจากความมั่นคงสูง ๓ แห่ง

๒. เรือนจากกลางประจำเขต ๙ แห่ง

๓. เรือนจากกลาง ๑๔ แห่ง

๔. เรือนจาจังหวัด ๗๗ แห่ง

๕. เรือนจาชั่วคราว ๒๖ แห่ง

๖. เรือนจาพิเศษ ๓ แห่ง

๗. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ ๖ แห่ง

๘. ทัณฑสถานวัยหนุ่ม ๔ แห่ง

๙. ทัณฑสถานเปิด ๖ แห่ง

๑๐. สถานกักขังกลาง ๒ แห่ง

๑๑. สถานกักกัน ๑ แห่ง

เขาทำเพื่อศักดิ์ศรีคนไทยทั้งชาติ เพื่อรักษาหน้าตำรวจไทย !?!

ความตายของเขาไม่ได้ทำให้คนอื่นตื่นจากภวังค์แม้แต่น้อย สถานการณ์ทุกอย่างยังอยู่ในสภาพเดิมๆไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงใดเลย กระทั่งเกิดเหตุการณ์ตึงเครียดขึ้นมาอีกที่เรือนจำกลางจังหวัดสิงห์บุรี นักโทษฝากขังจากเรือนจำกลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหัวใจในประท้วง สินค้าในเรือนจำมีราคาแพงและไม่มีคุณภาพ กำหนดใช้แรงงานผู้ต้องขังอย่างมรมนุษยธรรม ให้มีการเยี่ยมญาติตามปกติ สัปดาห์ละ ๔ วันและย้าย ผอ. แทบจะไม่แตกต่างกันแม้แต่น้อย เป็นข้อเรียกร้องที่ซ้ำซากเหมือนเดิม ในปัจจุบันนี้เรามีเรือนจำจำนวนกว่า ๑๕๑ แห่งโดยแยกเป็น เรือนจำความมั่นคงสูง ๓ แห่ง เรือนจำกลางประจำเขต ๙ แห่ง เรือนจำกลาง ๑๔ แห่ง เรือนจำจังหวัด ๗๗ แห่ง เอนจำชั่วคราว ๒๖ แห่ง เรือนจำพิเศษ ๓ แห่ง ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ ๖ แห่ง ทัณฑสถานวัยหนุ่ม ๔ แห่ง ทัณฑสถานเปิด ๖ แห่ง สถานกักขังกลาง ๒ แห่ง สถานกักกัน ๑ แห่ง มีสถิติผู้ต้องขังของไทยนับว่าสูงกว่าที่ผ่านมาโดยเฉพาะเมื่อย้อนไปพิจารณาเมื่อปี ๒๕๐๐ ซึ่งมีผู้ต้องขังอยู่เพียง ๑๙๖๐๒ คน จากนั้น ๔๐ ปี ยอดเพิ่มขึ้นสูงถึง ๑๐๓๒๐๒ คน สถิติของผู้ต้องขังได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเฉลี่ยปีละ ๓ หมื่นกว่า โดยยอดสิ้นเดือนมิถุนายน ๒๕๔๓ มียอดผู้ต้องขังถึง ๒๑๕๓๗๐ คน

การเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังอย่างรวดเร็วนี้ เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด ซึ่งในปัจจุบันได้เพิ่มเป็น ๖๓% สูงกว่าผู้ต้องขังประเภทอื่นๆขณะที่คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์มีเพียง ๒๐% และคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ๖% ทั้งนี้ไม่นับถึงผู้ต้องขังที่ต้องโทษในคดีอื่นๆ ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในจำนวนผู้ต้องขังที่ต้องโทษในคดีอื่นๆที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในจำนวนผู้ต้องขังคดียาเสพติดดังกล่าว เป็นผู้ต้องขังในคดียาเสพติดประเภทแอมเฟตามีนหรือยาบ้าถึง ๗๕% และเฮโรอีน ๒๒%ที่เหลือเป็นประเภทอื่นๆ เงินตรายังมีความเป็นใหญ่ในคุกมีแค่นี้ยาเสพติด - อาชีพ -อำนาจจะตามมา จากการสำรวจความจุปกติของเรือนจำโดยพิจารณาจากพื้นที่นอนของผู้ต้องขัง ๑.๒๐ เมตร ต่อคน โดยสำนักทัณฑวิทยา และพื้นที่ภายในกำแพงของเรือนจำ ทัณฑสถาน เทียบกับจำนวนผู้ต้องขังในปัจจุบันแล้ว พบว่ามีเรือนจำหลายแห่งที่กำลังประสบกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำมากเป็นพิเศษจากเรือนจำมากเป็นพิเศษจากเรือนจำยังจำกัดทำให้สภาพความแออัดสูงกว่าอื่นๆ เรือนจำหลายแห่งได้ริบบงบประมาณในการก่อสร้างขึ้นใหม่แทนเรือนจำเก่าที่มีสภาพทรุดโทรม เนื่องจากก่อสร้างมาเป็นเวลานาน เอนจำใหม่จะมีพื้นที่กว้างขวางขึ้นสะดวกสบายมากขึ้น นอกจากนี้บางแห่งมีการต่อเติม ขยายอาคารเรือนนอนหรือสร้างเรือนนอนเพิ่ม ผลก็คือ ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เนื่องจากไม่ได้รับเพิ่มขึ้น นักโทษคดีข่มขืนแล้วฆ่า อธิบายให้ฟังถึงชีวิตภายในคุกว่า นักโทษที่ติดยาเสพติดก็สามารถหาเสพติดได้จากนักโทษด้วยกัน วิธีการนำเข้าไปจำหน่ายในเรือนจำโดยการให้ญาตินำมาให้ ด้วยการชุกซ่อนปะปนมากับของเยี่ยมโดยเฉพาะวันพบญาติซึ่งอนุญาตให้นักโทษใกล้ชิดญาติมากเป็นพิเศษ นักโทษจะนำยาที่ห่อพลาสติกเป็นอย่างดีกลืนกินลงท้องแล้วไปถ่ายทอดในเรือนจำ เพื่อจำหน่ายในเรือนจำต่อไป การหาเสพติดเพื่อเสพในเรือนจำไม่ใช่สิ่งของที่หายาก หากนักโทษในแดนเดียวกันไม่มีก็สามารถหาจากนักโทษต่างแดนได้ โดยให้ผู้ช่วยผู้คุมที่เป็นนักโทษด้วยกัน ซึ่งมีสิทธิพิเศษเหนือนักโทษทั่วไปข้ามแดนไปซื้อให้โดยคนเสพต้องเสียค่าบริการต่างหากจากค่ายา ยืนยันได้ว่ามีผู้คุมนำยาเสพติดเข้าไปจำหน่ายในเรือนจำ โดยให้นักโทษเป็นผู้จำหน่ายให้ และต้องนำเงินส่งโดยไม่มีค่าจ้าง ผู้คุมจะให้การตอบแทนโดยยินยอมให้เป็นเด็กนาย ก็จะได้รับอำนาจบารมีอยู่ในคุกเป็นที่เกรงกลัวของนักโทษคนอื่น นักโทษคดีปล้นทรัพย์ บ่นด้วยเสียงท้อแท้ให้ฟังว่า มีการซ้อมอย่างโหดเหี้ยมทารุณ หากตายก็จะถูกจำหน่ายออกจากเรือนจำด้วยสาเหตุการตายจากโรคเอดส์ โดยการลงความเห็นจากแพทย์ของเรือนจำ การมาชั้นสูตรศพของตำรวจก็จะลงความเห็นไปตามที่แพทย์ระบุ หรือเรียกให้ง่ายให้สั้นก็คือ ไม่มีการชันสูตรนั่นเอง ที่สำคัญการฝึกอาชีพของนักโทษนั้นจะไม่มีโอกาสให้เลือกที่ชอบที่ถนัดขึ้นอยู่กับว่านักโทษคนนั้นไปอยู่แดนใด ก็จะฝึกไปตามที่แดนนั้นๆจัดให้เรียน หากจะแสดงความจำนงขอเปลี่ยนไปฝึกอาชีพตามที่นักโทษสนใจเรียนเพื่อออกจากเรือนจำไปแล้วจะได้ใช้ประกอบอาชีพสุจริตในภายหลัง จะต้องอาศัยเส้นสายผู้คุม หรือความเป็นคนโปรด หากไม่มีทั้งสองนี้ ก็ต้องอาศัยพระเจ้าเงินตราเท่านั้น มี

ของเท่านี้ก็ใหญ่ได้อยู่ได้ และทำตามอำเภอใจได้แล้ว นี่แหละ!ชีวิตที่ไม่ใช่ภาพยนตร์ของผู้ต้องขัง ให้ ๑๐ นักสิทธิมนุษยชนก็ช่วยไม่ได้

ระหว่างปี ๒๕๓๑-๒๕๔๒วิธีการลงโทษ

การอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ เป็นชุมชน เป็นสังคม เป็นประเทศชาติบ้านเมือง ย่อมมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน (Interaction) ทั้งในด้านบวก และด้านลบ ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ แต่สิ่งหนึ่งอันเป็น เป้าหมายร่วมกันของคนอยู่ร่วมกันทุกคนก็คือ “การอยู่อย่างผาสุก” (ผาสุกวิหาร) การที่จะอยู่อย่างผาสุกได้นั้น จำเป็นต้องมีการป้องกัน และปราบปรามความเสื่อม (หानินิคหะ) สร้างสรรค์ และรักษาความเจริญ (วุฒิปคคหะ)ไว้ให้ยั่งยืนยาวนานสืบไป ดังนั้น หากใครกระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษหนักหรือเบาตามควรแก่โทษนั้นๆด้วยวิธีการลงโทษตามพระพุทธรบัตถบัญญัติ ๗ วิธีดังต่อไปนี้

๑. ปวารณากรรม = การสารภาพความผิด
๒. ตัซซนียกรรม = การตานินิตีเตียน
๓. นียัสกรรม = การถอดยศลดสิทธิ
๔. ปัพพชนียกรรม = การขับไล่
๕. ปฏิสารณียกรรม = การขอโทษ
๖. อุกเขปนียกรรม = การคว่ำบาตร
๗. ปริวาสกรรม = การคุมขัง

ปวารณากรรม : การสารภาพความผิด

การอยู่ด้วยกันย่อมมีกระทบกระทั่งกระทบกระทั่งกันด้วยกายบ้าง ด้วยวาจาบ้าง และด้วยใจบ้าง จึงต้องการความรักสามัคคีรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน หากใครทำผิดก็ต้องบอกกันตักเตือนกันและสารภาพความผิดต่อกันและกัน เพื่อช่วยกันดูแลแก้ไข ทั้งผู้ใหญ่และเด็กต้องทำตัวเป็น “มิตรแท้” ของกันและกัน เปิดโอกาสให้ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ทุกคน

การสารภาพความผิด (ปวารณากรรม)

เป็นวิธีการลงโทษธรรมดาเหมือนไม่ใช่การลงโทษ พระพุทธองค์ทรงชาญฉลาดปราดเปรื่องมากที่ใช้วิธีการลงโทษแบบนี้ เพราะผู้กระทำความผิดจะไม่มีความรู้สึกว่า “ถูกลงโทษ” จากใครหรือกลุ่มบุคคลใดเลย แต่การสารภาพความผิดเป็นจิตสำนึกละอายใจและเกรงกลัวความผิดของผู้กระทำความผิดเอง และยินดีที่จะสารภาพความผิดของตนเองต่อบุคคลอื่น และต่อสังคม เพื่อให้รับทราบ และยินยอมพร้อมที่จะกลับตัวกลับใจไม่กระทำความผิดซ้ำอีก! ภาษาพระเรียกว่า “การแสดงอาบัติ” ถามว่า ในสังคมปัจจุบันหรือสังคมชาวบ้าน มีใครหน้าไหนบ้างที่กล้าหาญไปบอกใครต่อใครว่า ผมทำชั่ว ผมทำผิดอย่างนั้นอย่างนี้ เช่น “ผมข่มขืนเด็กครับ ผมลักทรัพย์เขาครับ โปรดรับทราบด้วยต่อไปนี้ผมจะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้วครับ” ส่วนมากหรือทั้งหมดล้วนแต่ปกปิดซ่อนเร้นไว้ ต่อให้มีพยานหลักฐานมัดแน่น ก็ไม่ยอมสารภาพ การปวารณากรรม หรือการสารภาพความผิด มีจุดมุ่งหมายอยู่ ๓ ประการคือ

๑. เพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (อัญญมัญญานูโลมตา) ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ ไม่ดูแลกัน ไม่ช่วยเหลือกัน ซึ่งกำลังเกิดขึ้นอย่างรุนแรงในสังคมไทยและสังคมโลก ที่ทุกคนต่างพากันประพฤติ มุควัตถ (มุคัพพตัง) คือ ทำตนเป็นคนไข้ ตาบอด หูหนวก ใจแคบ ไม่รู้ไม่ชี้ คนอื่นจะเป็นอย่างไรไม่สนใจ

๒. เพื่อไถ่ถอนความผิด (อาปัติติวุฏฐานตา) ไม่ใช่ตัวเองทำความผิดไว้ อะไร ที่ไหน เมื่อไร ก็พยายามปกปิดซุกซ่อน หมักหมมความผิดไว้ จนเกิดเป็นปัญหาเรื้อรัง แก้ไขยากกำจัดได้ยาก แม้เป็นความผิดเพียงนิดหน่อยทำบ่อยๆก็กลายเป็น ความผิดใหญ่โตได้ และก่อความเสียหายแบบสะสม ทั้งแก่ตน แก่คน แก่งาน และแก่บ้านเมือง

๓. เพื่อรักษาระเบียบวินัย (วินยปรุกขารตา) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม จำเป็นต้องมีกฎหมาย ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี กติกา มารยาทของการอยู่ร่วมกัน ทุกคนในสังคมนั้นต้องเคารพกฎหมายมีระเบียบวินัยเท่าเทียมกัน (สีลสามัญญตา) ไม่มีข้อยกเว้น ก็เพื่อความเรียบร้อยดีงามของหมู่คณะนั่นเอง

การปวารณากรรม จึงเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามความเสื่อม (ทานินิคคห) ของหมู่คณะ ซึ่งมีวิธีการทำตามพระพุทธรูปบัญญัติดังต่อไปนี้

๑. สาราภาพความผิดต่อสังคม (PUBLIC CLEARING)

วิธีการทำตามพระพุทธรูปบัญญัติสำหรับพระสงฆ์ ก็คือ กำหนดสถานที่ประชุมสงฆ์ ประกอบพิธีปวารณา สงฆ์ต้องมาประชุมพร้อมเพรียงกันจะขารูปใดไม่ได้ หากรูปใดมาไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม ต้องแจ้งมอบฉันทะให้รูปอื่นมาแทน เมื่อคบองค์สงฆ์พร้อมแล้ว (สังฆ์สสะ ปัตตกัลลัง) ก็เริ่มประกอบพิธีสาราภาพความผิด เพื่อให้ทุกรูปรู้ความผิดของกันและกันไม่มียกเว้นไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ (อาวุโส) หรือเด็ก (ภันเต)

๒. สาราภาพความผิดต่อบุคคล (PERSONAL CLEARING)

วิธีการทำตามพระพุทธรูปบัญญัติ ก็คือ หากที่ประชุมไม่ครบองค์สงฆ์สงฆ์ไม่พร้อมเพรียงกัน ก็ให้เข้าไปหาภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เป็นผู้ใหญ่อายุพรรษามากกว่า แล้วสาราภาพความผิด หรือหากไม่มีพระผู้ใหญ่มีแต่พระภิกษุอายุพรรษาเท่ากัน ก็ให้สาราภาพความผิดต่อกันและกัน

๓. สาราภาพความผิดต่อตนเอง (SELF CLEARING)

วิธีการทำตามพระพุทธรูปบัญญัติก็คือ หากสงฆ์ไม่ครบองค์ (ตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป) และบุคคลอื่นตั้งแต่ ๔ รูปลงมาไม่มี มีแต่ตนเองเพียงรูปเดียวก็ให้อธิษฐานจิต กำหนดว่าวันนี้เป็นวันปวารณา (วันสาราภาพความผิด) แล้วก็สาราภาพความผิดต่อตนเองนั้นแหละ วิธีการลงโทษด้วยการสาราภาพความผิด หรือ “ปวารณากรรม” ดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า เป็นทั้งวิธีการป้องกัน (สังวรธาน) และวิธีการปราบปราม (ปหานธาน) ความชั่วความเลวในเบื้องต้นเป็นปราการด่านแรกของกระบวนการควบคุมทางสังคม (Social Control) เพราะหากด่านแรกควบคุมไม่ได้แล้วความชั่วความเลวจะรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ อันจำเป็นต้องใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกัน

ประเทศเกาหลีใต้กระทำปวารณากรรม

การสาราภาพความผิดแบบปวารณากรรมตามพระพุทธรูปบัญญัติ จึงควรที่จะนำมาใช้ในการปกครองบ้านเมืองได้เช่นเดียวกัน และยังเห็นบางประเทศที่เจริญแล้วแล้วในเอเชีย คือ ประเทศเกาหลีใต้ ประธานาธิบดีของเขาออกมา “สาราภาพผิด” และ “ขอโทษ” ต่อประชาชนของเขา ยึดกรับสาราภาพว่าบริหารประเทศผิดพลาด! ที่น่าอนาใจ ก็คือ ประเทศไทย... ไม่มีสมัยใดเลยที่ นายกรัฐมนตรีเกิดจิตสำนึกรับผิดขอขมาใจออกมาสาราภาพความผิดและขอโทษต่อประชาชนชาวไทย ในการบริหารประเทศไทยผิดพลาด

ดัชนีนิยมธรรม : การตาทนิตีเตียน

ในบ้านเมือง และในสังคมทุกระดับมีบุคคลประเภทเลี้ยงยาก ดูแลยากอยากใหญ่ ไม่รู้จักพอ (ทุพภรตา ทุโปสตา มหิจฉตา อสันตญฐตา) มากมายมหาศาลเกินจะประมาณได้ บุคคลเหล่านี้ชอบก่อการทะเลาะวิวาทบาดหมางสร้างความวุ่นวายในสังคม (ภันชนาการกา กลหการกา วิวาทการกา ภัสสการกา สังฆ อภิกถการกา) ไม่รู้จักหยุดหย่อน เรื่องโน้น เรื่องนี้ เรื่องนี้อยู่เรื่อยๆ

บุคคลจําพวกนี้จะสร้างความวิตกกังวลแก่ตนเองและสังคม ๔ ประการคือ

๑. **ศีลวิบัติ** ทำลายระเบียบวินัย กฎหมาย และศีลธรรม
๒. **อาจารย์วิบัติ** ทำลายขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีที่ดีงาม
๓. **อาชีพวิบัติ** ทำลายอาชีพ ความเป็นอยู่ที่ดี
๔. **ทิววิบัติ** ทำลายความคิดเห็นที่ถูกต้อง

วิธีการลงโทษบุคคลจําพวกนี้ ตามพระพุทธบัญญัติ ก็คือ **ตัชชเนยยกรรม** ได้แก่ การดำเนินคดีประจานความผิดแก่สาธารณชน เป็นการข่มขู่คาดโทษไว้ไม่ให้ทำอีก

นียัสนกรรม : การถอดยศลตลสิทธิ

บุคคลบางคนหรือบางจําพวกชอบแสดงตนเป็นอันธพาลเกรประพฤตินอกนอกกลุ่มนอกทางที่สมควร ก่อการร้ายเสียหายมากมาย ซ่องสุมสมคบคิดกันเป็นกลุ่มเป็นพวกก่อความเดือดร้อนต่างๆ ในบ้านเมือง โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มียศกรมตำแหน่ง เช่น ข้าราชการ ชอบประพฤตินอกกฎเกณฑ์ จริตผิดระเบียบวินัย ใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางมิชอบ วิธีการลงโทษบุคคลเหล่านี้ก็คือ **“นียัสนกรรม”** ได้แก่การถอดยศ และลตลสิทธิอันควรมรรควรรได้ เช่น ลตลตำแหน่ง หรือไม่แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใดๆหรือปลดจากตำแหน่ง และลตลเงินเดือนหรือดเบี้ยวบำนาญ **ปัพพชเนยยกรรม** : การขับไล่บุคคลบางคนและบางกลุ่ม เป็นบุคคลประเภทไร้ร่างกาย (อัสซี) ชอบทำเรื่องหยาบซ้าลามกอนาจารต่างๆทั้งทางกายและทางวาจา ล้วนแล้วแต่ไม่ดีไม่งามต่อหมู่คณะ แม้จะไม่ใช้ความผิดความชั่วร้ายแรง แต่อาจสร้างความเสียหายต่อหมู่คณะได้ ชื่นให้อยู่อาศัยด้วยกันต่อไป ก็รังแต่จะเกิดความอับอายขายหน้า เดือดร้อนวุ่นวายไม่รู้จบ เช่น ดิ่มน้ำเมา เจ้าชู้ เกียจคร้าน ทำงานชอบเตร็ดเตร่เที่ยวเล่น เป็นคนไม่เอาไหน ชอบซอกแซกชุกชอนทำตนน่าเบื่อหน่ายไร้ร่างกายในเรื่องต่างๆ วิธีการลงโทษบุคคลประเภทนี้ ก็คือ **“ปัพพชเนยยกรรม”** ขับไล่ไสส่งออกไปจากหมู่คณะ ไม่ให้อยู่อาศัยด้วย จะไปไหนก็ไป ไม่มีใครเอา มีแต่คนชิงชังรังเกียจ

ปฏิสนนียกรรม : การขอโทษ

บุคคลบางคนบางกลุ่มในสังคม เป็นคนประเภทขี้อิจฉาริษยาในลาภ ยศ สรรเสริญ สุขของผู้อื่น จึงกล่าวนินทาว่าร้ายลบลู่ล่อว้างเกินต่างๆนานาโดยไม่มีมูลความจริง หรือแม้เป็นความจริง ก็ชอบนำมาพูดกระแทกแตกตั้นให้เจ็บช้ำน้ำใจ ประกอบวจีทุจริตต่อคนอื่นเป็นประจำ วิธีการลงโทษบุคคลประเภทนี้ ก็คือ **“ปฏิสนนียกรรม”** ได้แก่ให้ไปขอขมาหรือขอโทษต่อบุคคลที่ตนลบลู่ล่อว้างเกินนั้น และให้ประพฤติดอ่อนน้อมถ่อมตนต่อบุคคลนั้น ไม่แสดงอาการกระด้างดื้อถือดีอีก กล่าวคือ **“สานีภมิต”** นั่นเอง

อุกเขปนียกรรม : การคว่ำบาตร

บุคคลบางคนบางกลุ่มทำความชั่วความเลวแล้วปกปิดไว้ ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น นิ่งเฉยอยู่ ไม่รู้หนาวร้อน เพราะการกระทำนั้น ถึงแม้จะรู้จะเห็นและถูกคนอื่นเขาตำหนิติเตียน ก็ไม่สนใจที่จะกลับตัว ลด ละ เลิก ความชั่วความเลวนั้นๆ วิธีการลงโทษบุคคลประเภทนี้ ก็คือ **“อุกเขปนียกรรม”** ได้แก่ **“คว่ำบาตร”** หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **“ลงพรหมทัณฑ์”** กล่าวคือ เลิกคบหาสมาคมเลิกสังสรรค์เสวนาด้วย เลิกช่วยเหลือ เลิกดูแล เลิกเอื้อเฟื้อเจือจุน เลิกเอาใจใส่ไม่แสดงพรหมวิหารธรรมต่อบุคคลประเภทนี้ พระพุทธองค์ทรงถือว่า การคว่ำบาตร หรือการลงพรหมทัณฑ์ นี้ เป็นการ **“ฆ่าทางสังคม”** (Social Suicide) ที่ร้ายแรงที่สุด

ปริวาสกรรม : การคุมขัง

บุคคลบางคนบางกลุ่มได้กระทำความผิดอย่างร้ายแรงเป็นครุโทษมีโทษหนัก ก่อความเสียหายอย่างร้ายแรงและรุนแรงต่อสังคม (โลกวัชชะ) เป็นอาญาแผ่นดิน เป็นอาชญากร แม้จะถูกลงโทษด้วยวิธีการต่างๆทั้ง ๖ วิธีการดังกล่าวมาแล้ว

คือ ให้สารภาพความผิด ตำนานตีเตียน ถอดยศลดสิทธิขับไล่ ให้ออโทษ และคว่ำบาตร ทุกอย่างก็แล้ว ยังไม่รู้เข็ดขยาด
หวาดกลัวไม่รู้สึกระดุ้งสะเทือน

วิธีการลงโทษบุคคลประเภทนี้ ก็คือ “ปริวาสกรรม” ได้แก่วิธีการลงโทษต่อไปนี้

๑. กักบริเวณ คุมขังไว้ในบริเวณนั้น ไม่ให้ไปไหน
๒. กำหนดเวลาคุมขังตามโทษานุโทษนั้นว่า ต้องถูกคุมขังไว้นานเพียงใด โดยนับตั้งแต่วันที่ได้กระทำความผิดแต่
ปกปิดไว้ (ไม่ได้นับตั้งแต่วันที่ตัดสินว่าผิดเหมือนกฎหมายทางโลก)
๓. ให้ปฏิบัติธรรมฝึกฝนอบรมตนเองอย่างเคร่งครัด เข้มข้น สำรวม กาย วาจา ใจ
๔. ให้บอกประจานความผิดของตนเองต่อสาธารณะหรือประกาศความผิดของตนต่อสังคม ทุกวันปวารณา คือ “วัน
สารภาพความผิด”
๕. ในขณะที่ถูกคุมขังอยู่หากมีใครเดินผ่านมาในสถานที่ถูกกักบริเวณก็ต้องประจานความผิดของตนต่อผู้นั้น เช่น
บอกประจานว่า “**ผมต้องโทษคดียาเสพติดครับ**” ตลอดระยะเวลาที่ถูกคุมขัง
๖. เมื่อพ้นโทษแล้ว ออกจากปริวาสกรรมแล้วหากไปกระทำความผิดเดิมซ้ำอีก ต้องกลับเข้าปริวาสกรรมอีก นั่นคือ
กลับเข้าคุกอีกเหมือนเดิม
๗. ในขณะที่อยู่ปริวาสกรรม หรือถูกคุมขัง จะถูกตัดสิทธิและหน้าที่ทุกอย่างที่คนธรรมดาทั่วไปควรได้ควรมี เช่น ได้
กินอาหารเลวๆที่อยู่อาศัยเลวๆห้ามมิให้แสดงอำนาจบาตรใหญ่ เป็นต้น

๘. เมื่อพ้นโทษแล้ว จะมีการประกอบพิธี “**ต้อนรับ**” เข้าหมู่คณะประกาศความบริสุทธิ์ เป็นคนปกติเหมือนเดิม
กรณีศึกษาวิธีการลงโทษ (Casestudy on Punishment)

๑. วิธีการลงโทษตามพระพุทธบัญญัติ ทั้ง ๗ วิธีการดังกล่าวมาแล้วนี้เป็นที่นาศึกษาอย่างยิ่งว่า ไม่มีการลงโทษใด
เลยที่ลงโทษด้วยการ “**ประหารชีวิต**” ของผู้กระทำความผิด วิธีการลงโทษที่
ร้ายแรงและหนักที่สุดใน ๗ วิธีนี้ ก็คือ “**ปริวาสกรรม**” เพียงเท่านั้น และพระพุทธองค์ก็ไม่เคยทรงสรรเสริญการฆ่าเลยด้วย
๒. นาศึกษาวិเคราะห์ต่อไปว่า การประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดออกฉกรรจ์ ตามบทบัญญัติของ
กฎหมายบ้านเมือง ในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ถือว่าเป็นการประกอบอกุศลกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายสมควรหรือไม่ที่
มนุษย์ควรปฏิบัติต่อมนุษย์แบบนี้ และยังอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ ใครจะละเมิด
มิได้ด้วย ไขหรือไม่?
๓. ในทางพระพุทธศาสนา มรข้อความหนึ่งว่า “**กัมมสริกขโก วิปาโก**” แปลว่าได้รับผลกรรมที่สาสมกับความผิดที่
ได้กระทำแล้วหมายความว่าความถึงแก่ไหนนักโทษที่ฆ่าคนตายเป็นฆาตกรควรถูกประหารชีวิตให้ตายตกไปตามกันด้วยหรือไม่ จึงจะ
สาสมกับความผิด?
๔. หากไม่ประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาดแล้ว จะใช้วิธีการลงโทษแบบใดหรือหยุดเพียงแค่ว่า “**จากคุกตลอดชีวิต**” ก็
พอแล้ว ซึ่งมันก็เจ็บปวดทรมานยิ่งกว่าการตายเสียอีก ถือว่าเป็นการตายก็ได้ เพราะเสมือนตายไปจากโลกนี้อยู่แล้วเหมือนอยู่ใน
นรกซึ่งเป็นดินแดนทุกขภูมิ และถือว่าเป็น “**ปรโลก**” ได้เหมือนกัน
๕. หากจะใช้วิธีการลงโทษแบบ “**ปริวาสกรรม**” คือจับกุม คุมขัง ไว้ในเรือนจำ เพื่อดำเนินการอบรมฝึกฝนฟื้นฟู
ชีวิตของนักโทษ ที่ผ่านมานับได้ผลหรือไม่? กษัตริย์ท่านน่าจะมีคำตอบเต็มหัวใจอยู่แล้วว่า “**ไม่ได้ผล หรือได้ผลน้อย**”
เพราะเหตุไร? (กลับไปอ่านสื่อบทสัมภาษณ์ ๑ เดลินิวส์ เป็นคำตอบสุดท้าย)

ข้อเสนอแนะ ก็คือ เห็นควรนำกรณีศึกษาวิธีการลงโทษทั้ง ๗ วิธี ตามพระพุทธบัญญัติไปบังคับใช้ให้เกิดผลอย่างจริงจังเกิด! แล้วจะเกิด “ผาสุกวิหาร” การอยู่อย่างผาสุกไปทั่วบ้านเมืองอย่างแน่นอน!

วิธีพิจารณาโทษ

วิธีพิจารณาโทษหรือพิจารณาความผิด ตามพระวินัยบัญญัติ เรียกว่า “**อธิกรณสมณะ**” คือการระงับอธิกรณ์ หรือ “**การปิดคดีความ**” ตามภาษากฎหมายนั่นเอง พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ ๗ วิธีด้วยกัน ดังต่อไปนี้

๑. สัมมาขาวินัย คือ วิธีพิจารณาระงับต่อหน้า ได้แก่ ต่อหน้าสงฆ์หรือต่อหน้าคณะผู้พิจารณา (สัมสัมมุขตา) ต่อหน้าบุคคล คือผู้กระทำความผิดและผู้ฟ้อง ภาษากฎหมาย คือ ต่อหน้าจำเลยหรือผู้ต้องหา และต่อหน้าโจทก์พร้อมทั้งพยาน (บุคคลสัมมุขตา) ต่อหน้าธรรม คือ พิจารณาด้วยความยุติธรรมไม่มีอคติใดๆ (สัมมสัมมุขตา) และต่อหน้าวินัย คือพิจารณาไปตามตัวบทกฎหมาย (วินัยสัมมุขตา)

๒. เภยยุยลิกา คือ วิธีพิจารณาระงับด้วยเสียงข้างมาก ในกรณีที่ความผิดนั้นต้องอาศัยการตีความและคณะผู้พิจารณาอาจจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันได้ ความคิดเห็นใดได้รับคะแนนเสียงมากกว่า ก็เป็นฝ่ายชนะ เช่นกรณีการเลือกตั้ง การพิจารณาการลี้ภัยหรือปกปิดหุ้นของนักการเมือง เรียกตามภาษาการเมืองว่า **Majority vote** นั่นเอง แต่ต้องเป็นธรรม และเที่ยงธรรมไม่ใช่อาศัยพวกมากลากไป และต้องไร้อคติ คือ ไม่ลำเอียงเพราะรัก เพราะชัง เพราะกลัว เพราะไม่รู้

๓. ตัสสปापियลิกา คือ วิธีการพิจารณาระงับด้วยการลงโทษในกรณีที่มีความผิดชัดเจน หลักฐานและพยานครบถ้วน แม้จำเลยจะปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา หรือกลับคำให้การจากการสารภาพในตอนแรกและมาปฏิเสธตอนหลังก็ตาม อย่างนี้คณะพิจารณาต้องตัดสินลงโทษทันที

๔. ปกฏัญญาตกรณะ คือ วิธีพิจารณาระงับด้วยการรับสารภาพความผิดของจำเลย ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดชนิดใดก็สารภาพไปตามนั้น แต่ต้องไม่สารภาพผิดจากความผิดที่ได้กระทำ เช่น ชำคนตาย แต่สารภาพว่า ไม่ได้ฆ่าเพียงแค่อ้างทรัพย์เท่านั้น หรือสารภาพจากโทษเบาเป็นโทษหนัก เช่น แคปล้นทรัพย์ไม่ได้ฆ่า แต่สารภาพว่าได้ฆ่า การรับสารภาพของจำเลยเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาโทษ อาจจะได้รับลดโทษหรือเพิ่มโทษก็ได้ หากสารภาพผิดหรือให้การเป็นเท็จ

๕. สติวินัย คือวิธีพิจารณาระงับด้วยการรับรองว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกฟ้อง

๖. อมูหวินัย คือ วิธีพิจารณาระงับด้วยการยกเว้นว่าเป็นบ้า ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องได้กระทำความผิดขณะที่เป็นบ้า มีสติเลอะเลือนแต่ต้องระวังก็คือผู้กระทำความผิดกลายเป็นบ้าในขณะที่ทำความผิด หากยกเว้นให้ ก็ถือว่าพิจารณาไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม

๗. ตินวัตถธากวินัย คือ วิธีพิจารณาระงับด้วยการยอมความให้เลิกแล้วต่อกัน ในกรณีที่เมื่อพิจารณาความผิดแล้วเห็นว่า จะเกิดการทะเลาะวิวาทขาดความรักสามัคคีแตกแยกกันในหมู่คณะ ไม่เป็นผลดีต่อส่วนร่วมหรือต่อคู่กรณีก็ให้ออมความเลิกแล้วต่อกันและกันเหมือนกลบไว้ด้วยหญ้า

วิธีพิจารณาโทษทั้ง ๗ วิธีนี้ ต้องจะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความผิดตามโทษานุโทษนั้นๆ ไป ความผิดบางอย่างอาจใช้เพียง ๑ วิธี หรือ ๒ วิธี หากจำเป็นที่สุดก็ใช้เพียง ๔ วิธีเท่านั้น แต่มีวิธีพิจารณาอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้เลยในการพิจารณาคดีทุกคดี นั่นก็คือ **สัมมาขาวินัย**

ประเภทของความผิด

ความผิดหรือคดีความ ตามพระพุทธบัญญัติมี ๔ ประเภท ดังนี้

๑. **วิวาทาธิกรณ์** คือ ความผิดที่เกิดจากการโต้เถียงทะเลาะกันและกันด้วยความคิดเห็นที่ขัดแย้ง แบบว่าอยู่คนละฝ่าย เช่น ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้านความผิดประเภทนี้ใช้วิธีพิจารณาระงับเพียง ๒ วิธี คือ สัมมุขาวินัย กับ เภยกุยสิกขา

๒. **อนุวาทาธิกรณ์** คือความผิดที่เกิดจากการกล่าวลบลู่ดูหมิ่น การนินทาว่าร้าย การด่าว่าหยาบคายเรื่องศีลวิบัติ อาจารย์วิบัติ ทิฐวิบัติ และอาชีวิวิบัติ ความผิดประเภทนี้ใช้วิธีพิจารณาระงับ ๔ วิธี คือ สัมมุขาวินัยจ สติวินัย อมุหวินัย และ ตัสสปापियสิกา

๓. **อาปตตธาธิกรณ์** คือ ความผิดที่เกิดจากการกระทำความผิดตามที่ถูกฟ้อง และผู้กระทำความผิดยอมรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดจริง ความผิดประเภทนี้ใช้วิธีพิจารณาระงับ ๓ วิธี สัมมุขาวินัย ปฎิญาตราภระณะ และ ตินวัตถการกวินัย

๔. **กัจจาธิกรณ์** คือ ความผิดที่เกิดจากการทำงานเพื่อส่วนรวม เพื่อสังคม เพื่อประเทศชาติบ้านเมือง ไม่ใช่ทำงานส่วนตัว หากเกิดความผิดพลาดขึ้นส่วนร่วม คือ คนทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบไม่ใช่ยกเสนอให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งรับผิดชอบ แบบว่า “**พระเอกขี่ม้าขาว**” หรือ “**ข้าพเจ้ารับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว**” อย่างที่พรรคการเมืองและนักการเมืองไทยชอบปฏิบัติกัน ความผิดประเภทนี้ใช้วิธีการพิจารณาระงับตัดสินใจเพียงวิธีเดียว คือ สัมมุขาวินัย เท่านั้น

ตุลาการ

ตุลาการ หมายถึง กระบวนการยุติธรรม อันประกอบด้วยบุคคล หรือ คณะบุคคลผู้ดำเนินการพิจารณา พิพากษา วินิจฉัยชี้ขาดระงับยับยั้งคดีความต่างๆให้เป็นไปตามนิติบัญญัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรมของบ้านเมืองดุจ “**ตราซัง**” คอยซังดวงความผิดและความถูก ความชั่วและความดี ด้วยความบริสุทธิ์โป่งใสใฝ่ความลำเอียงใดๆ

คณะบุคคลในกระบวนการตุลาการ ประกอบด้วย ประธานหรือหัวหน้า ศาล ผู้พิพากษา คณะลูกขุน อัยการ ตำรวจ ทนายความ โจทก์ จำเลย และ พยาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตุลาการ เช่น ศาลสถิตยุติธรรมต่างๆ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ศาลทหาร คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน(ปปง.) คณะกรรมการกฤษฎีกาและรัฐสภา

หน้าที่ของตุลาการ

ตามหลักพระพุทธศาสนา หน้าที่ของตุลาการ มี ๔ อย่าง คือ

๑. **ทำคนให้เป็นคนผิด (คดีอาญา)**
๒. **ทำคนถูกให้เป็นคนถูก (คดีอาญา)**
๓. **ทำเจ้าของให้เป็นเจ้าของ (คดีแพ่ง)**
๔. **ทำผู้มิใช่เจ้าของมิให้เป็นเจ้าของ (คดีแพ่ง)**

หากตุลาการปฏิบัติผิดพลาดไปจากอำนาจหน้าที่ ๔ อย่างนี้ ย่อมไม่ใช่ตุลาการ “**ผู้ทรงความยุติธรรม**” ที่แท้จริง! แต่เป็นตุลาโกง! ตุลาการจอมปลอม!

คุณสมบัติของตุลาการ

ตุลาการต้องเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ๑๐ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม (สีลวา)
๒. เคารพสำรวมระวางในหลักกฎหมาย (ปาติโมกสังวรสังวุโต)

๓. มีความประพฤติงดงาม (อาจารย์โคจรสัมปันโน) ๔. ไม่ประมาทเห็นภัยในโทษแม้เล็กน้อย (อณุมัตเตสฺ วัชเชสุภยทัส
สาวี)

๕. หมั่นศึกษาด้วยตัวบทกฎหมายสม่ำเสมอ (สิกขติ สิกขาปเทสุ)

๖. มีความรอบรู้มาก รู้แจ้งแทงตลอด เชี่ยวชาญชำนาญในกฎหมายและคดีความต่างๆ (พหุสสุโต)

๗. แม่นยำในหลักกฎหมายไม่ผิดเพี้ยน (วินเย สฺฐิต โหติ อสฺทิวโร)

๘. ฉลาดสามารถชี้แจงให้เกิดความเข้าใจ เกิดความเชื่อมโยงในศรัทธาต่อคู่ความทั้งสองฝ่าย (ปฏิพล โหติ อุโภ อตถ
ปัจจัตถิกะ สัญญาเปตฺ... ปสาเทติ)

๙. ฉลาดรู้จักคดีความ เหตุเกิด วิเคราะห์ (อิกรณํ ชานาติ อิกรณสมุทฺยา)

๑๐. รู้หลักการสังเคราะห์ รู้หลักการวิเคราะห์ตัวบทกฎหมาย ฉลาดรู้ว่าอะไรเป็นไปได้ อะไรเป็นไปไม่ได้ (กุสโล โนติ
ฐานาฐานํ ชานาติ)

คุณธรรมของตุลาการ

ตุลาการต้องเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม และความเที่ยงธรรม ไร้ความลำเอียง อดติ ๔ ประการดังต่อไปนี้

๑. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะความรักใคร่ชอบพอ
๒. โทสาคติ ลำเอียงเพราะความชิงชังรังเกียจ
๓. ภยาคติ ลำเอียงเพราะความกลัวเกรง
๔. โมหาคติ ลำเอียงเพราะความไม่รู้และหลงลืม

ตุลาการที่ดี ต้องไม่กระทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีต่างๆ เพื่อมุ่งหวังอามิสสินจ้างรางวัลใดๆ และเพื่อใครๆ
ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อตัวเอง
๒. เพื่อญาติมิตร
๓. เพื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
๔. เพื่อทรัพย์สินสมบัติ
๕. เพื่อความเป็นใหญ่ในอำนาจยศศักดิ์ใดๆ

ตุลาการที่ดี ต้องเป็นผู้ตั้งมั่นในหลักพิพากษาที่ถูกต้องเที่ยงธรรม สมดังพระพุทธภาษิตว่า...

น เตน โหติ ธีรมัญญู โย เยน ตถ สหสา นเย

โย จ อตถ อนัตถัญจ อุโภ นิจเฉยเย ปณฺทิตฺวา

กล่าวคือ ตั้งมั่นอยู่ในหลักการดังต่อไปนี้

๑. ตั้งมั่นอยู่ในความถูกต้อง
๒. ไม่รีบร้อนตัดสินคดีความใดๆ
๓. เป็นผู้ฉลาดในสองด้าน ทั้งความถูกและความผิด
๔. ตัดสินด้วยความรอบคอบรัดกุม

ตุลาการที่ดี ต้องเป็นผู้ฉลาดสามารถพิพากษาอรรถคดีต่างๆ อย่างเที่ยงธรรม ตามคุณลักษณะต่อไปนี้

๑. ไม่รีบร้อนตัดสินผู้อื่น

๒. ตัดสินโดยธรรมตามความผิดถูก
๓. ตัดสินด้วยความเหมาะสม
๔. รักษาความถูกต้อง
๕. มีปัญญารอบรู้
๖. เป็นผู้หนักแน่นมั่นคง ดุจแผ่นดิน ไม่หวั่นไหว เพราะอคติใดๆ

สรุปวิเคราะห์

ตุลาการตามหลักพระพุทธศาสนา แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของพระมหาบุรุษอย่างพระพุทธองค์ที่ทรงบัญญัติพระธรรมวินัยไว้ถี่ถ้วนละเอียดรอบคอบ โดยไม่มีช่องว่างรอยโหว่ใดๆ ในการปกครองสังคมสงฆ์ โดยเฉพาะในส่วนของพระวินัยบัญญัติ แม้แต่นิติบัญญัติในสมัยปัจจุบันยังก้าวไม่ทัน และยังไม่ถึง เสี้ยวหนึ่งของพระพุทธบัญญัติได้เลย **ตุลาการ** คืออำนาจของกฎหมายบ้านเมือง อันจัดอยู่ในประเภทของภัยประการหนึ่ง ได้แก่ **“ราชทัณฑ์ภัย”** เป็นภัยที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นภัยที่ประชาชนพลเมืองทุกคนต้องประสบพบภัยนี้ หากเขากระทำความผิด เขาย่อมสะดุ้งกลัวต่อภัยนี้แน่นอน ถ้ามองว่า เมื่อไหร่สังคมไทยจึงจักเป็น **“สังคมแห่งการให้อภัย”** เป็นสังคมที่ไร้การเบียดเบียนกดขี่ ช่มแหม่งกันและกัน (Society of non – violence) ไม่ว่า การเบียดเบียนกดขี่ช่มแหม่งนั้นจะถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมายก็ตาม! ตอบว่า เมื่อสังคมไทย **“ครองแผ่นดินโดยธรรม”** แล้วนั่นแหละ สังคมไทยจึงจักเป็นสังคมแห่งการให้อภัย ไม่มีการเบียดเบียนกดขี่ช่มแหม่งด้วยอำนาจรัฐหรืออำนาจเถื่อนใดๆ ให้กลัวกันอีก

เมื่อไม่มีอะไร หรือใครให้กลัว เราจะได้หันมาดูแลตัวเราเองอย่างเต็มที่เพราะไม่มีใครอีกแล้วที่น่ากลัวมากไปกว่าตัวเราเอง!

คนเดียวที่ถูกกลัว ก็คือตัวของกูเอง
คนเดียวที่ถูกเกรง ตัวกูเองมิใช่ใคร
วันใดที่กูรู้ ว่าตัวกูนั้นคือภัย
วันนั้นกูจะไป ให้ไกลไกลจากตัวกู

พระพุทธศาสนา : อริยมรรคของประชาธิปไตย

BUDDHISM : THE NOBLE WAY OF DEMOCRACY

นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นอันสรุปได้ว่า พระพุทธศาสนากับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้สร้างคุณูปการเกื้อกูลช่วยเหลือกันมาโดยตลอด และจะแยก ออกจากกันไม่ได้ในการปกครองบ้านเมืองทั้งโดยรูปธรรมและโดยนามธรรม

โดยรูปธรรม ก็คือ ในฐานะที่พระศาสนาเป็นสถาบันสูงสุด สถาบันหนึ่งในสามของสถาบันสูงสุดของชาติย่อมเป็นดุจเสาเอก เสาหนึ่งของแผ่นดินที่ช่วยพยุงค้ำจุนบ้านเมืองเอาไว้ไม่ให้ล้มพังทลายลง

โดยนามธรรม ก็คือ พระศาสนาเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชาชนพลเมือง ซึ่งเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ได้รับมา จากพระอรหันต์ ไม่ใช่มาจากบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดจะเป็นนักการเมืองหรือพรรคการเมือง และใครอื่นจะแสดงอาการบ่งอาจตัดขาด พระศาสนาออกไปจากการเมืองการปกครองได้เลย!

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง... **พระพุทธศาสนา!**

และถ้าหากมีบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการอันโง่เขลาเบาปัญญาเป็นมิฉฉาธิฐิตี ตัดขาดพระพุทธศาสนาออกไปจาก การเมืองการปกครองของไทย เช่นที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วละก็ บุคคลนั้นหรือกลุ่มบุคคลนั้น เห็นจักต้องถูกจับมาเข้าเครื่อง พิสูจน์ DNA ตรวจสอบสายพันธุ์ GENOME ว่ามีสายพันธุ์เลือดไทยแท้หรือไม่?!

ความหายนะของประเทศที่ผ่านมา ใครจะบังอาจกล่าวคำปิสุมวาทส่อเสียดพระพุทธศาสนาไม่ได้หรือกว่า **“เป็นสถาบันที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) แก่ประเทศชาติ”** เพราะอะไร เพราะอะไร ในประเทศไทยของเรา มีคนทุพพลภาพ อยู่ ๓ คน คือ คนจน คนเจ็บ และคนโง่ คนเหล่านี้เกิดมาในพระพุทธศาสนา **“ประดุจปลาเกิดในน้ำ”** แต่ไม่เห็นพระพุทธศาสนา ประดุจปลา ไม่เห็นน้ำ ฉะนั้น

เองที่จะกล่าวต่อไปนี่ อาจจะมีใครบางคนหรือหลายคนหัวเราะเยาะหยัน หากจะประกาศยืนยันว่า **“พระพุทธศาสนา คือ อริยมรรคของประชาธิปไตย”** ไม่ได้บอกว่า พระพุทธศาสนา คือหรือเป็นประชาธิปไตยเพราะว่าอย่างไรก็ไม่ใช่และไม่ได้ เปรียบเทียบว่า พระพุทธศาสนาเหมือนกับประชาธิปไตย เพราะอะไร ? เพราะ **“ประชาธิปไตย”** เทียบได้เพียงเศษเสี้ยวหนึ่งของพระพุทธศาสนาเท่านั้น!

แต่ที่ประกาศว่า พระพุทธศาสนา คือ อริยมรรคของประชาธิปไตยนั้นก็เพราะว่า หลักนิติบัญญัติ หลักบริหาร และหลักตุลาการ ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ควรจักเดินตามรอยเบื้องพระพุทธบาทของพระโลกนาถศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า บนเส้นทางสาย **“อริยมรรค”** ของพระพุทธศาสนาจึงจะพัฒนาองอาจไปได้

๖๘ ปีของประชาธิปไตย ๖๘ ปีแห่งความล้มเหลวของการเมืองการปกครองของไทย ทำให้เราได้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เรากล้าภูมิใจยิ่งนับว่า **“รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน”** เพราะประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมนำไปใช้อย่างใกล้ชิดติดตาม

บัดนี้ เรายังได้ผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้ง ๒ ประเภท คือสมาชิกวุฒิสภา ๒๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๐๐ คน รวมเป็น ๗๐๐ คน จนเต็มรัฐสภาแล้วและยังมีรัฐบาลใหม่และฝ่ายค้านใหม่ รัฐบาลใหม่ซึ่ง ฯพณฯ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย เป็นนายกรัฐมนตรีพร้อมด้วยพรรคร่วมรัฐบาลอีก ๒ พรรค คือ พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติไทย ส่วนฝ่ายค้านก็นำโดย นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และพรรคร่วมฝ่ายค้านอดีตรัฐบาลนั่นเอง

เมื่อได้โอกาสทองของการปฏิรูปการเมืองแล้ว รัฐบาลใหม่ นำโดยพรรคไทยรักไทย ก็ควรจะ “คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อไทยทุกคน” ให้สมกับคำขวัญประจำพรรคและน่าจะเป็นคำขวัญประจำรัฐบาลใหม่ด้วยเลย

จึงขอเสนอว่า ขอให้คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อไทยทุกคนโดยน้อมนำหลักนิติบัญญัติ หลักบริหาร และหลักตุลาการ ตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ไปเป็น “แม่บทนโยบาย” (MASTER POLICY) ในการบริหารประเทศตั้งแต่บัดนี้เถิด
จำได้ว่า พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีเคยให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์มติชน เมื่อปี ๒๕๔๒ ว่า “ผมจะทางการเมืองแบบอริยะ” มิทราบว่าคุณจะยังจำได้หรือเปล่าจึงของทวงและทบทวนความทรงจำของท่านอีกครั้งว่า บัดนี้ถึงเวลานาทีทองแล้วที่จะ “ทางการเมืองแบบอริยะ” โดยดำเนินตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอันเป็น “อริยมรรคของประชาธิปไตย” ดังต่อไปนี้

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาประชาธิปไตย

ลัทธินิยมโลกาภิวัตน์ (Globalization) และการจัดระเบียบโลก (World Order) กำลังเดินทางทำลายมนุษยชาติไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยของเราด้วย “มีอมาร” ของมัน อันเสมือนหนึ่งเป็น “หัตถ์ดาบรอกพิภพ” ยื่นไปสยบประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทั้งประเทศที่ร่ำรวยและยากจน

มีอมารของลัทธินิยมโลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ ก็คือ การจัดระเบียบโลก ด้วยมาตรการทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมดังนี้

๑. ด้านการเมือง จักรระเบียบให้ทุกประเทศทั่วโลกปกครองด้วยระบอบการปกครองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย (Liberal Democracy)

๒. ด้านเศรษฐกิจ จักรระเบียบให้ทุกประเทศทั่วโลกใช้ระบบเศรษฐกิจแบบการค้าเสรี (Free Trade) โดยเฉพาะประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) เช่นประเทศไทย

๓. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ต้องเคารพในปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Human Rights) มีการดำรงชีวิตด้วยการเลียนแบบกันทั้งโลก

๔. ด้านสิ่งแวดล้อม ต้องเปิดประเทศเพื่อการวิจัย และพัฒนาพันธุวิศวกรรม (Genome) ของสัตว์และพืชระหว่างประเทศ พันธมิตร หรือคู่สัญญาทางการค้าเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และเพื่อขยายพันธุ์ ผสมพันธุ์ และลอกเลียนพันธุ์ (Cloning) เหล่านี้คือ “มีอมาร” ของประเทศยักษ์ใหญ่ ที่กำลังไล่จัดระเบียบโลกอยู่ขณะนี้ และกำลัง “บีบคอ” ประเทศยักษ์เล็กและประเทศยากจนทั้งหลายให้ยินยอมเป็นสมุนบิวาร์บใช้โดยไม่แตกแถวหลงทาง

อันที่จริงแล้วลัทธินิยมโลกาภิวัตน์ และการจัดระเบียบโลกน่าจะเป็นวิวัฒนาการของอารยธรรมโลกที่ดี มีแต่ประโยชน์สุขหากไม่เกิดจาก “อู้งมีอมาร” แต่ทุกวันนี้ ลัทธินิยมนี้กำลังทำลายโลก เพราะมันแปรรูปจาก “สงครามร้อน” (Hot war) ที่รบกันด้วยอาวุธนอกกายร้ายแรงต่างๆ มาเป็น “สงครามเย็น” (Cold war) ที่รบกันด้วยอาวุธ IT (Information Technology) หรือ (Intellectual Technology) และอาวุธ E-COM (Electronic Commerce) และผู้ชนะสงครามก็คือ ประเทศอภิมหาอำนาจตะวันตก อย่างสหรัฐอเมริกาและพรรคพวกผู้เป็นเจ้าของลัทธินิยมนี้

เมื่อนำหลักพระพุทธศาสนามาศึกษาวิเคราะห์ลัทธินิยมโลกาภิวัตน์และการจัดระเบียบโลกด้วย “หลักอริยมรรค” (The Noble Way) ในพระปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตรแล้วจะมองเห็นความเลวร้ายอย่างชัดเจนแจ่มแจ้งว่า ระบอบการเมืองการปกครองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ได้สร้าง “ความเลวร้ายสุดโต่ง” (The Extreme Evils) แก่มนุษยชาติทั่วโลก ในที่สุดก็แบ่งโลกออกเป็น ๒ ค่ายเหมือนเดิม คือ

๑. ค่ายประเทศร่ำรวย (The Rich Countries)

ประเทศเหล่านี้จะปกครองในระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตย สร้างความเลวร้ายสุดโต่งที่เรียกว่า “**กามสุขัลลิกานูโยค**” (Extreme Hedonism) คือ หมกมุ่นมัวเมาในกามสุข สำราญเรีงรมย์สุดโต่งโง่งกิน คอรัปชั่นกันอย่างเพลิดเพลิน มีใครยาวสาวได้สาวเอา ผู้เข้มแข็งก็อยู่รอด ผู้อ่อนแอแพ้วายก็ตายไป ประเทศในกลุ่มนี้ก็คือ กลุ่มยักษ์ใหญ่ทั้ง ๗ (กลุ่มประเทศ G ๗)

๒. ค่ายประเทศยากจน (The Poor Countries)

ประเทศเหล่านี้จะปกครองในระบอบประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่จะเป็นแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย (Socialistic Democracy) ก็มีและเสรีนิยมประชาธิปไตยก็มี จะสร้างความเลวร้ายสุดโต่งที่เรียกว่า “**อัตตกิลมถานูโยค**” (Extreme Self-mortification) คือจมปลักดักดานในความทุกข์ ทำร้ายตนเองเพาะความอยากยากแค้น บางประเทศก็ปิดตัวเอง (สังคมนิยม) บางประเทศก็เปิดตัวเอง (เสรีนิยม) เปิดตัวเองจนกระทั่งเป็นการ “**เปลือยตัวเอง เปลือยประเทศ**” (The Naked and Nude Countries) เพราะความยากจนขั้นแค้นจนต้องขายทรัพย์สินและเสื้อผ้าอาหารไม่มีจะสวมใส่ ถูกบังคับขูดรีดจากประเทศอภิมหาอำนาจไปหมดสิ้น เช่น ประเทศในกลุ่ม UNCTAD ที่มาประชุมขอความเห็นใจจากประเทศร่ำรวยเจ้าของลัทธินิยมโลกาภิวัตน์เหล่านั้น

ความเลวร้ายสุดโต่ง (The Extreme Evils) ทั้ง ๒ อย่างนี้ จักเกิดขึ้นอย่างรุนแรงมากขึ้นไปทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยด้วย คนรวยกับคนจนจักย่ำยีกันสัตว์เดรัจฉาน จนเกิด “**มิตถัญญู**” (Animal Being Conscious) ไปทั่วประเทศและทั่วโลก กล่าวโดยสรุปก็คือ ลัทธินิยมโลกาภิวัตน์ และการจัดระเบียบโลก ด้วยการปกครองในระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตย เมื่อศึกษาวิเคราะห์ด้วยหลักอริยมรรคของพระพุทธศาสนาแล้ว จะเห็นชัดเจนว่า เป็นลัทธินิยมที่สังสม “**อกุศล**” ๓ อย่าง ได้แก่

๑. โลภะ ความโลภอยากได้ อยากมี อยากเป็นแบบสุดโต่งไม่มีที่สิ้นสุด(Estreme Desire)จนเกิด “**ความจน**” ๒ อย่าง คือ **จนเพราะไม่มี** กับ **จนเพราะไม่พอ**

๒. โทสะ ความโกรธ การประทุษร้าย เบียดเบียนกันอย่างรุนแรงสุดโต่ง (Estreme Violences) จนเกิด “**ความเจ็บ**” ๒ อย่าง คือ **เจ็บกายกับเจ็บใจ**

๓. โมหะ ความโง่เขลาเบาปัญญา หลงใหลมงามยั่วสุดโต่ง(Estreme Ignorance) จนเกิด “**ความโง่**” ๓ อย่างคือไม่รู้จัก ความเจริญไม่รู้จักความเสื่อม และไม่รู้จักวิธีสร้างความเจริญและวิธีกำจัดความเสื่อม

อกุศลมูลทั้ง ๓ ประการนี้ จักก่อให้เกิดความจน (Poverty) ความเจ็บ (Healthless) และความโง่(Ignorance) แก่ประชาชนพลเมือง และแม้กระทั่งแก่นักการเมืองผู้ปกครองประเทศไทย

หลักการแก้ไขกำจัดความเลวร้ายสุดโต่งทั้ง ๒ อย่างนี้ ก็คือ ต้องปฏิรูปการเมือง เลิกล้มระบบเสรีนิยมประชาธิปไตยแบบโลกาภิวัตน์ คิดใหม่ ทำใหม่ หันมาใช้ “**หลักอริยมรรค**” มาบริหารจัดการการเมือง การปกครองให้เป็นไปในระบบ “**อริยนิยมประชาธิปไตย**” แบบธรรมมาภิวัตน์ โดยประเทศไทยเป็นแม่แบบแห่งการเมืองการปกครองในระบบนี้ แล้วจึงนำไปจัดระเบียบโลกอริยนิยมประชาธิปไตย

อริยนิยมประชาธิปไตย คือระบอบการเมืองการปกครองแบบธรรมมาภิวัตน์ที่จัดระเบียบตน จัดระเบียบคน จัดระเบียบงาน และจัดระเบียบบ้านเมืองตาม “**หลักอริยธรรม**” ดังต่อไปนี้

๑. สัมมาทิฏฐิ มีความเห็นดี

ความเห็นดี คือมีความเห็นชัดเจนแจ่มแจ้งในอริยสัจ ๔ ได้แก่เห็นทุกข์ เห็นเหตุเกิดแห่งทุกข์ เห็นการดับทุกข์ และเห็นหนทางที่นำไปสู่การดับทุกข์

ผู้นำประเทศ ต้องพัฒนาประชาชนพลเมืองให้มีสัมมาทิฏฐิ คือให้เขาเห็นทุกข์เห็นปัญหาของตนเอง ของประเทศชาติ เห็นเหตุเกิดของปัญหา เห็นเป้าหมายการกำจัดปัญหา และเห็นหนทางที่นำไปสู่การกำจัดปัญหานั้น ๆ อย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง ผู้นำต้อง “**ส่องไฟไล่ความคิด**” แก่บ้านเมือง

๒. สัมผัสกับปะ มีความคิดดี

ความคิดดี คือ คิด ลด ละ เลิก ความชั่วนำตัวออกห่างจาก ความเลว (เนกขัมมสังกัปปะ) คิดรักใคร่ ไม่มุ่งร้ายทำลายคนอื่น (อพยปาทสังกัปปะ) และคิดให้อภัยไม่เบียดเบียนคนอื่น (อวิหิงสาสังกัปปะ)

ผู้นำประเทศ ต้องพัฒนาความคิดของประชาชนพลเมือง ให้มีความคิดดีอย่างนี้ และให้รู้จักคิด คือ คิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล และคิดเกิดกุศล ผู้นำต้องเป็น “**เข็มทิศชี้ทาง**” แก่บ้านเมือง

๓. สัมมาวาจา มีคำพูดดี

คำพูดดี คือคำพูดที่เป็นวจีสัจจัต ได้แก่ ไม่พูดเท็จ (อมุสาวจา) ไม่พูดส่อเสียด (อปิสุณาวาจา) ไม่พูดหยาบคาย(อพรุสาวจา) และไม่พูดเพื่อเลื้อ ไร้สาระ(อสัมผลัปปลาปวาจา)

ผู้นำประเทศ ต้องพัฒนาการพูด และพัฒนาการสื่อสารของประชาชนพลเมืองให้มีความคิดดีอย่างนี้ ไม่เว้นแม้กระทั่ง นักการเมืองให้รัฐสภาอันทรกเกียรติ นั้นแหละ “**ตัวดี**” ต้องเริ่มพัฒนาคำพูดของนักการเมืองก่อนประเภท “**มิดโกนอาบน้ำผึ้ง**” **เหม็นทั้งทั่วประเทศ** **ขาดเหตุผล** **สัปดนลามก** **ตลกคาเฟ่** **ร้อนเร่ ไร้สาระ**” ไม่เอาจะบอกให้ และต้องพัฒนา สื่อมวลชนต่าง ๆ ด้วย

๔. สัมมากรรมันตะ มีการกระทำดี

การกระทำดี คือประพฤติกายสุจริต ๓ อย่าง คือไม่เบียดเบียนข่มเหงทำร้ายใคร (เว้นขาดจากปาณาติปาต) ไม่ลักทรัพย์ ฉ้อโกงของใคร (เว้นขาดจากโกทินาทาน) และไม่ประพฤติผิดล่วงละเมิดในกาม(เว้นขาดจากกามสุมิฉฉาจาร)

ผู้นำประเทศ ต้องพัฒนาการทำงานของประชาชนพลเมืองให้มีการกระทำที่ดีอย่างนี้ ป้องกันและปราบปรามการกระทำอัน ฉาวโฉ่ของนักการเมืองด้วยกันและการทำงานทุจริตต่าง ๆ

๕. สัมมาอาชีวะ คือมีอาชีพดี

อาชีพดี คือละเว้นจากมิจฉาชีพต่าง ๆ ที่เป็น “**มิจฉาวณิชชา**” ได้แก่ การค้าขายที่ผิดศีลธรรม และผิดกฎหมาย เช่น ค้าขาย อาวุธ ค้าขาย ยาพิษ ยาเสพติดต่าง ๆ ค้าขายมนุษย์ ค้าขายของมีนเมา เลี้ยงชีวิตด้วยสัมมาชีพไม่ผิดศีลธรรมและกฎหมาย ผู้นำประเทศ ต้องพัฒนาอาชีพของประชาชนพลเมือง ส่งเสริมเพิ่มทุนสนับสนุนให้มีอาชีพที่ดีโดยทั่วหน้ากัน ป้องกันและปราบปรามมิจฉาชีพอย่างเด็ดขาด

๖. สัมมาวายามะ มีความพยายามดี

ความพยายามดี คือพยายามป้องกันไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น(สังวรปธาน) พยายามปราบปรามความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไป (ปหานปธาน) พยายามสร้างสรรค์ความดีที่ยังไม่มีให้มีขึ้น (ภาวนาปธาน) และพยายามรักษาความดีที่มีแล้วให้เจริญงอกงาม สืบไป (อนุรักษนาปธาน)

ผู้นำประเทศ ต้องพัฒนาความเพียรพยายามของประชาชนพลเมืองให้มีความเพียรพยายามที่ดีเหมือนความเพียรพยายาม ของ “**พระมหากษัตริย์**” ในบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระองค์ทรงมีพระราชปรารภถึงพสกนิกรชาวไทยว่า “**ขอจงมีความเพียรที่บริสุทธิ์ ปัญญาที่เฉียบแหลม กำลังกายที่สมบูรณ์**” มีทักษะและประสบการณ์ที่ดี

๗. สัมมาสติ มีสติดี

สติดี คือ ตั้งสติติดตามความรู้สึก (กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน) ตั้งสติติดตามความรู้สึก (เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน) ตั้งสติติดตามความรู้สึกทั้งเหตุการณ์ชั่วต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต (ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน)

ผู้นำประเทศ ต้องพัฒนาสติของประชาชนพลเมือง (รวมทั้งสติตัวเองด้วยนะ) ให้มีสติดีอย่างนี้จะได้ไม่ประมาทจนขาดสติ (นักรู้สติ มุญรูสติ) มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก มีความตื่นตัวกระตือรือร้นสนใจทุกเรื่อง

๘. สัมมาสมาธิ มีสมาธิดี

สมาธิ คือ ความตั้งใจดี ไม่วุ่นวาย ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่สับสน ไม่หวั่นไหว ไม่วอกแวก มีความเชื่อตรง มั่นคงและคล่องแคล่ว พร้อมทำงานอยู่เสมอ

ผู้นำประเทศ ต้องพัฒนาสมาธิความตั้งใจของประชาชนพลเมืองให้มีสมาธิอย่างนี้ ในการดำเนินชีวิตทุกกิจการ มีความมั่นคงเข้มแข็ง ไม่ใจเสาะและเปราะบาง มีความใฝ่รู้ และสู้สิ่งยากได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเมืองการปกครองในระบบอริยนิยมประชาธิปไตย แบบธรรมมาภิวัตน์ที่แท้จริง ก็คือ การปกครองประเทศด้วยหลักไตรสิกขา นั่นเอง

หลักอริยมรรค ๘ ประการดังกล่าวโดยย่อ ก็คือ หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา จัดได้ดังนี้

๑. **ศีล** คือ อริยมรรค องค์ที่ ๓-๔-๕

๒. **สมาธิ** คือ อริยมรรค องค์ที่ ๖-๗-๘

๓. **ปัญญา** คือ อริยมรรค องค์ที่ ๑-๒

เมื่อนำหลักอริยมรรคที่ย่อเป็นหลักไตรสิกขามาจัดเข้าในหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ๓ หลัก จะจัดได้ตรงตัวดังนี้

๑. **ศีล** คือ หลักนิติบัญญัติ

๒. **สมาธิ** คือ หลักบริหาร

๓. **ปัญญา** คือ หลักตุลาการ

ศีล คือ **หลักนิติบัญญัติ** เพราะศีลเป็นเครื่องป้องกันและปราบปรามความชั่วทางกายและทางวาจา กำจัดทำลายความวิบัติ ๓ ประการ คือศีลวิบัติ (ความไม่มีระเบียบวินัย) อาจารย์วิบัติ(ความประพฤติก่อกรรม) และอาชีววิบัติ(อาชีพไม่ดี) ตรงตามหลักอริยมรรคองค์ที่ ๓-๔-๕

สมาธิ คือ**หลักบริหาร** เพราะสมาธิเป็นเครื่องบริหารจิตใจ จิตใจเป็นผู้นำโลก (จิตเตน นียติ โลโก) จิตใจเป็นหัวหน้า จิตใจเป็นใหญ่ เป็นประธานทุกอย่างสร้างขึ้นด้วยจิตใจ จะทุกข์หรือจะสุข จะชั่วหรือดีก็อยู่ที่จิตใจเหมือนประเทศชาติบ้านเมือง จะเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อม จะร้ายหรือดีก็อยู่ที่ผู้นำที่มีสมาธิหรือไม่ คือมีความเพียร พยายามดี มีสติดี และมีความตั้งใจในการปกครองบ้านเมือง ซึ่งตรงกับหลักอริยมรรค องค์ที่ ๖-๗-๘

ปัญญา คือ **หลักตุลาการ** เพราะปัญญาเป็นเครื่องวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินสิ่งที่ได้ยินได้รู้ได้เห็นทุกอย่าง (ปัญญา สุตวินัจฉินิ)

ปัญญาคืออาวุธ ปัญญาวุธ) ปัญญาคือแสงสว่างในโลก (ปัญญา โลกสสมิ ปชโชโต) ดังคติธรรมคำคมที่ว่า **“ดวงไฟสว่างที่ตา ดวงปัญญาสว่างที่ใจ”** ทรัพย์สมบัติใด ๆ ก็ไม่เท่ากับปัญญา (ปัญญา ว ธเนน เสยโย) ตรงกับหลักอริยมรรค องค์ที่ ๑-๒ คือ สัมมาทิฐิ และสัมมาสังกัปปะ

หลักตุลาการ คือ**หลักแห่งความเที่ยงธรรม** เที่ยงตรง โปร่งใส ไม่ขุ่นมัวต้องใช้ปัญญาอันเป็นอริยมรรคจึงจักสามารถตัดสินชี้ขาดได้ว่า อะไรผิด อะไรถูก อะไรชั่ว อะไรดี อะไรมีโทษ อะไรมีคุณ ในการปกครองบ้านเมืองและปกครองโลก

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้ พระพุทธศาสนาจึงเป็น **“อริยมรรคแห่งประชาธิปไตย”** เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่กุลแก่คนทั้งหลาย (พหุชนहितาย) เพื่อความสุขแก่คนทั้งหลาย (พหุชนสุขาย) และเพื่อช่วยเหลือชาวโลกทั้งมวล (โลกานุกัปปาย) อย่างแท้จริงในการเมืองการปกครองแบบ **“อริยนิยมประชาธิปไตย”** เป้าหมายความสำเร็จ คือ **“ประโยชน์สุข”** ของประชาชน เพื่อประชาชน และโดยประชาชนเอง เพราะประชาชนคือเจ้าของประเทศและเป็นใหญ่(องค์อธิปัตย์) ในแผ่นดิน

ดังนั้น รัฐบาลทุกรัฐบาล พรรคการเมือง และนักการเมืองทุกระดับทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติต้องอัญเชิญ **“หลักอริยมรรค”** ไปเป็น **“นโยบายและผลงาน”** ของรัฐบาลและของพรรคการเมืองทุกพรรค ประกาศเป็นนโยบายและแผนงานแม่บทในการพัฒนาบ้านเมือง ดังต่อไปนี้

๑. **พัฒนาวิสัยทัศน์ (Right Vision Development)**

๒. พัฒนาความคิด (Right Thought Development)
๓. พัฒนาข้อมูลข่าวสาร (Right Speech Development)
๔. พัฒนาการทางาน (Right Action Development)
๕. พัฒนาอาชีพ (Right Livelihood Development)
๖. พัฒนาทักษะและประสบการณ์ (Right Effort Development)
๗. พัฒนาความทันสมัย (Right Mindfulness Development)
๘. พัฒนาความมั่นคง (Right Concentration Development)

รัฐบาลทุกรัฐบาล พรรคการเมืองทุกพรรคและประชาชนพลเมืองทุกคน พร้อมกันประสานมือประสานใจ พัฒนาประเทศไทยโดยการน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมอัญเชิญพระบรมราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในคราวเสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”